

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการ
บรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ชินวัตร อ่อนสุน

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดัลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการ
บรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

วิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดัลโครซเพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1"

ของ ชินวัตร อ่อนสุน

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลฉัตร กล่อมอ้อม)

..... ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังคณา อ่อนธานี)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอี่ยมพร หลินเจริญ)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ จันทะคุณ)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร อารังโสติสกุล)

อนุมัติ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.กรองกาญจน์ ชูทิพย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1
ผู้วิจัย	ชินวัตร อ่อนสุน
ประธานที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังคณา อ่อนธานี
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ กศ.ม. หลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2566
คำสำคัญ	การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้, แนวคิดของดาลโครซ, ความสามารถในการ บรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) เปรียบเทียบความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 3) ศึกษาความพึงพอใจจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 30 คนซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ 2) แบบวัดความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ

ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์มีทั้งหมด 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การฟังเพลงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในบทเพลงและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมองและระบบประสาท ขั้นที่ 2 การตอบสนองต่อเสียงด้วยการเคลื่อนไหวร่างกาย ขั้นที่ 3 การแก้ไขการตอบสนองและการแสดงออกด้วยการสังเกต ขั้นที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ทางดนตรีในการนำเสนอประสบการณ์ทางดนตรีที่ผู้เรียนได้รับ 2) กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพ 77.11/83.89 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 และความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซของนักเรียนหลังสูงกว่าก่อนเรียน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) ความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดล
โครชและการจัดการเรียนการสอนในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.94 และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน เท่ากับ 0.11

Title	THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACTIVITIES TO ENHANCE THAI MUSICAL INSTRUMENTS' PLAYING ABILITY BASED-ON DALCROZE MUSIC TEACHING METHOD: A STUDY OF GRADE 7 STUDENTS.
Author	Chinnawat Oonsun
Advisor	Assistant Professor Ph.D. Angkana Onthanee
Academic Paper	M.Ed. Thesis in Curriculum and Instruction - (Type A 2), Naresuan University, 2023
Keywords	The development of learning activities, Dalcroze music teaching method, Thai musical instruments' playing ability

ABSTRACT

This study aimed 1) to develop and evaluate the learning activities based on Dalcroze's music teaching method for enhancing the creativity of Thai musical instrument playing ability of grade 7 students, 2) to compare the students' creativity of Thai musical instruments playing ability before and after learning with activities based on Dalcroze's music teaching method, and 3) to assess Grade 7 students' satisfaction after learning by using Dalcroze's music teaching method. The 30 random samples were selected by using simple random sampling from 1 class; second semester of the academic year 2021. The research tools were 1) the learning activity based on Dalcroze's music teaching method, 2) the tests of the creativity of Thai musical instrument playing ability, and 3) the students' satisfaction about learning activities based on Dalcroze's music teaching method.

The result showed that 1) the learning activities based on Dalcroze's music teaching method for enhancing the creativity of Thai musical instrument playing ability had 4 steps. First, listen to the song for encouraging the students to focus and connect their brains and nervous systems. Second, respond to sounds with body movements. Third, observe the responses and expressions then correct them. Finally, use musical symbols to present the students' musical experiences. 2) The

learning activities based on Dalcroze's music teaching method for enhancing the creativity of Thai musical instruments playing ability of grade 7 students was effective at 77.11/83.89 based on the standardized criteria of 75/75. In addition, the post-test score was higher than the pre-test score with a statistical significance of 0.01. 3) The students' satisfaction with learning activities based on Dalcroze's music teaching method was at the highest level, which an average was 4.94 and a standard deviation was 0.11.

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังคณา อ่อนธานี ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้อุทิศสละเวลาอันมีค่ามาเป็นทีปรึกษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์อันประกอบไปด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลฉัตร กล่อมอ้อม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอี่ยมพร หลินเจริญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จกกฤษณ์ จันทะคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร อารัง โสทธิสกุล ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์และทรงคุณค่า

กราบขอบพระคุณ ดร.พิริยาภรณ์ เลขารากรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.โสภณ ลาวรรณ นางสาวพนินทร สังข์แป้น ที่ให้ความกรุณาในการตรวจสอบเครื่องมือของผู้วิจัย และกราบขอบพระคุณ ดร.อุไร ปัญญาสิทธิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซในการทำวิจัย ขอขอบคุณนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ให้ความร่วมมือในการทำวิทยานิพนธ์ ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดีในการเข้าไปทำวิจัยและเก็บข้อมูลในโรงเรียนสำหรับการทำการวิจัยในครั้งนี้

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และครอบครัวของผู้วิจัยที่ให้กำลังใจ และให้การสนับสนุนในทุกๆ ด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรีไทยในอนาคต

ชินวัตร อ่อนสุน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
ประกาศคุณูปการ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	๗
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
สมมุติฐานของการวิจัย.....	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	12
กิจกรรมการเรียนรู้.....	19
การจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทยตามแนวคิดของดาลโครซ.....	33
ความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์.....	40
ความพึงพอใจ.....	54
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	61

กรอบแนวคิดในการการวิจัย.....	70
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	71
ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและประเมินประสิทธิภาพของการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตาม แนวคิด ของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่าง สร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 75/75	71
ขั้นตอนที่ 2 เปรียบเทียบความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ก่อน เรียนและ หลังเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1	82
ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของ ดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาล โครซ.....	88
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	94
ตอนที่ 1 ผลการสร้างและประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด ของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 75/75	95
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ ก่อนเรียน และหลังเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโคร ซของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.....	104
ตอนที่ 3 ศึกษาผลความพึงพอใจจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาล โครซ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	105
บทที่ 5 บทสรุป.....	108
สรุปผลการวิจัย.....	108

อภิปรายผล	110
ข้อเสนอแนะ	114
บรรณานุกรม	116
ภาคผนวก.....	127
ประวัติผู้วิจัย	174

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551	
สาระที่ 2 ดนตรีมาตรฐาน ศ 2.1 ดนตรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	14
ตาราง 2 แสดงตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551	
สาระที่ 2 ดนตรี มาตรฐาน ศ 2.2 ดนตรีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.....	15
ตาราง 3 แสดงโครงสร้างรายวิชาศิลปะ (ดนตรี) รหัสวิชา ศ.21102 กลุ่มสาระการเรียนรู้	
ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564	
จำนวน 1 หน่วยกิต เวลา 40 ชั่วโมง.....	16
ตาราง 4 แสดงเกณฑ์การประเมินความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์	
.....	49
ตาราง 5 แสดงการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชา	
ศิลปะ (ดนตรี) และแสดงลักษณะเนื้อหา สาระสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	73
ตาราง 6 แสดงแผนการเรียนรู้และเนื้อหาขั้นตอนการจัดกิจกรรมของดาลโครซ และ	
ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอน.....	76
ตาราง 7 แสดงแบบแผนการทดลอง.....	82
ตาราง 8 แสดงเกณฑ์การวัดการทดสอบความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทย อย่าง	
สร้างสรรค์ตามแนวคิดของดาลโครซ.....	85
ตาราง 9 แสดงบทบาทนักเรียน และครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แนวคิด ของดาลโครซ	
เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้น	
มัธยมศึกษาปีที่ 1	97
ตาราง 10 แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด ของ	
ดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของ	
นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน.....	98

ตาราง 11 แสดงผลการตรวจสอบความเหมาะสมของแผนประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน	100
ตาราง 12 แสดงการตรวจสอบความเหมาะสมเนื้อหาวิชาดนตรีไทย ภาษา และเวลา...	103
ตาราง 13 แสดงผลการนำกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จำนวน 9 คน.....	103
ตาราง 14 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	105
ตาราง 15 แสดงผลความพึงพอใจในจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	106
ตาราง 16 แสดงผลการตรวจสอบความเหมาะสมของแผนประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน	153
ตาราง 17 แสดงผลการประเมินความสอดคล้องความสามารถการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน.....	159
ตาราง 18 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 คนจากครูผู้สอนวิชาดนตรีไทยเฉลิมขวัญสตรี จำนวน 2 คน	161
ตาราง 19 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจที่ใช้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านการประเมินความสอดคล้องแบบวัดความพึงพอใจ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน	162

ตาราง 20 แสดงคะแนน ก่อนเรียน และหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่
เรียนรู้ด้วยกิจกรรม การเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการ
บรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์..... 164

ตาราง 21 แสดงการนำกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จำนวน 9 คน..... 166

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรีไทยตามแนวคิด ของ ดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	70
ภาพ 2 แสดงขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาล โครซ.....	96
ภาพ 3 การจัดการเรียนการสอนขั้นตอนที่ 1	168
ภาพ 4 การจัดการเรียนการสอนขั้นตอนที่ 1.....	168
ภาพ 5 การจัดการเรียนการสอนขั้นตอนที่ 2.....	169
ภาพ 6 การจัดการเรียนการสอนขั้นตอนที่ 2.....	169
ภาพ 7 การจัดการเรียนการสอนขั้นตอนที่ 3.....	170
ภาพ 8 การจัดการเรียนการสอนขั้นตอนที่ 3.....	170
ภาพ 9 การจัดการเรียนการสอนขั้นตอนที่ 4.....	171
ภาพ 10 การจัดการเรียนการสอนขั้นตอนที่ 4.....	171

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรีไทยเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต มีเป้าหมายในการนำมาใช้เพื่อประกอบกิจกรรมทั้งความเชื่อ พิธีกรรม ประกอบการแสดง การละเล่น เพื่อความบันเทิง ความรื่นรมย์ ความสำคัญของดนตรีก็คือคุณค่าที่มีต่อจิตใจของคนแต่ละคน เป็นสื่อเชื่อมระหว่างกลุ่มคนในสังคม และช่วยผสมผสานความรัก ความสามัคคี ดังนั้นดนตรีแต่ละยุคสมัยจึงเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติที่มีการสืบทอดมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน คุณค่าและความสำคัญของดนตรีไทยประวัติความเป็นมา และลักษณะเด่นของดนตรีไทยเพื่อให้ทราบถึงความสำคัญของศิลปะการดนตรีไทย ดนตรีไทยจึงเป็นพลังขององค์ความรู้ของมนุษย์ และมรดกทางวัฒนธรรมประจำชาติไทยอีกแขนงหนึ่ง ที่ได้สืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน มีบทบาทหน้าที่สำคัญยิ่ง ในเชิงวิจิตรศิลป์ มีความงดงามเฉพาะด้านที่โดดเด่น จนเกิดนำมาสู่มรดกทางสุนทรียศาสตร์ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ บรรทัดฐานที่มีองค์ความรู้ทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติที่สืบทอดเป็นมรดกของแผ่นดินตั้งแต่โบราณจนถึงยุคปัจจุบัน (สุรพล สุวรรณ, 2549)

การเรียนวิชาดนตรีนั้นมีส่วนในการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ช่วยให้การประสานงานของระบบต่าง ๆ ของร่างกายและความสามารถทางการมองเห็น และการได้ยินดี นอกจากนี้ยังมีส่วนที่เสริมสร้างสมาธิ ความจำ เซาว์ปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์อื่น ๆ ของตัวผู้เรียน ดนตรีกับการพัฒนาสติปัญญาเป็นที่รู้กันดีว่าการนำดนตรีเข้าไปบูรณาการในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ วิชาดนตรีจะช่วยในการพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียน เพราะกระบวนการคิดเป็นการคิดที่ประกอบไปด้วยลำดับขั้นตอน ที่จะต้องอาศัยทักษะขั้นพื้นฐานจากการเรียนรู้เพราะการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะต่าง ๆ และดนตรียังเป็นศิลปะที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยสร้างสรรค์จากการเลียนแบบเสียงจากธรรมชาติ และการสร้างสรรค์จากจินตนาการของตนเอง การเรียนดนตรีนอกจากจะใช้เพื่อความบันเทิงแล้ว ยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนามนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถนำไปประกอบสัมมาชีพทางดนตรีได้ ดังพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งมีใจความตอนหนึ่งว่าการดนตรีเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่สามารถก่อให้เกิดความปิติ ความสุข ความยินดี ความพอใจได้

มากที่สุด หน้าที่ของนักดนตรี นั่นคือ ทำให้ผู้ฟังเกิดความพอใจ ความกระตือรือร้นความครึกครื้น ความอดทน ความขยัน มีความเข้มแข็ง และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คือ นอกจากดนตรีจะสร้างความบันเทิงแล้วดนตรีจะแสดงในสิ่งที่เป็นการสร้างสรรค์ (กรมศิลปากร, 2560, น. 3)

การบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์เป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญประการหนึ่งต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดนตรีไม่ว่าจะเป็นดนตรีไทย และดนตรีสากล ดังปรัชญาดนตรีศึกษาที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประสบการณ์เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ทางดนตรีทางเสียงจังหวะทำนอง ตลอดจนบทเพลงต่าง ๆ ของผู้เรียนทุกคนโดยจะต้องดำเนินควบคู่ไปกับการรู้ความเข้าใจสาระดนตรี และการพัฒนาทักษะดนตรีซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านอื่น ๆ ด้วย อาทิความสามารถในการอ่านเขียนโน้ต การบรรเลงดนตรี ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบดนตรี ความเข้าใจโครงสร้างของบทเพลง เจตคติที่ดีต่อการเรียนดนตรี การสร้างสรรค์ดนตรีเป็นแนวทางที่สำคัญของการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในดนตรีอีกทั้งยังช่วยส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยความสนุกสนาน ความท้าทายในการเรียนรู้ตลอดจนความภาคภูมิใจในผลงานการสร้างสรรค์ ของผู้เรียน แต่ละคน อันเป็นการเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนดนตรีของผู้เรียน (Madsen, 1977; Menard, 2009) การเรียนการสอนดนตรีไทยสามารถเชื่อมโยงกับการส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ดนตรีได้อย่างดี เนื่องจากขนบของการบรรเลงดนตรีไทยเปิดโอกาสให้ผู้บรรเลงสามารถสร้างสรรค์ทำนองเพลงของตนเองบนพื้นฐานของระเบียบวิธีทางดุริยางค์ไทยและแบบแผนการบรรเลงที่เป็นลักษณะเฉพาะของเครื่องดนตรีไทยแต่ละชนิด คือ การแปรทาง หรือการแปรทำนอง ซึ่งมีความใกล้เคียงกับการอิมโพรไวเซชัน (Improvisation) ในดนตรีตะวันตกที่เป็นการสร้างสรรค์ทำนองเพลงของผู้บรรเลงอย่างอิสระในขณะที่บรรเลง บนพื้นฐานของหลักทฤษฎีดนตรี โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ และความรู้สึกของผู้บรรเลง อย่างไรก็ตามการอิมโพรไวเซชันมีความต่างจากการแปรทาง หรือการแปรทำนองของดนตรีไทย โดยเฉพาะด้านความอิสระในการสร้างสรรค์ทำนองเพลง โดยการแปรทาง หรือแปรทำนองเพลงไทย จะต้องสร้างสรรค์เพลงให้สอดคล้อง เหมาะสมกับทำนองหลักหรือทำนองฆ้องวงใหญ่ และลักษณะการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีไทยแต่ละชนิดอันเป็นกรอบความคิดที่ผู้บรรเลงจะต้องพิจารณาควบคู่ไปกับการสร้างสรรค์ทำนองเพลงในขณะที่การอิมโพรไวเซชัน ผู้บรรเลงสามารถสร้างสรรค์ทำนองเพลงได้อย่างอิสระมากกว่าโดยอาศัยโครงสร้างคอร์ดของทำนองเพลงเป็นกรอบในการสร้างสรรค์ อีกประการหนึ่ง คือรูปแบบของทำนองเพลงที่สร้างสรรค์ โดยการแปรทำนองเพลงไทยจะมีรูปแบบหรือกระสวนทำนองอันเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละเครื่องดนตรีเป็นกรอบความคิดสำหรับการสร้างสรรค์ทำนองซึ่งผู้บรรเลงจำเป็นต้องศึกษาเรียนรู้จากครู อาจารย์ และสั่งสมจากประสบการณ์ และการอิมโพรไวเซชันอาจมิได้มีรูปแบบทำนองเพลงของแต่ละเครื่องดนตรีมาเป็นกรอบในการสร้างสรรค์ทำนองเพลงอย่างชัดเจนและเคร่งครัดเท่ากับการแปรทำนองเพลงใน ดนตรีไทย (อุทัย ศาสตร์รา. 2561)

การสร้างสรรคืถือว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ถ้าบุคคลใดมีความคิดสร้างสรรค์สูง จะเป็นที่ต้องการของสังคม เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของสังคมในเรื่องของวิชาการความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ สำหรับเด็กซึ่งเป็นวัยกำลังเจริญเติบโตไปพร้อมกัน ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา พร้อมทั้งจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวของผู้เรียนได้ จึงเหมาะสมที่จะสอนให้เด็กนั้นเกิดความคิดสร้างสรรค์ (สงัด ภูเขาทอง, 2540) การสร้างสรรค์ทางดนตรีนั้นถือว่ามีความสำคัญอย่างมากในการเรียนวิชาดนตรี เพราะการสร้างสรรค์ทางดนตรีนั้นจะช่วยพัฒนา และฝึกฝนให้ตัวผู้เรียนได้ฝึกทักษะทั้งในเรื่องแนวคิดทฤษฎี และหลักการปฏิบัติการบรรเลงดนตรี อีกทั้งดนตรียังจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจในการสร้างสรรค์ทางดนตรีอย่างลึกซึ้งและพร้อมที่จะเปิดรับสิ่งต่าง ๆ อีกทั้งการสร้างสรรค์เป็นกระบวนการคิดของสมองซึ่งมีความสามารถในการคิดได้หลากหลายและแปลกใหม่จากเดิม โดยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ทฤษฎีหรือหลักการได้อย่างรอบคอบ (โสภณ ลาวรรณ, 2560) ทั้งนี้มาตรฐานตัวชี้วัดด้านความคิดสร้างสรรค์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะได้กำหนดไว้หลายประการซึ่งความคิดสร้างสรรค์ ควรจะประกอบไปด้วย 3 ประการ คือ สิ่งใหม่ เป็นการคิดที่แหวกวงล้อมความคิดที่มีอยู่เดิม ที่ไม่เคยมีใครคิดได้มาก่อนไม่ได้ลอกเลียนแบบใคร แม้กระทั่งความคิดเดิม ๆ ของตนเองสามารถใช้งานได้ เป็นความคิดที่เกิดจากการสร้างสรรค์ที่ลึกซึ้งและสูงเกินกว่าการใช้เพียงจินตนาการเพื่อฝัน คือสามารถนำมาพัฒนาให้เป็นจริงและใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม และสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ของการคิดได้เป็นอย่างดี มีความเหมาะสม เป็นความคิดที่สะท้อนความมีเหตุผลที่ที่เหมาะสม และมีคุณค่า ภายใต้มาตรฐานที่ยอมรับกันโดยทั่วไปการที่คนเราจะมีความคิดสร้างสรรค์ ได้ตามลักษณะที่กล่าวมานั้นขึ้นอยู่กับศักยภาพการทำงาน และการพัฒนาของสมองของมนุษย์ (อุทัย ศาสตรา, 2561)

จากการศึกษาสำรวจและวิเคราะห์ถึงปัญหาการเรียนวิชาดนตรีไทยในปัจจุบัน การจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทยในสถานศึกษาหลาย ๆ แห่งพบว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทยนั้นยังมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมโดยการเรียนรู้แบบบรรยายตามหนังสือ และการต่อเพลงจากครูผู้สอน โดยครูผู้สอนให้เด็กนักเรียนเขียนสรุปตามหนังสือเรียน และบรรเลงดนตรีตามกรอบแนวเพลงที่ครูผู้สอนให้นักเรียนปฏิบัติ จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทยแบบเดิมทำให้ผู้เรียนไม่สามารถส่งเสริมให้นักเรียนคิดออกนอกกรอบหรือส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และให้ผู้เรียนได้ฝึกการสร้างสรรค์ทางดนตรีไทยของผู้เรียน นั่นคือการสอนให้ผู้เรียนเรียนดนตรีไทยแบบเดิมที่ผู้เรียนไม่สามารถสร้างสรรค์ทางดนตรีไทยหรือให้ผู้เรียนมีการบรรเลงดนตรีอย่างสร้างสรรค์ และมีการแต่งทำนองเพลงขึ้นมาใหม่ซ้ำยังมีในเรื่องของการอ่านโน้ตเพลง การเรียนรู้เกี่ยวกับจังหวะการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยจึงทำให้การเรียนวิชาดนตรีไทยเป็นเรื่องที่น่าเบื่อสำหรับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนที่ได้เรียนวิชาดนตรีไทยนั้นขาดทักษะความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ (อุทัย ศาสตรา, 2561, น. 577) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทยควรจัดให้ผู้เรียนได้

เรียนรู้หลักการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ ผู้เรียนได้ฝึกฝนการบรรเลงดนตรีไทย เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด และตอบตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ของมาตรฐานการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนตั้งไว้

หลักการสอนดนตรีของดालโครซ ดาลโครซสอนดนตรีโดยการให้ผู้เรียน เรียนทฤษฎีดนตรีต่าง ๆ ควบคู่ไปพร้อมกับเสียงดนตรี การเคลื่อนไหว และความรู้สึก ซึ่งธวัชชัย นาควงษ์, 2542. กล่าวว่างค์ประกอบส่วนใหญ่ในดนตรีสามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้โดยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายไปตามความรู้สึกที่ได้ฟังจากเสียงขององค์ประกอบดนตรีนั้น ความเชื่อนี้จึงทำให้เกิดการเรียนรู้นดนตรีโดยการฟัง และการเคลื่อนไหวประกอบดนตรี ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างหูที่ได้ยินกับร่างกายที่ได้รับความรู้สึก และมีการเคลื่อนไหวเพื่อตอบสนองต่อเสียงดนตรี ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจดนตรี ที่มีลักษณะเป็นนามธรรมได้สมบูรณ์ขึ้น นอกจากนี้การที่ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายไปตามจังหวะของเพลง ก็ทำให้ผู้เรียนรับรู้เกี่ยวกับจังหวะ ซึ่งช่วยให้สามารถปฏิบัติดนตรีได้ถูกต้องตามจังหวะมากขึ้น โดยแนวทางการเรียนดนตรีด้วยการเคลื่อนไหวตามจังหวะเพื่อตอบสนองต่อเสียงดนตรีของดาลโครซ (สมชาย อมะรักษ์, 2542, น. 2) จนนำไปสู่การพัฒนาเป็นทักษะความคิดก่อให้เกิดการกระตุ้นความคิดในเชิงสร้างสรรค์และให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างเป็นธรรมชาติ ด้วยการร้องเพลง เคลื่อนไหวของร่างกาย และการบรรเลงดนตรี ซึ่งวิธีการสำคัญของ ดาลโครซ ที่ใช้ในการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการเรียนดนตรี แบ่งได้เป็น 3 กิจกรรม คือ 1) ยูริธึมมิคส์ (Eurhythmics) คือการให้ผู้เรียนดนตรีได้มีโอกาสเรียนรู้จังหวะของดนตรี โดยอาศัยอารมณ์ และความรู้สึกของผู้เรียนแล้วแสดงออกมาในรูปแบบลักษณะของการเคลื่อนไหวของร่างกาย เช่น การเดิน และการกระโดด ไปตามความรู้สึกและอารมณ์ที่มีต่อเสียงดนตรี 2) โซลเฟจ (Solfège) คือการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้นดนตรีผ่านระบบตัวโน้ต โดยผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะในด้านการฟัง โดยเฉพาะการฟังเสียง ดนตรี และการอ่านโน้ตเพลง จนเกิดความเข้าใจควบคู่ไปกับการเคลื่อนไหวของร่างกายได้อย่างแท้จริง 3) อิมโพรไวเซชัน (Improvisation) คือการใช้เสียงของเครื่องดนตรี เป็นเครื่องมือสำคัญในการสอนทักษะทางดนตรีให้กับผู้เรียน โดยระหว่างการเรียน การสอน คุณครูผู้สอนจะเล่นเครื่องดนตรีหรือเปิดเพลงให้กับผู้เรียนได้ฟัง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ทางจังหวะ และทางดนตรี พร้อมกับพัฒนาความสามารถด้านการสร้างสรรค์ทางดนตรีโดยผ่านการฝึกหัดอย่างสม่ำเสมอ และการให้สัญญาณหรือคำสั่งเป็นระยะเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการบรรเลงดนตรีไทย (ธวัชชัย นาควงษ์, 2542, น. 4)

การจัดการเรียนสอนดนตรีของดาลโครซนั้นจะเป็นการเรียนรู้อควบคู่ไปกับทฤษฎี และมีรูปแบบการสอนที่หลากหลายเหมาะสำหรับการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีเป็นอย่างมากแนวคิดทฤษฎีการสอนดนตรีที่สำคัญในหลักการของดาลโครซ คือ การเน้นการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ เพราะการเคลื่อนไหวสามารถแสดงถึงความเข้าใจในองค์ประกอบของดนตรีในเรื่องของจังหวะ

ได้ และสามารถให้นักเรียนเข้าใจทั้งแนวคิดทฤษฎี และการปฏิบัติเครื่องดนตรีได้อย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกผ่านการบรรเลงดนตรีอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของวิชาดนตรี การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดัลโครซจึงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ และบรรเลงดนตรีได้อย่างอิสระ

จากข้อมูลและเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญการสร้างสรรค์ทางดนตรีไทย และต้องการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดของดัลโครซเพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ เพราะว่าการเรียนวิชาดนตรีไทยหรือบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ เป็นการสอนที่เน้นการพัฒนาความรู้ในการเรียนวิชาดนตรีไทยอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถมีความเข้าใจในวิชาดนตรีไทย และมีความสามารถทางความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีไทย โดยมีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เกิดความสนใจในการเรียนรู้วิชาดนตรีไทย เห็นถึงความสำคัญของวิชาดนตรีไทย ผู้เรียนมีความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ มีการเชื่อมโยงให้เข้ากับแนวคิดของดัลโครซ และหลักการแนวคิดทฤษฎีทางดนตรีไทย เพื่อจะส่งผลให้นักเรียนสามารถนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันได้อย่างดียิ่งขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาวิชาดนตรีไทยได้ดีขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีไทยเพิ่มขึ้นจากการเรียนวิชาดนตรีไทยในรูปแบบเดิม และจะเป็นความรู้ที่ติดตัวผู้เรียนไปในการเรียนวิชาดนตรีไทยในระดับที่สูงขึ้นเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดัลโครซ เพื่อเป็นหลักการทางดนตรีแนวคิดทฤษฎีทางดนตรีไทย และการสร้างสรรค์ทางดนตรีไทย และให้ผู้เรียนได้นำเสนอความรู้ของตนเองส่งผ่านออกมาเป็นการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในวิชาดนตรีไทยได้ดีมากยิ่งขึ้น และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จะมีเจตคติที่ดีในการเรียนวิชาดนตรีไทยมากยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดัลโครซ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เปรียบเทียบความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดัลโครซของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดัลโครซ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีขอบเขตการวิจัยตาม 3 ขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างและประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1. ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

1.1 เป็นอาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับสถาบันอุดมศึกษา สาขาหลักสูตรและการสอน สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาการศึกษาดุขภูิบัณฑิตด้านหลักสูตรและการสอน มีประสบการณ์ด้านการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

1.2 เป็นอาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาดนตรีไทย สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาปรัชญาดุขภูิบัณฑิต และด้านดุริยางคศาสตร์ไทย มีประสบการณ์ด้านการสอน ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

1.3 ครูวิทยฐานะเชี่ยวชาญหรือชำนาญการพิเศษ ทางด้านดนตรีไทย และดนตรีศึกษา มีประสบการณ์ด้านการสอนวิชาดนตรีไทย ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ เพื่อทำแบบประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ โดยมีขั้นตอนการประเมินดังนี้

2.1 การประเมินแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (1:1) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน ได้แก่ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจำนวน 1 คน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ปานกลางจำนวน 1 คน และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าปานกลางจำนวน 1 คน เพื่อหาข้อจำกัดและพัฒนาความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ คือ ด้านเนื้อหา ด้านภาษา ด้านเวลา และด้านสื่อการสอนที่ใช้

2.2 การประเมินประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก (1:3) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 คน ได้แก่ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจำนวน 3 คน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ปานกลางจำนวน 3 คน และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าปานกลางจำนวน 3 คน เพื่อประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน คือ รายวิชาศิลปะ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 1 ดนตรี มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่า ดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึกความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน เนื้อหาที่นำมาจัดการเรียนการสอนคือเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การปฏิบัติ เครื่องดนตรีไทย แบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 เรื่อง ดังนี้ 1) ทฤษฎีและแนวความคิดการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย 2) หลักการฟังเพลงไทยวิเคราะห์เพลงไทย 3) การฟังเพลงและบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ 4) การเรียนรู้ด้วยการต่อเพลงและบรรเลงเครื่องดนตรีไทย

ขอบเขตด้านตัวแปร

1. ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างการ บรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 คน

2. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างการ บรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 75/75

ขั้นตอนที่ 2 เปรียบเทียบความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ก่อน เรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.9 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน คือ รายวิชาศิลปะ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 1 ดนตรี มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจ และแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่า ดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึกความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน เนื้อหาที่นำมาจัดการเรียนการสอนคือเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การปฏิบัติ เครื่องดนตรีไทย แบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 เรื่อง ดังนี้ 1.) ทฤษฎีและแนวความคิดการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย

2.) หลักการฟังเพลงไทยวิเคราะห์เพลงไทย 3.) การฟังเพลงและบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ 4.) การเรียนรู้ด้วยการต่อเพลงและบรรเลงเครื่องดนตรีไทย

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.9 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ ที่มีทั้งหมด 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านเนื้อหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรี 2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรีของดาลโครซ 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน และประเมินผล การเรียนรู้ 4) ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ

นิยามศัพท์เฉพาะ

กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนสอนหรือ การปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทย เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถ ในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ โดยผ่านกิจกรรมของดาลโครซ ทั้ง 3 กิจกรรม คือ 1) ยูริซิมมิกส์ คือการเคลื่อนไหว 2) โซลเฟจ คือการฟังการอ่านโน้ต 3) อิมโพรไวเซชัน คือ การสร้างสรรค์ ซึ่งได้สังเคราะห์กิจกรรมการสอนของทั้ง 3 กิจกรรม สำหรับขั้นตอนของการจัด กิจกรรม มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การฟังเพลงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในบทเพลงและสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างสมองและระบบประสาท โดยมีการให้ผู้เรียนมีการฟังเพลงที่ครูผู้สอนเปิดเป็นเพลงตัวอย่างเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีทักษะในการฟัง

ขั้นที่ 2 การตอบสนองต่อเสียงด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายทั้งกล้ามเนื้อ ประกอบเสียงเพลงที่ผู้เรียนได้ยิน เป็นการให้นักเรียนเคลื่อนไหวตามจังหวะในบทเพลง โดยการเคลื่อนไหว ครูผู้สอนจะมีการกำหนดจังหวะให้ผู้เรียนขยับตามครูผู้สอน

ขั้นที่ 3 การแก้ไขการตอบสนองและการแสดงออกด้วยการสังเกตและแก้ไข การเคลื่อนไหวที่ถูกต้องตามครูผู้สอน เป็นการให้นักเรียนได้ฝึกอ่านตัวโน้ต เพื่อรู้จักตัวโน้ตทั้งหมด มีเสียงใดบ้าง โดยตัวโน้ตจะเป็นตัวโน้ตเพลงไทย เพื่อให้ผู้เรียนมีความคุ้นชินในการจดจำในการฝึกอ่านฝึกเขียน

ขั้นที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ทางดนตรีในการนำเสนอประสบการณ์ทางดนตรีที่ผู้เรียนได้รับ เป็นการให้นักเรียนลงมือเล่นเครื่องดนตรีตามบทเพลงในโน้ตโดยนักเรียนจะอ่านโน้ต และเล่นตามตัวโน้ตบนบทเพลง เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในหลักการบรรเลงดนตรีอย่างสร้างสรรค์

การบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การบรรเลงดนตรีไทยอย่างมีความแปลกใหม่ในการบรรเลง มีการแปรทำนองเพลง และการประพันธ์เพลงขึ้นมาใหม่ความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีไทยจะแสดงออกมาทางการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย โดยในการประเมินใช้แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีไทย

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่แสดงออกหลังจากที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดเรียนรู้วิชาดนตรี มีความประทับใจ ชื่นชอบ ความรักต่อครูผู้สอน ในความพึงพอใจต่อการจัดเรียนรู้วิชาดนตรีไทยตามแนวคิดของดาลโครซ ทั้งหมด 4 ด้าน คือ 1) ด้านเนื้อหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรี 2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรี ของดาลโครซ 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน และประเมินผลการเรียนรู้ 4) ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม

ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การตรวจสอบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยนำไปทดลองใช้จัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่ากิจกรรมนั้นมีประสิทธิภาพก่อนที่จะผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก เพื่อนำไปใช้สอนจริงในรายวิชาดนตรีไทย โดยกำหนดเกณฑ์ประเมินประสิทธิภาพของของกิจกรรมการเรียนรู้ E_1 E_2 คือ 75/75

75 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของค่าเฉลี่ยของคะแนนที่นักเรียนเมื่อศึกษาจากกิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรีไทยและทำแบบทดสอบก่อนเรียนทางความคิดสร้างสรรค์ที่แสดงถึง คิดเป็นร้อยละ 75

75 ตัวที่สอง หมายถึง ร้อยละของค่าเฉลี่ยของคะแนนที่นักเรียนเมื่อศึกษาจากกิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรีไทย และทำแบบทดสอบหลังเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซที่แสดงถึง คิดเป็นร้อยละ 75

ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ระดับคุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้จากการให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คนประเมิน โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) โดยใช้เกณฑ์พิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ คือ มีค่าเฉลี่ยมากกว่าหรือเท่ากับ 3.51 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.00

สมมุติฐานของการวิจัย

ความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้าง การบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) และการนำไปใช้
 - 1.1 ความสำคัญของการเรียนรู้ศิลปะ
 - 1.2 สาระมาตรฐานการเรียนรู้วิชาศิลปะ (สาระที่ 2 ดนตรี)
 - 1.3 วิชาดนตรีไทย
 - 1.4 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สาระที่ 2 ดนตรีมาตรฐาน ศ 2.1 และมาตรฐาน ศ 2.2
 - 1.5 คำอธิบายรายวิชาดนตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560)
 - 1.6 โครงสร้างรายวิชาดนตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
 - 1.7 แนวทางการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ดนตรี
2. กิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.1 ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.2 ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.3 องค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.4 ลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.5 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.6 การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้
3. การจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ
 - 3.1 ประวัติของดาลโครซ
 - 3.2 ปรัชญาการศึกษาของดาลโครซ
 - 3.3 แนวคิดการสอนดนตรีของดาลโครซ
 - 3.4 การจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ

- 3.5 รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ
- 3.6 ขั้นตอนการสอนดนตรีของดาลโครซ
4. ความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์
 - 4.1 ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี
 - 4.2 ความหมายของการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์
 - 4.3 แนวทางการพัฒนาความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์
 - 4.4 องค์ประกอบของการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์
 - 4.5 การประเมินความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์
5. ความพึงพอใจ
 - 5.1 ความหมายของความพึงพอใจ
 - 5.2 ความสำคัญของความพึงพอใจ
 - 5.3 องค์ประกอบของความพึงพอใจ
 - 5.4 แบบสอบถามความพึงพอใจ
 - 5.5 การวัดความพึงพอใจ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 วิจัยในประเทศไทย
 - 6.2 วิจัยต่างประเทศ
7. เอกสารอ้างอิง/บรรณานุกรม
 - 7.1 ภาษาไทย
 - 7.2 ภาษาอังกฤษ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะได้มีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ไว้เป็นเกณฑ์ที่บ่งชี้ถึงคุณภาพและระดับความรู้ความสามารถที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีรายละเอียดดังนี้

1. ความสำคัญของการเรียนรู้ศิลปะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพของชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม

ตลอดจน การนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

2. สารมาตรฐานการเรียนรู้วิชาศิลปะ (สาระที่ 2 ดนตรี)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจมีทักษะวิธีการทางศิลปะเกิดความซาบซึ้งถึงคุณค่าของงานศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่าง ๆ อาทิ เช่น ทัศนศิลป์ ดนตรีไทย ดนตรีสากล และนาฏศิลป์ โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีการทำกิจกรรมอย่างหลากหลายเหมาะสมกับระดับชั้น โดยมีการกำหนดสาระไว้ดังนี้

สาระที่ 1 ทัศนศิลป์ มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างงานทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเห็นคุณค่างานทัศนศิลป์เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล

สาระที่ 2 ดนตรี มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรีถ่ายทอดความรู้สึก ถ่ายทอดดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล

สาระที่ 3 นาฏศิลป์ มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจและแสดงออกทาง แสดงนาฏศิลป์ได้อย่างสร้างสรรค์วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึกความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มาตรฐาน 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล

3. วิชาดนตรีไทย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 วิชาดนตรีไทยเป็นวิชาที่มีความรู้ความเข้าใจถึงองค์ประกอบของดนตรีไทย แสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าของดนตรีไทย ถ่ายทอดความรู้สึกทางดนตรีไทยอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีไทย ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเห็นคุณค่าดนตรีไทยที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ร้องเพลงและ เล่นดนตรีไทยในรูปแบบต่าง ๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับดนตรีไทย แสดงความรู้สึกที่มีต่อดนตรี ในเชิงสุนทรีย์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณีวัฒนธรรม และเหตุการณ์ใน

ประวัติศาสตร์ วิชาดนตรีไทยจัดทำขึ้นสำหรับผู้เรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แผนการเรียน วิชาดนตรีไทยที่จำเป็นต้องเรียนเนื้อหาในสาระการเรียนรู้ เพื่อให้เข้าใจถึงประวัติความเป็นมาของ ดนตรีไทย และความแตกต่างทางด้านเสียง องค์ประกอบ อารมณ์ ความรู้สึกของบทเพลงจาก วัฒนธรรมต่าง ๆ มีทักษะในการร้อง บรรเลงเครื่องดนตรีไทย ทั้งเดี่ยว และเป็นวง โดยเน้นเทคนิคการ ร้อง บรรเลงอย่างมีคุณภาพ มีทักษะในการสร้างสรรค์บทเพลงอย่างง่าย อ่าน เขียนโน้ตในบันไดเสียงที่มี เครื่องหมาย แปลงเสียงเบื้องต้นได้ รู้และเข้าใจถึงปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบของผลงานทาง ดนตรีไทย องค์ประกอบของผลงานด้านดนตรีไทยกับศิลปะแขนงอื่น ๆ แสดงความคิดเห็นและบรรยายอารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อบทเพลง สามารถนำเสนอบทเพลงที่ชื่นชอบได้อย่างมีเหตุผล มีทักษะในการประเมิน คุณภาพของบทเพลง และการแสดงดนตรีไทย รู้ถึงอาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีไทย และบทบาท ของดนตรีในธุรกิจบันเทิง เข้าใจถึงอิทธิพลที่มีต่อบุคคลและสังคม รู้และเข้าใจที่มาความสัมพันธ์ อิทธิพลและบทบาทของดนตรีแต่ละวัฒนธรรมในยุคสมัยต่าง ๆ วิเคราะห์ปัจจัย ที่ทำให้งานดนตรี ได้รับการยอมรับต่อสังคมไทย

4. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สาระที่ 2 ดนตรีมาตรฐาน ศ 2.1 และมาตรฐาน ศ 2.2

ตาราง 1 แสดงตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สาระที่ 2 ดนตรีมาตรฐาน ศ 2.1 ดนตรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. อ่าน เขียน ร้อง โน้ตเพลง ไทย	เครื่องหมายและสัญลักษณ์ ทางดนตรี - โน้ตเพลงไทย อัตราจังหวะสองชั้น - โน้ตสากล ในกัญแจซอล และกัญแจฟาในบันไดเสียง C Major
2. เปรียบเทียบเสียงร้องและ เสียงของเครื่องดนตรีที่มาจาก วัฒนธรรมที่ต่างกัน	เสียงร้องและเสียงของเครื่องดนตรี ในบทเพลงจากวัฒนธรรม ต่าง ๆ - วิธีการขับร้อง - เครื่องดนตรีที่ใช้
3. ร้องเพลงและใช้เครื่องดนตรี บรรเลง ประกอบการร้องเพลงด้วยบท เพลงที่หลากหลายรูปแบบ	การถ่ายทอดอารมณ์ของบทเพลง - จังหวะกับอารมณ์เพลง - ความดัง - เบากับอารมณ์เพลง - ความแตกต่างของอารมณ์เพลง

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
4. จัดประเภทของวงดนตรีไทย และวงดนตรีที่มาจากวัฒนธรรม	- การถ่ายทอดอารมณ์ของบทเพลง - จังหวะกับอารมณ์เพลง - ความดัง - เบากับอารมณ์เพลง - ความแตกต่างของอารมณ์เพลง

ตาราง 2 แสดงตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สาระที่ 2 ดนตรี มาตรฐาน ศ 2.2 ดนตรีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
1. บรรยายบทบาท และอิทธิพลของดนตรีใน วัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ	บทบาทและอิทธิพลของดนตรี - บทบาทดนตรีในสังคม - อิทธิพลของดนตรีในสังคม
2. บรรยายอิทธิพลของวัฒนธรรม และเหตุการณ์ใน ประวัติศาสตร์ที่มีต่อรูปแบบของดนตรีในประเทศไทย	องค์ประกอบของดนตรีในแต่ละวัฒนธรรม

5. คำอธิบายรายวิชาศิลปะ (ดนตรี) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ศึกษาเครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางดนตรีให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถเปรียบเทียบเสียงร้อง เสียงเครื่องดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมที่ต่างกัน และเข้าใจเกี่ยวกับประเภทของวงดนตรีไทยและวงดนตรีสากล วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่าดนตรี และสามารถแสดงความคิดเห็นเปรียบเทียบอารมณ์ ความรู้สึกในการฟังเพลงแต่ละประเภท วิเคราะห์และประเมินคุณภาพงานเพลง หรืองานดนตรีที่ฟังอย่างมีหลักเกณฑ์ ถ่ายทอดความรู้สึกทางดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล การร้องเพลง และการเล่นดนตรี

โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ วิพากษ์วิจารณ์ เปรียบเทียบความเหมือน และความแตกต่างการฝึกปฏิบัติดนตรี ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ มีทักษะ และสร้างสรรค์งานดนตรี และเห็นคุณค่างานดนตรีไทย ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากลเข้าใจ

ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี นาฏศิลป์ ตลอดจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม มีตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้ ทั้งหมด 7 ตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัด

1. อ่าน เขียน ร้อง โน้ตเพลงไทย
2. เปรียบเทียบเสียงร้อง และเสียงของเครื่องดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมที่ต่างกัน
3. ร้องเพลง และใช้เครื่องดนตรีบรรเลงประกอบการร้องเพลงด้วยบทเพลงที่

หลากหลายรูปแบบ

4. จัดประเภทของวงดนตรีไทย และวงดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมต่าง ๆ
5. แสดงความคิดเห็นที่มีต่ออารมณ์ของบทเพลงที่มีความเร็วของจังหวะและความดัง - เบาแตกต่างกัน
6. ใช้เกณฑ์ประเมินคุณภาพงานดนตรีหรือเพลงที่ฟัง
7. ใช้และบำรุงรักษาเครื่องดนตรีอย่างระมัดระวัง และมีความรับผิดชอบ

6. โครงสร้างรายวิชาศิลปะ (ดนตรี) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตาราง 3 แสดงโครงสร้างรายวิชาศิลปะ (ดนตรี) รหัสวิชา ศ.21102 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 หน่วยกิต เวลา 40 ชั่วโมง

หน่วยที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
1	ความรู้เบื้องต้น เกี่ยวกับดนตรีไทย	ศ 2.1 ม1/3 ม1/5 ม1/6	- ดนตรีไทยจากอดีต สู่ปัจจุบัน - วิวัฒนาการของ ดนตรีไทย - ปฐมบทของดนตรี ไทยและพื้นเมือง - ดนตรีในภูมิภาค	4	5

หน่วยที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
2	วงดนตรีไทยและ วงดนตรีพื้นเมือง	ศ 2. ม1/4	- หลักการจำแนก ประเภทของเครื่อง ดนตรี - การประสมวงดนตรี ไทย - การประสมวงดนตรี พื้นเมือง	5	5
3	องค์ประกอบของ เพลงไทยและ เพลงพื้นเมือง	ศ 2.1 ม1/2 ม1/4 ม1/6 ม1/8 ศ 2.2 ม1/2	- เสียงและระบบเสียง - จังหวะและทำนอง - ประเภทของเพลง ไทย - เสียงและที่มาของ ดนตรี	5	10
4	การอ่านและการ บันทึกโน้ตเพลง	ศ 2.1 ม1/1	- บรรทัดเพลง วรรณคดี เพลงและห้องเพลง - ความห่างแบบ 7 เสียงเต็ม - จังหวะยกและ จังหวะตก	5	5
สอบกลางภาค				1	20
5	การขับร้องเพลง ไทยและเพลง พื้นบ้าน	ศ 2.1 ม1/1 ม1/3	- นิยามความหมาย ของ การขับร้อง - หลักการปฏิบัติ สำหรับการขับร้อง เบื้องต้น	5	5
6	การปฏิบัติเครื่อง ดนตรีไทย	ศ 2.1 ม1/3 ม1/5 ม1/7	- การปฏิบัติเครื่อง ดนตรีไทย - หลักการปฏิบัติ	14	20

หน่วยที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
			เครื่องดนตรี และ บรรเลงดนตรีไทย		
		รวมระหว่างภาค		39	70
		สอบปลายภาค		1	30
		รวม		40	100

จากตารางโครงสร้างรายวิชาดนตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยเลือกใช้เนื้อหาวิชาศิลปะ (ดนตรี) หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย จำนวน 14 ชั่วโมง เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดัลโครซ เพื่อส่งเสริมความสามารถในบรรเลงดนตรีอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

7. แนวทางการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ดนตรี

7.1 แนวทางการประเมินผลการเรียนรู้กรมวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) ได้ให้ข้อเสนอเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการประเมินผล ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยเน้นการประเมินเป็นเนื้อเดียว ควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ดังนั้นผู้สอนจะต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจนถึงการกำหนดหน่วยการเรียนรู้ที่จะแตกย่อยออกเป็นกิจกรรมย่อย ๆ ตามแผนการจัดการเรียนรู้และในกิจกรรมย่อยนั้น จะต้องมิกิจกรรมหนึ่งที่เป็นกิจกรรมของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง หลังจากที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จนครบภายในหน่วยการเรียนรู้แล้ว ซึ่งในกิจกรรมย่อยของหน่วยการเรียนรู้ มีหนึ่งกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ ซึ่งกิจกรรมนี้ คือ กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้นำความรู้ ความคิดรวบยอด การฝึกทักษะ จนท้ายที่สุดกิจกรรมนี้จะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติโดยที่ผู้เรียนจะต้องคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วนำเอาองค์ความรู้ ที่ได้จากกิจกรรมที่ครูผู้สอนได้จัดให้ร่วมกับเทคนิควิธี การฝึกทักษะ รวบรวมคิดค้น สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองในการที่จะสร้างชิ้นงาน หรือภาระงาน ในกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในบริบทที่เป็นจริง และคล้ายคลึงกับสภาพการทำงานในโลกของผู้ใหญ่ และทำอะไรได้ในระดับใด จะมีการอธิบายเกณฑ์การให้คะแนนอย่างละเอียด เพื่อให้เห็นขั้นตอนการดำเนินการ อย่างชัดเจน ในการประเมินแบบรูบริคส์การประเมินความสามารถทางดนตรี เครื่องมือประเภทนี้น่าจะเป็นเครื่องมือที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างสอดคล้อง เชื่อถือได้ และยุติธรรม รวมทั้งมีคุณค่าต่อ การปรับปรุงและ

พัฒนาตนเองของผู้เรียน เนื่องจากระบุความคาดหวังของการปฏิบัติไว้ชัดเจน และนอกจากนี้นักวิชาการได้ให้ความหมายของรูบริคส์ ไว้ดังนี้

สมศักดิ์ ภูวิภาตาวรรณ (2544) กล่าวว่า รูบริคส์ คือเครื่องมือการให้คะแนนที่มี การระบุเกณฑ์ การประเมินชิ้นงานและคุณภาพของชิ้นงานในแต่ละเกณฑ์อย่างชัดเจนและครอบคลุม

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2546) กล่าวว่า รูบริคส์ คือเกณฑ์ที่ใช้เป็นแนวทางประเมิน การปฏิบัติงานของผู้เรียน ซึ่งเป็นแนวทางการให้คะแนนที่บรรยายถึงระดับความสามารถ ในการแสดงออกของผู้เรียนรวมถึงคุณภาพของผลงานที่ผู้เรียนต้องกระทำได้ในแต่ละระดับ ไว้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องทราบว่า ผู้เรียนรู้อะไร และสามารถทำอะไรได้มากน้อยเพียงใด

จากข้อความข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้วิชาดนตรี หมายถึง ผลจากการวัดที่ได้จากการวัดการทดสอบความรู้ ความจำ ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติ หลังจาก ที่นักเรียนได้ศึกษา และนำไปใช้กับทักษะที่ต้องแสดงออกมา เพื่อที่จะประเมินเป็นคะแนนผลสัมฤทธิ์ ให้เห็นได้อย่างชัดเจน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ มีนักการศึกษาหลาย ท่านได้ให้รายละเอียดไว้ดังนี้

วไลพร คุโณทัย (2530, น. 19) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างครูผู้สอน และผู้เรียน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความน่าสนใจผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตาม จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ทัศนีย์ ศุกเมธี (2532, น. 189) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนที่กระทำขึ้นเพื่อให้การเรียนการสอนได้ผลดี คือ การสอนของครูเป็นไป อย่างมีความหมาย นักเรียนได้ทั้งความรู้ และความสนุกสนานเพลิดเพลิน

ชนาธิป พรกุล (2543, น. 7) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ คือกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ผู้เรียนเรียนแล้วเกิดการเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยแสดงเป็นพฤติกรรมที่ผู้สอน กำหนดไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้

ทิตนา แคมมณี (2545, น. 14) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการนำหลักสูตรไปปรับใช้ ในระดับชั้นเรียน และกิจกรรมการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูได้วางแผนการสอนเตรียมการสอน ได้ ล่วงหน้า อันจะส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตาม

วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน และส่งผลกระทบต่อกัน หากบุคคลมีกระบวนการแสวงหาความรู้ที่ดีมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับตน บุคคลนั้นก็ย่อมมีโอกาสที่จะเกิดความรู้ ความเข้าใจในสาระหรือกระบวนการต่าง ๆ ได้อย่างกระจ่างแจ่มอย่างลึกซึ้ง รวมทั้งเกิดความรู้และเจตคติไปในทางที่เหมาะสมและเกิดการเปลี่ยนแปลงการกระทำหรือพฤติกรรมไปในทิศทางที่พึงประสงค์

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, น. 126) ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้เรียนปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อการเรียนรู้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2546, น. 20) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมายหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาในการจัด การเรียนรู้

เสริมศักดิ์ บุตรทอง (2547) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการทั้งหมดของการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน โดยครูผู้สอน ร่วมกันจัดกิจกรรมทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินอย่างมีประสิทธิภาพ น่าสนใจ และผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในลักษณะต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงนับว่ามีความสำคัญ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ ไว้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอนที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียน สนใจในการเรียนรู้ มีความเข้าใจ และเกิดการเรียนรู้ มีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายของ หลักสูตร

ภูมิ พระรักษา (2549, น. 8) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การปฏิบัติ ต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุ จุดประสงค์ ที่กำหนดไว้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอน เพราะกิจกรรมทั้งของผู้เรียน และผู้สอนที่เหมาะสมจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง

จิราภรณ์ บุญประเสริฐ และคณะ (2550, น. 54) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การนำวิชาการเรียนการสอนหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำการสอนตลอดเวลา ภาคเรียนมาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน โดยการใช้สื่อ อุปกรณ์การสอน และการวัดและประเมินผลสำหรับเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์การเรียนรู้ย่อยให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ หรือเนื้องานของหลักสูตร

จากข้อความข้างต้นสามารถสรุปได้ถึงความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนสอนหรือการปฏิบัติเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียน สนใจ เข้าใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุตามจุดประสงค์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพของผู้เรียน เพื่อบรรลุตามจุดประสงค์ที่ครูผู้สอนกำหนดไว้

2. ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจาก กิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างแท้จริงตามวัตถุประสงค์ที่ครูผู้สอนตั้งไว้

दनัย ไชยโยธา (2543) ได้ให้ความหมายของความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ในโรงเรียนทั้งโดยครู และนักเรียน ในการสอนให้นักเรียนค้นคว้า อภิปรายการบรรยาย การอบรม การสาธิต การปฏิบัติงาน การจัดนิทรรศการ การศึกษานอกสถานที่ และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้เน้นว่าเป็นหัวใจสำคัญ ที่จะส่งเสริมให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ และบรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้ การจัดการกิจกรรม การเรียนรู้จะต้องเน้นให้ผู้เรียนเป็นธรรมชาติ เป็นผู้คิดและเป็นผู้ปฏิบัติได้เองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ครูมีทำหน้าที่ช่วยเหลือ และดำเนินกิจกรรมให้เป็นที่ไปตามจุดมุ่งหมายที่เรียกว่านักเรียนเป็น ศูนย์กลาง การเรียนรู้สิ่งที่คุณสอนจะต้องเตรียมการให้มากที่สุด

กิ่งแก้ว อารีรักษ์ (2548) ได้ให้ความหมายของความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการที่ต้องการการฝึกส่งเสริมทักษะในการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้เกิด ความรู้ความเข้าใจและมีทักษะเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่กิจกรรม การเรียนรู้มักจะมีอยู่ท้ายบทเรียน ซึ่งใน บางครั้งกิจกรรมการเรียนรู้จะมีลักษณะเป็นแบบฝึกหัดให้ผู้เรียน ได้ฝึกปฏิบัติ หรือเป็นใบงานให้ ผู้เรียนปฏิบัติระหว่างเรียนรู้หรือหลังการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้กิจกรรมแบบการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ มีความสำคัญต่อผู้เรียน เพราะการทำกิจกรรมจะช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ได้เร็วขึ้น ชัดเจนขึ้น กว้างขวางขึ้น ทำให้การจัดการเรียนการสอนประสบ ความสำเร็จ อย่างมีประสิทธิภาพ

วรภรณ์ ศรีวีโรจน์ (2558) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ว่าการ จัด การ เรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนเป็นบทบาทสำคัญของครูทุกคน เริ่มจากการศึกษาวิเคราะห์ หลักสูตร เอกสารที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ผู้เรียน นำมาวางแผน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดหาหรือเลือกใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้การวัดและประเมินผล แล้วดำเนินการจัดการเรียนรู้และ จัดการชั้นเรียน ให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังต่อไปนี้ มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักที่ว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตาม ธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

จากข้อความข้างต้นกล่าวได้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้มีความสำคัญ เพราะกิจกรรมการเรียนรู้ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา เพราะกิจกรรมการเรียนรู้เป็นสิ่งที่จัดขึ้นมาเพื่อมุ่งเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน หรือส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดประสบการณ์ และทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น

3. องค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่สุดของการจัดการศึกษา เพราะเป็นการนำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติให้เกิดผลตามที่มุ่งหวังไว้ตามคุณภาพของการศึกษาจะดีหรือไม่เพียงใดนั้นย่อมเป็นผลโดยตรงจากการสอนเป็นประการสำคัญ ดังนั้น ในการสอนแต่ละครั้งไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาวิชาใดก็ตาม ควรจะมีองค์ประกอบพื้นฐานของกระบวนการเรียนการสอน และกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ที่ชัดเจน

ไพศาล หวังพานิช (2526) ได้กล่าวว่างค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการจัดการศึกษา เพราะเป็นการนำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติให้เกิดผลตามที่มุ่งหวังไว้ คุณภาพของการศึกษาจะดีหรือไม่เพียงใดนั้นย่อมเป็นผลโดยตรงจากการสอน เป็นประการสำคัญ ดังนั้นในการสอนแต่ละครั้งไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาวิชาใดก็ตาม ควรจะมีองค์ประกอบพื้นฐานของกระบวนการเรียนการสอน ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายการสอน ก่อนจะเริ่มต้นสอนครูผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตร แล้วกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอนให้ชัดเจนว่าหลังจากสิ้นสุดการเรียนการสอนแล้ว ครูผู้สอนประสงค์จะให้นักเรียนเรียนรู้อะไรบ้าง และมีความสามารถทำอะไรได้บ้าง จุดมุ่งหมายในการสอนควรกำหนดให้อยู่ในรูปของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม (Behavioral Objectives) ซึ่งสามารถสังเกตได้ และวัดได้

2. พฤติกรรมพื้นฐานของผู้เรียน ก่อนที่ครูจะทำการสอนในเรื่องใด หากครูได้ทราบสภาพพื้นฐานของผู้เรียนก่อน ก็จะทำให้สามารถจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพได้อย่างเต็มที่

3. การเรียนการสอน เป็นขั้นตอนที่ครูจะทำการสอนในเนื้อหาวิชาจริง ๆ ครูผู้สอนอาจจะเลือกใช้เทคนิควิธีสอนต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และสภาพพื้นฐานของผู้เรียน โดยคำนึงถึงลักษณะของเนื้อหาวิชาด้วยว่าจะแบ่งเนื้อหาวิชาเป็นหน่วยย่อยได้อย่างไร หน่วยย่อยใดควรสอนก่อน หรือสอนหลัง และเนื้อหาในแต่ละหน่วยย่อยนั้นจะใช้อุปกรณ์ชนิดใดเข้าช่วย ในการจัดการเรียนการสอน

4. การวัดและประเมินผล เป็นการตรวจสอบผลการเรียนการสอนเพื่อจะได้ทราบว่า ภายหลังจากผ่านการเรียนการสอนแล้ว ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ดีขึ้นเพียงไร อยู่ในเกณฑ์น่าพอใจหรือไม่ โดยเทียบกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนที่ครูกำหนดไว้ ก่อนการเรียนการสอน

ทศนา เขมมณี (2544) กิจกรรมการเรียนรู้เน้นนับว่าเป็นองค์ประกอบหลักที่แสดงถึงการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายที่แท้จริงของการเรียนรู้ บทบาทของครู และบทบาทของผู้เรียนการจัดการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนเป็นสำคัญจะทำได้สำเร็จเมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ครู และผู้เรียน มีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับความหมายของการเรียนรู้

สิริวรรณ สุวรรณอาภา (2544, น. 166-170) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้ แบ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการกำหนดกิจกรรมที่มีเป้าหมายสำคัญ เพื่อช่วยกระตุ้นหรือเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียนนั้น ๆ อย่างแท้จริง หากกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนไม่ได้ช่วยกระตุ้นหรือเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ก็จะขาดจากการรับรู้ที่ดีไม่มีการจำและคิดเพื่อตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่ง ผลสุดท้ายก็จะไม่เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ต้องการ การจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนจำเป็นต้องช่วยกระตุ้นหรือเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียน และต้องให้สัมพันธ์สอดคล้อง กับกิจกรรมในชั้นสอนด้วย ดังนี้

1.1 การจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อทบทวนพื้นฐานความรู้เพิ่มเติมให้สัมพันธ์กับการสอนเนื้อหาใหม่หรือแนวความคิดหรือหลักการใหม่ ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการระลึกได้และเกิดความต่อเนื่องในการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนต่อไป

1.2 การจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อวางแผนการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดงานที่จะปฏิบัติว่าจะต้องทำอะไร อย่างไร เมื่อไหร่ และจะดำเนินการจัดการเรียนการสอนอย่างไร

1.3 การจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อแจ้งจุดประสงค์ของบทเรียนให้ผู้เรียนทราบโดยตรงหรือโดยทางอ้อมก็ได้ ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบว่าเมื่อเรียนจบบทเรียนแล้วจะเกิด การเรียนรู้อะไรต่อตนเองบ้าง ข้อควรคำนึงในการกำหนดกิจกรรม ในการพิจารณา กำหนดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน ควรจะคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1.3.1 ต้องเป็นกิจกรรมที่นำไปสู่การกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในชั้นสอนอย่างต่อเนื่อง และสัมพันธ์กัน

1.3.2 ต้องกำหนดเวลาให้เหมาะสมกับลำดับชั้นการสอน ซึ่งโดยทั่วไปใช้เวลาไม่เกินร้อยละ 20 ของเวลาเรียนทั้งหมด ซึ่งอาจจะยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมของการจัด การเรียน การสอน

1.3.3 ต้องกำหนดสิ่งที่จะต้องช่วยกระตุ้น หรือเร้า เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจตื่นเต้น สนุกสนาน เพลิดเพลิน หรือสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้

1.3.4 ต้องกำหนดกิจกรรมที่เป็นไปได้ และเหมาะสมกับความสามารถ และ ความถนัดของผู้สอนเองก็จะช่วยให้ผู้สอนเกิดความสำเร็จได้มากขึ้นในการจัดการเรียนรู้

2. ขั้นสอน เป็นการกำหนดกิจกรรมที่มีลักษณะสำคัญ 2 ขั้นตอน คือ

2.1 กิจกรรมแกนหลัก เป็นการกำหนดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตาม จุดประสงค์ปลายทางการสอนในครั้งนั้น ๆ ซึ่งถือว่าเป็นการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง จึงมีความสำคัญมากที่สุดต่อการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ของบทเรียน เรื่องนั้น ในการกำหนดกิจกรรมแกนหลักให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ปลายทางของการสอน แต่ ละครั้ง มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

2.1.1 ต้องพิจารณาจุดประสงค์ปลายทางของการสอนในครั้งนั้นว่า มีพฤติกรรมตรงกับการเรียนรู้ชนิดใด จะพิจารณาเฉพาะคำกริยาของจุดประสงค์ปลายทางของ การสอนอย่างเดียวไม่ได้ จำเป็นต้องพิจารณาข้อความที่เป็นพฤติกรรมของวัตถุประสงค์ปลายทาง เป็น สำคัญ จึงตัดสินใจได้ว่าจุดประสงค์ปลายทางของการสอนครั้งนั้น ๆ

2.1.2 ต้องเลือกหรือกำหนดกิจกรรมแกนหลักตามชนิดการเรียนรู้ นั้น ให้ บรรลุผลตรงตามจุดประสงค์ปลายทาง

2.2 กิจกรรมทดสอบ เป็นการกำหนดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ความคิด การแก้ปัญหา และเจตคติในการตอบปัญหาหรือแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับกิจกรรมแกนหลักหรือไม่ หากผู้เรียนยังไม่เกิดการเรียนรู้ ก็ควรให้ คำแนะนำเพิ่มเติมหรือสอนใหม่โดยไม่ให้ผู้เรียนเสียกำลังใจจนสามารถเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ ที่ต้องการ

3. ขั้นสรุป เป็นการกำหนดกิจกรรมที่มีลักษณะสำคัญ 2 ขั้นตอน คือ

3.1 กิจกรรมสรุปบทเรียนเป็นการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ได้เรียบ เรียงความรู้ ความคิด และทักษะทางการ แล้วสรุปเป็นแนวความคิดหรือมโนภาพ หรือหลักการ หรือ ข้อความสรุปบางอย่าง หรือลำดับขั้นตอนของการปฏิบัติงาน ผู้สอนควรจะตระหนักถึงการกำหนด กิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงออกร่วมกันโดยการอภิปรายหรือเขียนตอบก็ได้ ตามความเหมาะสม แต่มิใช่ ผู้สอนเป็นผู้สรุปเสียเอง ครูควรจะเป็นเพียงผู้ช่วยแนะแนวทางบางประการเท่านั้น หรืออาจช่วย รวบรวมข้อสรุปไว้บนกระดานบ้างก็ได้ เพื่อเป็นการเน้นให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง หลังจากผู้เรียน ช่วยกันสรุปบทเรียนแล้วก็ต้องจดจำข้อสรุปนั้น ๆ ต่อไป แต่อาจจำได้ไม่นาน หรือลืมได้ง่าย ดังนั้น ผู้สอนควรหาวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีการจดจำได้นาน

3.2 กิจกรรมฝึกทักษะ เป็นการกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เพิ่มเติมทักษะทางสมอง หรือทางกายให้มีความชำนาญเพิ่มสูงขึ้น เช่น ทำแบบฝึกหัด ศึกษาค้นคว้าทำรายงาน ทำกิจกรรม เสริมหลักสูตร ทำกิจกรรมจากใบงาน ปฏิบัติตามโครงการ เพื่อเสริมทักษะการเรียนรู้

ประไพ ฉลาดคิด (2548, น. 4-5) ได้กล่าวองค์ประกอบของการเรียนรู้ไว้มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. ผู้สอน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งต่อการสอน เพราะต้องเป็นผู้รู้หลักสูตรและนำเนื้อหาสาระมาดำเนินการสอน มีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตลอดเวลาของการเรียนการสอน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในบทเรียน มีทักษะกระบวนการ และมีเจตคติที่ดีตามเจตนารมณ์ของบทเรียนและหลักสูตร นอกจากนี้ครูยังต้องมีความสามารถใช้สื่อประกอบการสอน และสอนให้ตรงตามจุดประสงค์ที่ได้วางไว้ทำให้การสอนดำเนินไปได้อย่างราบรื่น

2. ผู้เรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญของการสอน เพราะการสอนจะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องมีผู้เรียนเป็นผู้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ต่างๆ ที่ผู้สอนจัดให้ ทำให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ที่เป็นไปตามจุดประสงค์ของการสอนที่ตั้งไว้

3. กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบอีกประการหนึ่ง ที่มีความสำคัญมากต่อการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนนั้นออกแบบโดยผู้สอนและผู้เรียน ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

4. บริบทในการเรียนการสอน ในการสอนที่ต้องการให้เกิดผลที่ดีทั้งต่อผู้สอนและผู้เรียนนั้น สภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องคำนึงถึง

จากข้อความที่กล่าวมา องค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล บันทึกผลหลังสอน จึงจะเป็นองค์ประกอบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สมบูรณ์และนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ จากองค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ การนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นตอนในการสอน และขั้นสรุปการจัดการเรียนการสอน มีรายละเอียดดังนี้ 1.) การนำเข้าสู่บทเรียน การเตรียมตัวนักเรียนก่อนเริ่มเรียน และก่อนที่ครูจะสอนเนื้อหาทุกวิชา เพื่อเป็นการเตรียมนักเรียนให้รู้ที่กำลังเรียนเรื่องอะไร สามารถนำเอาความรู้และทักษะที่นักเรียนมีอยู่เดิมมาสัมพันธ์กับบทเรียนที่ครูกำลังจะสอนได้ ซึ่งทำได้โดยการหา กิจกรรมที่เร้าความสนใจของนักเรียนแล้วเชื่อมโยงไปสู่บทเรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น 2.) ขั้นสอน เป็นขั้นของการเรียนการสอน การทำกิจกรรมหรือการปฏิบัติต่าง ๆ ที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอนนั้น ๆ โดยในขั้นนี้จะประกอบไปด้วย กิจกรรม แขนงหลักและกิจกรรมทดสอบ สำหรับกิจกรรมแกนหลักเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และกิจกรรมทดสอบ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนได้ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และการแก้ปัญหา ในการแสดงพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้

หรือไม่ หากยังไม่บรรลุ จะต้องส่งเสริมหรือเพิ่มเติมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ของกิจกรรมนั้น ๆ 3.)
ขั้นสรุป เป็นการที่ผู้สอนพยายามทำให้ผู้เรียนสามารถรวมความคิด ความเข้าใจของตนเองได้ถูกต้อง
ครบถ้วน ซึ่งอาจเป็นการรวมหรือสรุปบทเรียน หรือข้อเท็จจริง หรือแนวความคิดสำคัญ ๆ จาก
ประสบการณ์ในการเรียนการสอนแต่ละครั้งแล้วสามารถนำความรู้ไปสัมพันธ์กับบทเรียนใหม่ หรือ
นำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ จากที่ได้กล่าวมาการสรุปบทเรียนเป็นการสรุปความคิดรวบยอด และ
สาระสำคัญของบทเรียนที่ผู้สอนได้ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

4. ลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีนักการศึกษา
หลายท่านได้ให้รายละเอียดไว้ดังนี้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553, น. 3) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้มี
ลักษณะ ที่เด่นชัดอยู่ 3 ลักษณะ คือ

1. การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่ง
หมายความว่าจัดการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้นั้นทั้งผู้สอน และผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และเป็น
ปฏิสัมพันธ์ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นไปตามลำดับขั้นตอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

2. การจัดการเรียนรู้มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตาม
จุดประสงค์ ที่กำหนดไว้ โดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนี้เป็นพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 2.1) ด้าน
ความรู้ความคิดหรือด้านพุทธิพิสัย 2.2) ด้านทักษะกระบวนการหรือด้านทักษะพิสัย 2.3) ด้านเจตคติ
หรือด้านจิตพิสัย

3. การจัดการเรียนรู้จะบรรลุจุดประสงค์ได้ดีต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ของผู้สอน
ซึ่งหมายความว่าจัดการเรียนรู้จะบรรลุจุดประสงค์ได้หรือไม่ขึ้น ต้องอาศัยความรู้ความสามารถ
ของผู้สอนทั้งด้านวิชาการ (ศาสตร์) ทักษะ และเทคนิคการจัดการเรียนรู้ (ศิลป์) เป็นสำคัญ

กระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับจิตใจ และความรู้สึก
(affective process) ของผู้เรียนอีกด้วย หากสิ่งที่ผู้เรียนมีความสอดคล้องกับความสนใจและความ
ถนัดของผู้เรียน และกระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างสนุกสนาน เพลิดเพลิน หรือทำทลายความคิด
สติปัญญา ทำให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัวไม่เบื่อหน่ายโอกาสที่ผู้เรียนและเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมี
ประสิทธิภาพก็จะมีมากขึ้น (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, น. 55)

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญาหรือกระบวนการทางสมอง (A cognitive
process) ซึ่งบุคคลใช้ในการสร้างความเข้าใจ หรือการสร้างความหมายของสิ่งต่าง ๆ ให้แก่ตนเอง
ดังนั้น กระบวนการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการของการจัดกระทำ (Acting on) ต่อข้อมูลและ
ประสบการณ์ มิใช่เพียงการรับข้อมูล (taking in) ต่อข้อมูลหรือประสบการณ์เท่านั้น

2. การเรียนรู้เป็นงานเฉพาะตนหรือเป็นประสบการณ์ส่วนตัว (Personal experience) ที่ไม่มีผู้ใดเรียนรู้หรือทำแทนกันได้

3. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคม (A social process) เนื่องจากบุคคลอยู่ในสังคม ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อคน การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจึงสามารถกระตุ้นการเรียนรู้ และขอบเขตของความรู้ก็กว้าง

4. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ทั้งจากการคิดและการกระทำรวมทั้งการแก้ปัญหาและการศึกษาวิจัยต่าง ๆ

5. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ตื่นเต้นสนุก (Active and enjoyable) ทำให้ผู้เรียนรู้สึกผูกพัน เกิดความใฝ่รู้ในการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่นำมาซึ่งความสนุกสนาน หรือท้าทายให้ "ผู้เรียนรู้เพื่ออยาก"

6. การเรียนรู้อาศัยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม (Nurturing environment) สภาพแวดล้อม ที่ดีสามารถเอื้ออำนวยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่ดี

7. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ (Any time and any place) ทั้งในโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน

8. การเรียนรู้คือ การเปลี่ยนแปลง (Change) การเรียนรู้จะส่งผลต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเอง ทั้งทางด้านเจตคติ ความรู้สึก ความคิดและการกระทำ เพื่อการดำรงชีวิตอย่างปกติสุข และความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

9. การเรียนรู้เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต (lifelong process) บุคคลจำเป็นต้อง เรียนรู้อยู่เสมอ เพื่อการพัฒนาชีวิต และจิตใจของตนเอง การสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงเป็นกระบวนการที่ยั่งยืน ช่วยให้ผู้บุคคลและสังคมมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จากข้อความข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องมีทั้งขั้นตอน และวิธีการ ในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับครูผู้สอน และสาระการเรียนรู้ก็จะช่วยให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ดี คือ เกิดความรู้ ความเข้าใจและเจตคติที่ดีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

วรภรณ์ ศรีวิโรจน์ (2558) ได้สรุปถึงลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีมีลักษณะดังนี้

- 1) สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร จุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ลักษณะเนื้อหาวิชา
- 2) มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และความสามารถและความสนใจของผู้เรียน
- 3) จัดเรียงเนื้อหาตามลำดับขั้นตอน
- 4) ใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม
- 5) ผู้เรียนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมและการประเมินผล
- 6) ส่งเสริมกระบวนการคิดและทักษะต่าง ๆ
- 7) ใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย
- 8) มีการวัดและประเมินผลหลากหลายและเหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรม
- 9) ผู้เรียน มีความสุขและมีเจตคติที่ดี

จากลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถสรุปได้ว่า ลักษณะของการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่ดีจะต้องสอดคล้องกับหลักสูตร และแนวทางการสอน ทุกหัวข้อในกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์สอดคล้องกันกับบทเรียน และต้องเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ความสามารถของผู้เรียน และความสนใจของผู้เรียน โดยจะต้องเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีจุดประสงค์ และให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

5. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้

ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดัลโครซเพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้ มีดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนจะต้องมีทฤษฎีรองรับ เช่น ทฤษฎีการอ่านโน้ต และทฤษฎีการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย เพื่อให้ทราบที่มา และความสำคัญของรูปแบบการจัด การเรียนการสอน

2. เมื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแล้ว ก่อนนำไปใช้ได้ ต้องมีการตรวจสอบ โดยผู้เชี่ยวชาญ และทดลองใช้ และทดสอบทฤษฎี และตรวจสอบคุณภาพในลักษณะของการนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง และนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบที่พัฒนาขึ้น แล้วนำไปจัด การเรียนการสอนได้

3. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอาจพัฒนาให้นำไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง หรือใช้ เฉพาะวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้

4. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้เป็นหลักจะมีจุดมุ่งหมายหลักที่ใช้เป็น หลักการพิจารณาเลือกใช้รูปแบบ นั่นคือ ถ้าผู้ใช้นำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ตรงกับจุดมุ่งหมาย หลักก็จะทำให้เกิดผลสูงสุด แต่ก็สามารถนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้ ถ้าพิจารณา เห็นว่าเหมาะสม แต่อาจมีผลของรูปแบบน้อยลง ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้้อย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยกำหนด ประเด็นคำถามนำให้คิดหาคำตอบเป็นลำดับเรื่อยไปจนผู้เรียนสามารถหาคำตอบได้ หลังจากนั้น ใน ปัญหาต่อ ๆ ไป ผู้สอนจึงค่อย ๆ ลดประเด็นคำถามลงจนสุดท้ายเมื่อเห็นว่าผู้เรียนมีทักษะในการ แก้ปัญหาเพียงพอแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องให้ประเด็นคำถามขึ้นมาก็ได้ (ทศนีย์ มโนสมุทร, 2546. น. 253)

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ดังนี้ การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตาม แนวคิดของดัลโครซ เป็นการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งในด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ ผู้สอน ควรเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการบรรเลงดนตรีไทยอย่าง สร้างสรรค์ เพราะความคิดสร้างสรรค์เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญในการเรียนวิชาดนตรีไทย

6. การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2544, น. 494) ความหมายของเกณฑ์ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ เกณฑ์ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นระดับที่ผู้ผลิตกิจกรรมการเรียนรู้จะมีความพึงพอใจ หากแผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ กิจกรรมการเรียนรู้นั้นก็มีความคุ้มค่าต่อการลงทุนผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533) กล่าวว่า เกณฑ์ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึงการพิจารณาหาประสิทธิภาพ และหาคุณภาพของสื่อการเรียนการสอน ดังนั้นการประเมินสื่อจึงเริ่มด้วยการกำหนดปัญหา หรือคำถาม เช่นเดียวกับการวิจัย ด้วยเหตุนี้การประเมินสื่อจึงเป็นการวิจัยอีกแบบหนึ่งซึ่งเรียกว่า การวิจัยประเมิน (Evaluation Research)

เผชญิ กิจระการ (2544) ได้กล่าวถึง เกณฑ์ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของบทเรียนในการสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ถึงระดับเกณฑ์ที่คาดไว้ ประสิทธิภาพที่วัดออกมาจะพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์การทำแบบฝึกหัดหรือกระบวนการปฏิสัมพันธ์กับเปอร์เซ็นต์การทำแบบทดสอบเมื่อจบบทเรียน มาตรฐานประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในการวิเคราะห์ เกณฑ์ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ (Efficiency) หมายถึงการทดสอบหาคุณภาพของสื่อตามเกณฑ์ที่ผู้สอนกำหนด โดยไปวัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้เรียนจบบทเรียนแล้ว การหาประสิทธิภาพของบทเรียน โดยการหา E_1/E_2 และสามารถบอกได้ว่าสื่อของเราสามารถใช้กับเด็ก ทั้ง 3 กลุ่ม E_1 คือ คะแนนกิจกรรมระหว่างเรียน E_2 คือ คะแนนทดสอบหลังเรียนซึ่ง E_2 อาจแบ่งแบบทดสอบหลังจากการเรียนจบหนึ่งหน่วยเลยก็ได้ เช่น การทดสอบท้ายบทเรียนแต่ละหน่วย และ E_1/E_2 ที่ได้จะเป็นเท่าใดก็ได้ แต่ให้สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และ E_1 ควรสูงกว่า E_2 การประเมินด้วยการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนและแบบทดสอบที่สร้างต้องผ่านการประเมินแบบทดสอบก่อน ในการวัดผลการเรียนรู้ผู้สอนต้องมีความแน่ใจว่าเครื่องมือที่วัดนั้นมีคุณภาพดีพอก่อนนำไปใช้จริง

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556, น. 7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความหมายของเกณฑ์ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ (Efficiency) หมายถึง สภาวะหรือคุณภาพของสมรรถนะในการดำเนินงานเพื่อให้งานมีความสำเร็จ โดยใช้เวลาความพยายามและค่าใช้จ่ายที่คุ้มค่าที่สุดตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ โดยกำหนดเป็นอัตราส่วนร้อยละระหว่างปัจจัยนำเข้าและกระบวนการ

การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2545, น. 494 - 495) เกณฑ์ประสิทธิภาพกระทำได้โดยการประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียน 2 ประเภท คือพฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์) โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น E_1 (ประสิทธิภาพของกระบวนการ) E_2 (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์) ประเมินพฤติกรรมต่อเนื่องคือ ประสิทธิภาพประกอบด้วยพฤติกรรมหลาย ๆ พฤติกรรม (Process) ของผู้เรียนที่สังเกตได้จากการประกอบกิจกรรมกลุ่ม และรายงานบุคคล ได้แก่ งาน ที่มอบหมายและกิจกรรมอื่นใดที่ผู้สอนกำหนดไว้ประเมินพฤติกรรมผลลัพธ์ คือ ประเมินผลลัพธ์ (Products) ของผู้เรียน โดยพิจารณาจากการสอน หลังเรียนประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ จะกำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดหวังว่าผู้เรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นที่น่าพอใจ โดยกำหนดให้เป็นร้อยละของผลเฉลี่ยของคะแนนการทำงาน และการประกอบกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมด ต่อร้อยละของผลการทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด นั่นคือ E_1/E_2 ประสิทธิภาพของกระบวนการ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำ มักจะตั้งไว้ 80/80, 85/85, หรือ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะจะตั้งไว้ 75/75

รัตน์ บัวสนธ์ (2552, น. 50-51) การกำหนดประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้เท่าที่ศึกษาจะมี 3 เกณฑ์ ได้แก่ 75/75 หรือ 80/80 และ 90/90 การจะใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพนวัตกรรม การศึกษาเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งจากสามเกณฑ์นี้มีหลักพิจารณาตั้งนี้ถ้านวัตกรรมการศึกษานั้น ๆ มุ่งแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาความสามารถของผู้เรียนที่มีลักษณะ ชับซ้อนหรือมีเนื้อหาสาระค่อนข้างยาก ก็จะใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ 75/75 แต่ถ้าเนื้อหาสาระไม่ยากมากนัก มุ่งแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาความสามารถของผู้เรียนที่มีลักษณะปานกลาง จะนิยมใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 มากที่สุด ในทำนองเดียวกัน ถ้าเป็นนวัตกรรมที่มีเนื้อหาสาระมุ่งปฏิบัติหรือมุ่งพัฒนาจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านทักษะการปฏิบัติหรือมุ่งพัฒนาจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านทักษะการปฏิบัติ (Psychomotor Domain) จะใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ 90/90

ในงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกการประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแบบของ รัตน บัวสนธ์ และใช้เกณฑ์ในการประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรม กำหนดไว้ที่เกณฑ์ 75/75 เนื่องจากเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยเป็นเนื้อหา ที่ต้องใช้การฝึกปฏิบัติทางดนตรีไทย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาของการจัดกิจกรรม การเรียนรู้วิชาดนตรีไทยและการปฏิบัติทางดนตรีไทย

ขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้

การประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรม การประเมินส่วนนี้เป็นการพิจารณาว่า เมื่อนำนวัตกรรมการศึกษาหลังจากผ่านการประเมินความสอดคล้อง และมีความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะภูมิหลังคล้ายคลึง ใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายแล้ว ผลจะเป็น

ประการใด โดยที่การประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรม มีลำดับขั้นตอนการประเมิน ดังนี้ (รัตนะ บัวสนธ์, 2554) ได้กำหนดไว้มี 3 ลักษณะดังนี้

1. การทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว (1:1) เป็นการทดสอบประสิทธิภาพที่ผู้สอน 1 คน ทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอนกับผู้เรียน 1-3 คน โดยใช้เด็กอ่อน ปานกลาง และเด็กเก่ง ระหว่างทดสอบประสิทธิภาพให้จับเวลาในการประกอบกิจกรรม สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนว่า หงุดหงิด ทำหน้าฉงน หรือทำท่าทางไม่เข้าใจหรือไม่ประเมินการเรียนรู้จากกระบวนการ คือ กิจกรรมหรือภารกิจและงานที่มอบให้ทำและทดสอบหลังเรียนนำคะแนนมาคำนวณหาประสิทธิภาพ หากไม่ถึงเกณฑ์ต้องปรับปรุงเนื้อหาสาระ กิจกรรมระหว่างเรียน และแบบทดสอบหลังเรียนให้ดีขึ้น โดยปกติคะแนนที่ได้จากการทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยวนี้อาจได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์มาก แต่ไม่ต้องวิตกกังวลเมื่อปรับปรุงแล้วจะสูงขึ้นมาก ก่อนนำไปทดสอบประสิทธิภาพแบบสุ่มนั้นนี้ E_1/E_2 ที่ได้จะมีค่าประมาณ 60/60

2. การทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม (1:10) เป็นการทดสอบประสิทธิภาพที่ผู้สอน 1 คนทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอนกับผู้เรียน 6 - 10 คน (คณะผู้เรียนที่เก่ง ปานกลางกับอ่อน) ระหว่างทดสอบประสิทธิภาพให้จับเวลาในการประกอบกิจกรรม สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนว่า หงุดหงิด ทำหน้าฉงน หรือทำท่าทางไม่เข้าใจหรือไม่ หลังจากทดสอบประสิทธิภาพให้ประเมิน การเรียนรู้จากกระบวนการ คือ กิจกรรมหรือภารกิจและงานที่มอบให้ทำและประเมินผลลัพธ์ คือ การทดสอบหลังเรียน และงานสุดท้ายที่มอบให้นักเรียนทำส่งก่อนสอบประจำหน่วย ให้นำคะแนน มาคำนวณหาประสิทธิภาพ หากไม่ถึงเกณฑ์ต้องปรับปรุงเนื้อหาสาระ กิจกรรมระหว่างเรียน และแบบทดสอบหลังเรียนให้ดีขึ้น คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุง ในคราวนี้คะแนนของผู้เรียนจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อีกเกือบเท่าเกณฑ์ โดยเฉลี่ยจะห่างจากเกณฑ์ประมาณ 10% นั่นคือ E_1/E_2 ที่ได้จะมีค่าประมาณ 70/70

3. การทดสอบประสิทธิภาพภาคสนาม (1:100) เป็นการทดสอบประสิทธิภาพที่ผู้สอน 1 คน ทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอนกับนักเรียนทั้งชั้น (ปกติให้ใช้กับผู้เรียน 30 คน แต่ในโรงเรียนขนาดเล็กก่อนุโลมให้ใช้กับนักเรียน 15 คน ขึ้นไป) ระหว่างทดสอบประสิทธิภาพให้จับเวลาในการประกอบกิจกรรม สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนว่า หงุดหงิด ทำหน้าฉงน หรือทำท่าทางไม่เข้าใจหรือไม่ หลังจากทดสอบประสิทธิภาพภาคสนามแล้ว ให้ประเมินการเรียนรู้จากกระบวนการ คือ กิจกรรมหรือภารกิจและงานที่มอบให้ทำและทดสอบหลังเรียน นำคะแนนมาคำนวณหาประสิทธิภาพ หากไม่ถึงเกณฑ์ต้องปรับปรุงเนื้อหาสาระ กิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนให้ดีขึ้น แล้วนำไปทดสอบประสิทธิภาพภาคสนามซ้ำกับนักเรียนต่างกลุ่ม อาจทดสอบประสิทธิภาพ 2-3 ครั้งจนได้ ค่าประสิทธิภาพถึงเกณฑ์ขั้นต่ำปกติไม่น่าจะทดสอบประสิทธิภาพเกณฑ์สามครั้ง ด้วยเหตุนี้ ขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพภาคสนาม แทนด้วย 1:100 ผลลัพธ์ที่ได้จากการทดสอบประสิทธิภาพ

ภาคสนามควรใกล้เคียงกันกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หากต่ำกว่าเกณฑ์ไม่เกิน 2.5% ก็ให้ยอมรับว่าสื่อหรือชุดการสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

จากข้อความข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การทดสอบประสิทธิภาพมีความจำเป็นอย่างมากต่อการจัดการเรียนการสอน เพราะเป็นการประกันคุณภาพของการศึกษา และสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้จริง เพื่อให้ครูผู้สอนมีความมั่นใจในสื่อหรือชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้น และเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

วิธีการหาประสิทธิภาพ

ในการหาประสิทธิภาพของชุดการสอนโดยใช้เกณฑ์ E_1/E_2 เป็นวิธีการที่สามารถชี้วัดประสิทธิภาพของชุดการเรียนการสอนได้ทั้งภาพรวมในลักษณะกว้างและวัดส่วนย่อยเป็นรายจุดประสงค์ ทำให้ได้ผลการวัดที่ชัดเจนแล้วนำข้อมูลที่ได้มาเป็นเครื่องตัดสินใจได้โดยไม่ต้องใช้วิธี อื่นมาประกอบให้เกิดการซ้ำซ้อนอีก

เกณฑ์ที่ใช้คือ E_1/E_2 อาจเท่ากับ 80/80 หรือ 90/90 หรืออื่น ๆ อีกก็ได้ แต่ถ้ากำหนดเกณฑ์ไว้ต่ำเกินไป อาจทำให้ผู้ใช้บทเรียนไม่เชื่อถือคุณภาพของบทเรียน การหาค่า E_1 และ E_2 มีวิธีการคำนวณหาค่าร้อยละโดยใช้สูตรต่อไปนี้ โดยที่ E_1 คือประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุด การสอนคิดเป็นร้อยละจากการทำแบบฝึกหัด และหรือประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างเรียน โดยที่ E_2 คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์พฤติกรรมที่เปลี่ยนในตัวผู้เรียนหลังการเรียนด้วยชุดการเรียนการสอน คิดเป็นอัตราส่วนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน และหรือประกอบกิจกรรมหลังเรียน

ในการประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ ในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวทางการประเมิน ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ของ รัตนะ บัวสนธ์ (2552, น. 57) กล่าวว่า การประเมินส่วนนี้เป็นการพิจารณาว่าเมื่อนำนวัตกรรมการศึกษาภายหลังจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่มีภูมิหลังคล้ายคลึงใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายแล้วผลจะเป็นประการใด โดยที่การประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรม มีลำดับขั้นตอนการประเมินดังนี้

1. การประเมินแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (1:1) หมายถึง การนำนวัตกรรมไปทดลองใช้กับบุคคลที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มเป้าหมาย โดยที่บุคคลดังกล่าวนี้จะคัดมาจากผู้ที่มีคุณลักษณะเป็นตัวแทนกลุ่มเป้าหมาย 3 คน ได้แก่ ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์สูง ผลสัมฤทธิ์ปานกลาง และผลสัมฤทธิ์ต่ำ ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อตรวจสอบว่านวัตกรรมดังกล่าวนี้มีความเกี่ยวข้องของสร้างแรงจูงใจให้กับบุคคลที่มีลักษณะเป็นตัวแทนของกลุ่มเป้าหมายอย่างไร คำสั่ง คำชี้แจง และรายละเอียดที่มีอยู่ในกิจกรรมการเรียนรู้นั้น บุคคลเหล่านี้มีความรู้และเข้าใจหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงนวัตกรรม ให้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

2. การประเมินประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก หมายถึง นำนวัตกรรมที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขจากการประเมินประสิทธิภาพแบบหนึ่งต่อหนึ่ง มาทดลองใช้กับบุคคลที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มเป้าหมายที่มีจำนวนมากขึ้น เช่น อาจจะใช้การประเมินแบบหนึ่งต่อสาม (1:3) หรือแบบหนึ่งต่อสี่ (1:4) ก็ได้ ซึ่งก็หมายถึงต้องใช้กลุ่มบุคคลจำนวน 9 คน แบ่งเป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าปานกลาง 3 คน ปานกลาง 3 คน ต่ำกว่าปานกลาง 3 คน การประเมินประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็กนี้จะมีการวิเคราะห์หาค่าบ่งบอกดัชนีหรือเกณฑ์ประสิทธิภาพของนวัตกรรม ที่เรียกว่าค่า E_1/E_2 โดยที่เกณฑ์ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ของนวัตกรรมการศึกษาที่นิยมใช้จะอยู่ในสามเกณฑ์ได้แก่ 75/75 หรือ 80/80 และ 90/90 การจะใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพของนวัตกรรมการศึกษาเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งจากสามเกณฑ์นี้มีหลักการพิจารณาว่า ถ้านวัตกรรมการศึกษานั้น มุ่งแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ที่มีลักษณะซับซ้อนหรือมีเนื้อหาสาระค่อนข้างยาก ก็จะใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ 75/75 แต่ถ้ามีเนื้อหาสาระไม่ยากมากนัก มุ่งแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาความสามารถของผู้เรียนที่มีลักษณะปานกลาง จะนิยมใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 มากที่สุด ในทำนองเดียวกัน ถ้าเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาสาระมุ่งการปฏิบัติหรือมุ่งพัฒนาจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติจะใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ 90/90 นอกจากจะใช้ เกณฑ์ประสิทธิภาพตามหลักการแล้ว สิ่งที่น่ามาพิจารณาประกอบในการเลือก คือ พื้นฐานความรู้เดิมหรือความสามารถทางการเรียนรู้ของกลุ่มผู้ได้รับการทดลองใช้ และกลุ่มเป้าหมายโดยเช่นกัน เมื่อกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการประเมินประสิทธิภาพและได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ที่กำหนดแล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายในขั้นต่อไป

การจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทยตามแนวคิดของดาลโครซ

1. ประวัติของดาลโครซ

เอมิล ซาคส์ ดาลโครซ เป็นนักแต่งเพลง นักดนตรี และครูสอนดนตรี ชาวสวิสเซอร์แลนด์ เกิดวันที่ 6 กรกฎาคม 2408 และเขาเสียชีวิตเมื่อ 1 กรกฎาคม 2493 ที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ รวมอายุได้ 85 ปี ดาลโครซเป็นครูสอนดนตรี และเป็นนักการศึกษาทางดนตรี ที่มีชื่อเสียงของสวิสเซอร์แลนด์ เป็นศาสตราจารย์ทางดนตรี ในด้านการประสานเสียง (Harmony) และโน้ตในระบบโซลเฟจ (Solfege) ในขณะที่ดาลโครซสอนดนตรีให้กับเด็กนั้น ดาลโครซ พบปัญหาว่าในการเรียนดนตรีเป็นวิชาที่ยากสำหรับเด็ก เด็กมักจะไม่เข้าใจทฤษฎีต่าง ๆ ซึ่งเต็มไปด้วยสัญลักษณ์ และกฎเกณฑ์มากมาย นอกจากนั้นเด็กยังไม่สามารถปฏิบัติดนตรีได้อย่างถูกต้อง เช่น การขับร้องไม่ลงตามจังหวะของเพลง ดังนั้นเขาจึงได้พยายามศึกษา ค้นคว้า ทดลองวิธีการสอนดนตรีที่เหมาะสม ให้กับเด็ก วิธีการสอนดนตรีให้กับเด็กแต่เดิมนั้นจะแยกการสอนตัวโน้ตและทฤษฎีดนตรีต่าง ๆ ออกจากเสียง การเคลื่อนไหว และความรู้สึก ซึ่งเป็นสิ่งที่ยากที่จะทำให้เด็กเกิดความเข้าใจดนตรีได้อย่างแท้จริง (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2537. น. 104) กล่าวถึงปัญหาที่ ดาลโครซ พบใน

วิธีการสอนดนตรีแบบเดิมไว้ว่า เป็นการสอนทฤษฎีดนตรีในนามธรรม ซึ่งเต็มไปด้วยกฎเกณฑ์ สัญลักษณ์ต่าง ๆ โดยไม่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับเสียงและการแสดงออกซึ่งความรู้สึก ซึ่งเป็นสิ่งที่ทฤษฎีดนตรีควรพาดพิงถึง วิธีการสอนดนตรีที่เหมาะสมสำหรับเด็กของดัลโครซทำให้ได้หลักการสำคัญในการสอนดนตรี ให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้และเข้าใจดนตรีได้ง่ายขึ้น หลักการของดัลโครซนั้น จะให้เด็กได้เรียนทฤษฎีดนตรี พร้อมกับเสียง การเคลื่อนไหว และความรู้สึก บริดเจส (Bridges, 1994, p.125) กล่าวถึงการปรับปรุงวิธีการสอนของดัลโครซ จากวิธีการสอนดนตรีแบบเดิมไว้ว่า เป็นการสอนตัวโน้ต จะไม่แยกออกจากกัน ระหว่างเสียง การเคลื่อนไหว และความรู้สึก ซึ่งจะช่วยให้เด็กสามารถอ่านและเขียนโน้ตได้ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ยินเสียงดนตรีก็ตาม เพราะวาเสียงดนตรีนั้นจะอยู่ในจิตใจของเด็ก

2. ปรัชญาการศึกษาดนตรีของดัลโครซ

จากการเรียนรู้และความสนใจในเรื่องดนตรีของดัลโครซ ทำให้เล็งเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นมากมายในการเรียนการสอนดนตรีของดัลโครซ สังเกตให้เห็นว่าการเรียนดนตรีที่ใช้กันอยู่ไม่ได้เริ่มสร้างความเข้าใจในดนตรีอย่างถ่องแท้ให้กับนักเรียน ดัลโครซเห็นว่าเป็นปัญหาในการสอนที่เกิดขึ้นมากมาย เช่น การสอนทฤษฎีดนตรีที่เต็มไปด้วยกฎเกณฑ์สัญลักษณ์มากมาย โดยไม่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับเสียง แต่สิ่งที่ทฤษฎีดนตรีควรพาดพิงถึง คือการแสดงออกซึ่งความรู้สึก ทำอย่างไรจึงทำให้การสอนดนตรีเป็นเรื่องของการศึกษา และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเสียง การรับรู้โดยการฟัง และตำราทางดนตรีเกี่ยวกับเรื่องการประสานเสียงหรือการสอดประสาน (Counterpoint) ถึงมีแนวการเขียนที่เต็มไปด้วยศัพท์เทคนิคมากมายยากแก่การเข้าใจ แทนที่น่าจะเป็นการเสนอเกี่ยวกับการพัฒนาการฟังเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการประสานเสียงเสียก่อน (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2537)

อึ้งอัมพร นิลวรรณ (2561) กล่าวว่า ดัลโครซตระหนักความจริงในเรื่องระบบการสอนดนตรีแบบดั้งเดิมในยุคนั้นว่าเป็นการสอนที่มุ่งเน้นแต่ความนึกคิด และมองข้ามความสำคัญของประสาทสัมผัส โดยที่ไม่ได้คำนึงถึงความรู้สึกของผู้เรียนต่อดนตรี กระบวนการสอนไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ทักษะดนตรีเบื้องต้นตั้งแต่เมื่อแรกเรียนดนตรี และต้นเหตุของปัญหาสำคัญหลัก 2 ประการที่ต้องปรับปรุงคือ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับจังหวะ และการที่นักเรียนขาดทักษะการได้ยินเสียงจากภายใน ซึ่งล้วนเป็นทักษะที่มีความจำเป็นต่อผู้เล่นดนตรีที่จะทำให้อ่านและแสดงออกทางดนตรีได้อย่างสมบูรณ์

3. แนวคิดการสอนดนตรีไทยของดัลโครซ

Mead (1994) กล่าวว่า แนวคิดการสอนดนตรีของดัลโครซ คือ การใช้ประสาทสัมผัส โสตประสาท และการตอบสนองต่อจังหวะ และเสียงของเครื่องดนตรีทำให้เสียงดนตรีที่มีความเป็นนามธรรม กลายเป็นสิ่งใหม่ที่สามารถรับรู้ และแสดงออกมาได้อย่างเป็นรูปธรรม และสร้างสรรค์

Choky (2001) กล่าวว่า แนวคิดการสอนดนตรีของดาลโครซ คือ การให้ความสนใจ และพัฒนาความรู้สึกของผู้เรียนในการตอบสนองต่อดนตรี และความสามารถในการแสดงซึ่งความรู้สึกนั้นออกมาในลักษณะของการเคลื่อนไหว ดาลโครซเชื่อว่าการพัฒนาการฟังควบคู่ไปกับการตอบสนอง ช่วยให้ผู้เรียนมีการพัฒนาในด้านดนตรีมากขึ้นและดียิ่งขึ้น

รัชชัย นาควงษ์ (2544, น. 97) สำหรับแนวคิดของดาลโครซ จะเน้นการเคลื่อนไหวทางจังหวะที่ดี (Good rhythmic movement) โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้สึกในดนตรี ด้วยการเคลื่อนไหวร่างกาย ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนดนตรีที่เกิดขึ้น จึงเป็นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนแต่ละบุคคลเป็นหลัก ทำให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง เพราะมุ่งให้ผู้เรียนแต่ละคนเห็นความสามารถของตนเองที่แสดงออกด้วยการเคลื่อนไหวร่างกาย ในขณะเดียวกันก็พัฒนาการด้านจิตใจด้วย เพราะการเคลื่อนไหวร่างกายย่อมสัมพันธ์กับอารมณ์ของผู้ปฏิบัติ

จากการข้อความข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การสอนดนตรีของดาลโครซนั้นจะช่วยให้ นักเรียนใช้ประสาทสัมผัสโสตประสาท และการมองเห็นตอบสนองต่อจังหวะ และเสียงของดนตรี เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตัวตน เสียง จังหวะ และทำนองจากรูปภาพแทนสัญลักษณ์ต่าง ๆ จากง่ายไปยาก ดังนั้นผู้วิจัยได้นำแนวคิดของดาลโครซมาปรับใช้ในงานวิจัยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด ของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน

4. การจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ

ดาลโครซมีหลักการสอนดนตรีจะมี 3 ลักษณะสำคัญคือ การเคลื่อนไหวจังหวะเพื่อตอบสนองต่อเสียงดนตรีใช้ชื่อว่า ยูริธึมมิคส์ (Eurhythmics) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตั้งใจฟังเสียงอย่างมีสมาธิ และตอบสนองต่อองค์ประกอบของดนตรีง่าย ๆ ในเรื่องจังหวะ ระดับเสียง ความดังเบา ความยาวสั้น นอกจากนั้น ดาลโครซยังใช้หลักการสอนโซลเฟจ (Solfege) ซึ่งเป็นการฝึกการอ่าน และการฟัง เพื่อให้ผู้เรียนจดจำระดับเสียงต่าง ๆ รวมไปถึงกิจกรรมอิมโพรไวเซชัน (Improvisation) ซึ่งเป็นการปฏิบัติกิจกรรมการปฏิบัติดนตรี โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนเองจะช่วยส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ตามพัฒนาการของผู้เรียน วิธีสอนดนตรีตามแนวทางของดาลโครซนี้ ได้ชี้เด่นชัดแล้วว่า การให้ความสำคัญของการฝึกโสตประสาททางด้านต่าง ๆ เช่น จังหวะ ระดับเสียง ความแตกต่าง ของเสียง โดยใช้กิจกรรมการสอน 1) ยูริธึมมิคส์ (Eurhythmics) 2) การสอนโซลเฟจ (Solfege) และ 3) การอิมโพรไวเซชัน (Improvisation) เป็นสื่อและมีลำดับขั้นตอนจากง่ายมาหายาก ตามพัฒนาการของผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) กล่าวว่า การสอนดนตรีของดาลโครซ ช่วยให้นักเรียนแสดงอารมณ์ความรู้สึกผ่านการเล่นดนตรีอย่างดีขึ้นได้ โดยเน้นการเคลื่อนไหว และออกท่าทางให้เข้ากับวลี (phrase) และเสียงสูงต่ำ (intonation) ในดนตรี วิธีนี้

สามารถช่วยให้นักเรียนเรียนรู้หลักการเกี่ยวกับจังหวะ (rhythm) การอ่าน และการเขียนโน้ตดนตรี (notation) และการด้นสด (improvisation) ได้

จากข้อความข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ หมายถึง การปฏิบัติต่าง ๆ ตามกิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทย เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์โดยผ่านกิจกรรมของดาลโครซ ทั้ง 3 กิจกรรม คือ 1) ยูริธึมมิคส์การเคลื่อนไหว 2) โซลเฟจการฟังการอ่านโน้ต 3) อิมโพรไวเซชัน ซึ่งได้สังเคราะห์กิจกรรมการสอนของทั้ง 3 กิจกรรม สำหรับขั้นตอนของการจัดกิจกรรมมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การฟังเพลงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในบทเพลงและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมองและระบบประสาท ขั้นที่ 2 การตอบสนองต่อเสียงด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายทั้งกล้ามเนื้อประกอบเสียงเพลงที่ผู้เรียนได้ยิน ขั้นที่ 3 การแก้ไขการตอบสนองและการแสดงออกด้วยการสังเกตและแก้ไขการเคลื่อนไหวที่ถูกต้องตามครูผู้สอนเป็นการให้นักเรียนได้ฝึกอ่านตัวโน้ต ขั้นที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ทางดนตรีในการนำเสนอประสบการณ์ทางดนตรีที่ผู้เรียนได้รับ

ดาลโครซมีความเชื่อมั่นว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ของดนตรีเกือบจะทั้งหมด สามารถที่จะทำให้เด็กมีความเข้าใจในดนตรีได้ โดยจะให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายไปตามความรู้สึกที่ได้ฟังจากเสียงขององค์ประกอบดนตรีนั้น ความเชื่อนี้ทำให้เกิดการเรียนรู้ดนตรี โดยการฟังดนตรี และการเคลื่อนไหวประกอบดนตรี ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างหูที่ได้ยินกับร่างกายที่ได้รับความรู้สึก และมีการเคลื่อนไหวเพื่อตอบสนองต่อเสียงดนตรี ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียน มีความเข้าใจดนตรีซึ่งมีลักษณะ เป็นนามธรรมได้ดีขึ้น นอกจากนั้นการที่ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายไปตามจังหวะของเพลง ทำให้เด็กมีการรับรู้เกี่ยวกับจังหวะ ซึ่งจะช่วยให้เด็กสามารถปฏิบัติดนตรี และร้องเพลงได้ถูกต้องตามจังหวะมากขึ้น (สมชาย อมะรักษ์, 2542, น. 129-130.)

จากข้อความข้างต้นสามารถสรุปได้ดังนี้ ดาลโครซมีหลักการสอนดนตรีโดยใช้ การเคลื่อนไหวจังหวะเพื่อตอบสนองต่อเสียงดนตรี ซึ่งการสอนดนตรีของดาลโครซ ยูริธึมมิคส์ ที่เกี่ยวข้องกับการตั้งใจฟังเสียงอย่างมีสมาธิ และตอบสนองต่อองค์ประกอบของดนตรีในเรื่องจังหวะ ระดับเสียง ความดังเบา ความยาว-สั้น และดาลโครซยังใช้หลักการสอนโซลเฟจ ซึ่งเป็นการฝึก การอ่านโน้ตและการฟังเพื่อจดจำระดับเสียงต่าง ๆ รวมถึงกิจกรรมอิมโพรไวเซชันเป็นการปฏิบัติกิจกรรมทางดนตรีในทันทีทันใด โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนเองซึ่งช่วยส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ตามพัฒนาการของผู้เรียน วิธีสอนตามแนวทางของดาลโครซนี้ได้ชี้เด่นชัดว่า มีการให้ความสำคัญอย่างมากในการฝึกโสตประสาททางด้านต่าง ๆ เช่น จังหวะ ระดับเสียง และความแตกต่างของเสียง

5. รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีไทยตามแนวคิดของดาลโครซ

ดาลโครซมีหลักการสอนดนตรี โดยใช้การเคลื่อนไหวจังหวะเพื่อตอบสนองต่อเสียงดนตรี ใช้ชื่อว่า ยูริธึมมิกส์ (Eurhythmics) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตั้งใจฟังเสียงอย่างมีสมาธิและตอบสนอง ต่อองค์ประกอบของดนตรีง่ายในเรื่องจังหวะ ระดับเสียง ความดังเบา ความยาวสั้น นอกจากนี้ ดาลโครซยังใช้หลักการสอนโซลเฟจ (Solfege) ซึ่งเป็นการฝึกการอ่านและการฟัง เพื่อจดจำระดับเสียงต่าง ๆ 1 บนบรรทัดห้าเส้น รวมถึงกิจกรรมอิมโพรไวเซชัน (Improvisation) ซึ่งเป็นการปฏิบัติกิจกรรมทางดนตรีในทันทีทันใด โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนเอง ซึ่งช่วยส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ตามพัฒนาการของเด็ก วิธีสอนตามแนวคิดของดาลโครซนี้ ได้ชี้เด่นชัดว่ามีการให้ความสำคัญของการฝึกโสตประสาททางด้านต่าง ๆ เช่น จังหวะ ระดับเสียง ความแตกต่างของเสียง โดยใช้กิจกรรมการสอนยูริธึมมิกส์การสอนโซลเฟจ และการอิมโพรไวเซชันเป็นสื่อ และมีลำดับขั้นตอนจากง่ายมาหายากตามพัฒนาการของเด็ก กิจกรรมหลักของการสอนดนตรีตามแนวคิดดาลโครซ รูปแบบวิธีการของดาลโครซเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางดนตรีใน 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ยูริธึมมิกส์ (Eurhythmics) วิธีการของดาลโครซ เป็นลักษณะของการดัดแปลงแก้ไข การสร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ดาลโครซ กล่าวไว้เสมอว่าจากเนื้อหาของยูริธึมมิกส์ ผู้สอนควร จะคิดกิจกรรมที่ใช้หลักของยูริธึมมิกส์ขึ้นมาเอง ไม่ควรและไม่จำเป็นต้องใช้แบบฝึกหัดที่ดาลโครซ พุด หรือเขียนไว้ เพราะแต่ละสภาพการเรียนการสอนดนตรีย่อมมีความแตกต่างกัน วิธีการทั่ว ๆ ไป ของ ดาลโครซ คือ การให้ผู้เรียนแสดงการเคลื่อนไหวเมื่อได้ยินเสียงดนตรี โดยผู้สอนแนะนำและชวนให้ ผู้เรียนคิดวิเคราะห์เป็นระยะ ๆ 1 เพื่อให้การเคลื่อนไหวแสดงออกซึ่งความรู้สึกตามเสียงดนตรีที่ได้ยิน อย่างเหมาะสม การเคลื่อนไหวโดยทั่ว ๆ ไป ซึ่งถือเป็นพื้นฐานที่ผู้เรียนควรรู้มี 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ และการเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2555, น. 241.)

2. โซลเฟจ (Solfege) โดยการใช้ระบบตัวโน้ต ซอล-ฟา อยู่กับที่ (Fixed do) ผู้เรียน ได้รับการพัฒนาทางการรับรู้ต่อเสียงต่าง ๆ โดยเฉพาะเสียงดนตรีจากการเคลื่อนไหวร่างกาย เป็น พื้นฐาน นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้รับการพัฒนาเรื่องการอ่านโน้ตจากความเข้าใจอย่างแท้จริง มิใช่เกิด จากการจดจำ การได้ยินเสียงดนตรี คือการรับรู้เกี่ยวกับเสียงภายในสมองและจิตการอ่านโน้ตเพลง ในทันที (Sight reading) เป็นผลรวมของการรับรู้ทางด้านเสียงภายในสมองและจิตของผู้เรียน ใน การศึกษาเรื่องเสียงประสาน ผู้เรียนจะร้องโน้ตจากเบสถึงโซปราโนทีละตัวติดต่อกันไป เพื่อให้เกิด แนวคิดด้านเสียงประสานในที่สุด (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2561, น. 241.)

3. อิมโพรไวเซชัน (Improvisation) เครื่องดนตรีเป็นเครื่องดนตรีที่สอนให้ผู้เรียน พัฒนาแนวคิด และทักษะทางอิมโพรไวเซชัน ได้แก่ การสร้างสรรค์ดนตรี เช่น การประพันธ์เพลง ผู้เรียนในระดับอนุบาลหรือประถมตอนต้น ควรจะได้รับการพัฒนาทางการสร้างสรรค์ด้านจังหวะ และการสร้างสรรค์ทางดนตรี ในขณะที่ครูใช้เครื่องดนตรีเป็นสื่อโดยการฝึกหัดอย่างสม่ำเสมอเช่นนี้

ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความสามารถด้านการสร้างสรรค์ดนตรี หรือการสร้างสรรค์ดนตรีเกี่ยวกับเครื่องดนตรีอื่น หรือเกี่ยวกับเสียงของตนเอง หรือเสียงของผู้เรียนคนอื่น ๆ เป็นลำดับไป วิธีการของดัลโครซที่ใช้เสมอในการสอนเพื่อให้เกิดการสร้างสรรคในดนตรี คือการให้สัญญาณหรือคำสั่งเป็นระยะ ๆ ในขณะที่ผู้เรียนเคลื่อนไหวโดยการที่ผู้สอนบรรเลงบทเพลงหนึ่ง และมีเสียงเครื่องเป็นทำนองสั้น ๆ สอดแทรกเข้ามาเป็นระยะ ๆ ซึ่งเป็นสัญญาณที่ครูผู้สอน และผู้เรียนตกลงกันได้ก่อนแล้วว่า ถ้าได้ยินสัญญาณเป็นทำนองสั้น ๆ เช่นนี้ ผู้เรียนจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเคลื่อนไหวไปตามความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง ด้วยการกระทำเช่นนี้ทำให้ผู้เรียนจำเป็นต้องคิดสร้างสรรค์การเคลื่อนไหวตอบสนองต่อดนตรีที่ตนได้ยินตลอดเวลา ด้วยวิธีการเช่นนี้เป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการฟัง และการบรรเลงอีกด้วย (ฌูร์ทซ์ สุทธิจิตต์, 2561, น. 242)

6. ขั้นตอนการสอนดนตรีของดัลโครซ

เมด (Mead 1994) กล่าวว่า การสอนดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซ เป็นการสอนให้ผู้เรียน สามารถเรียนรู้เสียงดนตรีผ่านการเคลื่อนไหวร่างกาย จึงระบุขั้นตอนในการสอนไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเคลื่อนไหวแบบลองผิดลองถูก เป็นการให้ผู้เรียนได้ทดลองเคลื่อนไหว ประกอบเสียงเพลงที่เด็กได้ยิน

ขั้นที่ 2 การฝึกฝนการเคลื่อนไหวที่ถูกต้อง เป็นการแก้ไขการเคลื่อนไหวของเด็ก ให้ถูกต้อง ด้วยการให้เด็กได้ดูตัวอย่างการเคลื่อนไหวที่ถูกต้องจากครู หรือเพื่อนในชั้นเรียนเดียวกัน

ขั้นที่ 3 การแสดงออกอย่างเหมาะสมกับอารมณ์ของบทเพลง เป็นการฝึกฝนให้เด็กได้เคลื่อนไหวและแสดงออกถึงอารมณ์ของเพลงที่เด็กได้ยินให้เหมาะสม

โชวกี้ (Choke et al., 2001) การสอนดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซ เป็นการสอนให้ผู้เรียน เรียนรู้เสียงของดนตรีผ่านการเคลื่อนไหวร่างกายตามครูผู้สอน และระบบประสาท โดยการที่ผู้สอนบรรเลงเปียโนบทเพลงหนึ่งและมีเสียงเปียโนเป็นทำนองสั้น ๆ สอดแทรกเข้ามาเป็นระยะ ๆ ซึ่งเป็นสัญญาณที่ผู้สอนและผู้เรียนตกลงกันได้ก่อนแล้วว่า ถ้าได้ยินสัญญาณเป็นทำนองสั้น ๆ ผู้เรียนจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเคลื่อนไหวไปตามความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง ด้วยการกระทำเช่นนี้ ทำให้ผู้เรียนจำเป็นต้องคิดสร้างสรรค์การเคลื่อนไหว ตอบสนองต่อดนตรีที่ตนได้ยินตลอดเวลา ด้วยวิธีการเช่นนี้เป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการฟังด้วย ดัลโครซจึงระบุขั้นตอนในการสอนการเคลื่อนไหวไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การฟังเพลงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในบทเพลง และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมองและระบบประสาท

ขั้นที่ 2 การตอบสนองต่อเสียงด้วยการเคลื่อนไหวร่างกาย ทั้งกล้ามเนื้อประกอบเสียงเพลง ที่ผู้เรียนได้ยิน หรือการบรรเลงดนตรีอย่างสร้างสรรค์

ขั้นที่ 3 การแก้ไขการตอบสนองและการแสดงออกด้วยการสังเกต และแก้ไขการเคลื่อนไหวที่ถูกต้องตามครูผู้สอน

ขั้นที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ทางดนตรีในการนำเสนอประสบการณ์ทางดนตรีที่ผู้เรียนได้รับ เมธาวิ นิยมสุข, (2562, น. 22) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของดาลโครซ คือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรีผ่านกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรม คือ 1) ยูริธึมมิกส์ การเคลื่อนไหว 2) โซลเฟจ การฟังการอ่านโน้ต 3) อิมโพรไวเซชัน การสร้างสรรค์ ซึ่งได้สังเคราะห์กิจกรรมการสอนของทั้ง 3 กิจกรรมของดาลโครซจนเกิดมาเป็นขั้นตอนการสอน เพื่อพัฒนาให้เหมาะสมกับนักเรียนทั้ง 4 ชั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การฟังเพลง เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในบทเพลงและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมองและระบบประสาท เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนได้ฟังเสียงบทเพลงประกอบจังหวะต่าง ๆ ซึ่งมีอัตราจังหวะที่แตกต่างกัน ฟังเพื่อจดจำอัตราจังหวะให้เข้าใจ และแยกแยะจังหวะ ให้เป็น ซึ่งมีอัตราจังหวะ ช้า กลาง และเร็ว เมื่อเกิดการจำจดได้แล้ว นักเรียนจะสามารถแยกแยะอัตราจังหวะที่ได้ยินได้โดยทันที

ขั้นที่ 2 การตอบสนองต่อเสียงด้วยการเคลื่อนไหวร่างกาย ทั้งกล้ามเนื้อประกอบเสียงเพลง ที่ผู้เรียนได้ยิน เป็นการให้นักเรียนเคลื่อนไหวตามจังหวะในบทเพลง โดยมีการเคลื่อนไหว 2 รูปแบบ คือ การเคลื่อนไหวแบบอยู่กับที่ เช่น การตบมือ หรือการย่อเท้าอยู่กับที่ และการเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่ เช่น การกระโดด หรือการเดิน

ขั้นที่ 3 การแก้ไขการตอบสนองและการแสดงออกด้วยการสังเกตและแก้ไขการเคลื่อนไหว ที่ถูกต้องตามครูผู้สอน เป็นการให้นักเรียนได้ฝึกอ่านตัวโน้ตสากลในบรรทัด 5 โน้ตในบันไดเสียง Major และอ่านตัวโน้ตในกุญแจซอล เพื่อรู้จักตัวโน้ตทั้งหมดในกุญแจซอลว่ามีเสียงใดบ้าง ถ้าโน้ตอยู่ตำแหน่งนี้จะมีเสียงใด นักเรียนจะจำตัวโน้ตในบรรทัดเส้นได้ในการฝึกอ่านเช่นนี้

ขั้นที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ทางดนตรีในการนำเสนอประสบการณ์ทางดนตรีที่ผู้เรียนได้รับ เป็นการให้นักเรียนลงมือเล่นเครื่องดนตรีตามบทเพลงในโน้ตสากล โดยนักเรียนจะอ่านโน้ตและเล่นตามตัวโน้ตบนบทเพลงนั้น 1 และยังเล่นแบบต้นสดตามความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคลด้วย

จากการศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ของดาลโครซเป็นการสอนดนตรีผ่านกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรม คือ 1) ยูริธึมมิกส์ การเคลื่อนไหว 2) โซลเฟจ การฟังการอ่านโน้ต 3) อิมโพรไวเซชัน การสร้างสรรค์การบรรเลงดนตรีอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเอาทั้ง 4 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมของโชวกี Choke และคณะ มาเป็นขั้นตอนการสอนเพื่อพัฒนาให้กับกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมี 4 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การฟังเพลงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในบทเพลงและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมองและระบบประสาท

ขั้นที่ 2 การตอบสนองต่อเสียงด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายทั้งกล้ามเนื้อประกอบเสียงเพลง ที่ผู้เรียนได้ยิน เป็นการให้นักเรียนเคลื่อนไหวตามจังหวะในบทเพลง

ขั้นที่ 3 การแก้ไขการตอบสนองและการแสดงออกด้วยการสังเกตและแก้ไขการเคลื่อนไหว ที่ถูกต้องตามครูผู้สอน เป็นการให้นักเรียนได้ฝึกอ่านตัวโน้ตเพื่อรู้จักตัวโน้ตทั้งหมดมีเสียงไต่บ้าง

ขั้นที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ทางดนตรีในการนำเสนอประสบการณ์ทางดนตรีที่ผู้เรียนได้รับ เป็นการให้นักเรียนลงมือเล่นเครื่องดนตรีตามบทเพลงในโน้ตโดยนักเรียนจะอ่านโน้ต และเล่นตาม ตัวโน้ตบนบทเพลง

ความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์

1. ความสำคัญของการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์

การบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ คือ กระบวนการคิดของสมองซึ่งมีความสามารถในการคิดได้หลากหลายและแปลกใหม่จากเดิม โดยสามารถนำไปประยุกต์ทฤษฎี หรือหลักการได้อย่างรอบคอบและมีความถูกต้อง จนนำไปสู่การคิดค้นและสร้างสิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่หรือรูปแบบความคิดใหม่ นอกจากลักษณะการคิดสร้างสรรค์ดังกล่าวนี้แล้ว ยังมีสามารถมองความคิดสร้างสรรค์ในหลายแง่ ซึ่งอาจจะมองในแง่ที่เป็นกระบวนการคิดมากกว่าเนื้อหาการคิด โดยที่สามารถใช้ลักษณะการคิดสร้างสรรค์ในมิติที่กว้างขึ้น เช่น การมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน การเรียน หรือกิจกรรมที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ด้วย อย่างเช่น การทดลองทางวิทยาศาสตร์ หรือการเล่นกีฬาที่ต้องสร้างสรรค์รูปแบบเกมให้หลากหลายไม่ซ้ำแบบเดิม เพื่อไม่ให้คู่แข่งรู้ทัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะการคิดสร้างสรรค์ในเชิงวิชาการ แต่อย่างไรก็ตาม ลักษณะการคิดสร้างสรรค์ต่าง ๆ ที่กล่าวนั้น ต่างก็อยู่บนพื้นฐานของความคิดสร้างสรรค์ โดยที่บุคคลสามารถเชื่อมโยงนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551) ได้กล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์ไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะไว้หลายประการ ซึ่งความคิดสร้างสรรค์ ควรจะประกอบไปด้วย 3 ประการ คือ

1. สิ่งใหม่ เป็นการคิดที่แหวกวงล้อมความคิดที่มีอยู่เดิม ที่ไม่เคยมีใครคิดได้มาก่อน ไม่ได้ลอกเลียนแบบใคร แม้กระทั่งความคิดเดิม ๆ ของตนเอง

2. ใช้การได้ เป็นความคิดที่เกิดจากการสร้างสรรค์ที่ลึกซึ้ง และสูงเกินกว่าการใช้เพียง "จินตนาการเพื่อฝัน" คือ สามารถนำมาพัฒนาให้เป็นจริง และใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม และสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ของการคิดได้เป็นอย่างดี

3. มีความเหมาะสม เป็นความคิดที่สะท้อนความมีเหตุมีผล ที่เหมาะสม และมีคุณค่า ภายใต้มาตรฐานที่ยอมรับกันโดยทั่วไป

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2541) เป็นกิจกรรมที่ให้เด็กตอบสนองต่อเสียงเพลงอย่างมีอิสระเด็กสามารถสร้างสรรค์เสียงเพลงได้เองผ่าน การพูด การร้อง การเล่นเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ หรือสร้างสรรค์ท่าทางการเคลื่อนไหวให้เหมาะสมกับบทเพลงที่ได้ยินได้ด้วยตนเอง โดยเริ่มจาก การออกท่าทางลอกเลียนแบบต้นฉบับ และการต่อยอดจากของเดิม การสร้างสรรค์ทางดนตรีเป็นการคิดค้นต่อเติม ประยุกต์ และจัดองค์ประกอบทางดนตรีขึ้นมาใหม่โดยไม่ซ้ำแบบใคร เช่น การแต่งเพลงขึ้นมาใหม่ การคิดค้นเพลงให้เข้ากับทำให้เข้าจังหวะดนตรี การบรรเลงเพลงอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งการสร้างสรรค์ทางดนตรีช่วยพัฒนากระบวนการคิดและเสริมสร้างทักษะด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้นหลักการสร้างสรรค์ทางดนตรี

1. การสร้างสรรค์จากประสบการณ์เป็นการสร้างสรรค์ที่เกิดจากประสบการณ์ ของผู้สร้างสรรค์เอง โดยอาจได้รับคำแนะนำบ้าง รู้ในหลักการบ้างแล้วนำมาประยุกต์ คิดค้น เป็นความคิดของตนเองขึ้นมา เช่น การคิดท่าทางเคลื่อนไหวประกอบเพลง

2. การสร้างสรรค์จากหลักการ เป็นการสร้างสรรค์ที่เกิดจากการเรียนรู้ในหลักการ หรือนำความรู้ต่าง ๆ แล้วนำมาใช้เป็นพื้นฐานหรือข้อมูลหลักในการทำผลงานทางดนตรี เช่น การรู้หลักการเคลื่อนไหวเพื่อบริหารกล้ามเนื้อ แล้วนำมาคิดท่าทางประกอบเพลง ในการทำความเข้าใจสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางปัญญาในระดับสูงที่ใช้กระบวนการคิดหลาย ๆ อย่างมารวมกัน เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่หรือแก้ไขปัญหาที่ตื้ออยู่ให้ดีขึ้นไปอีก ดังนั้น จึงมีผู้เชี่ยวชาญได้นำเสนอแนวคิดทางการสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

ทอร์แรนซ์ กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึงกระบวนการที่บุคคลไวต่อปัญหา ข้อบกพร่อง ช่องว่างในด้านความรู้ สิ่งที่ขาดหายไปหรือสิ่งที่ไม่ประสานกันและไวต่อการแยกแยะสิ่งต่าง ๆ ไวต่อการค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหา ไวต่อการคาดเดาหรือการตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับข้อบกพร่องของการทดสอบ และทำการทดสอบอีกครั้งเกี่ยวกับสมมติฐาน จนในที่สุดสามารถนำเอาผลที่ได้ไปแสดงให้ปรากฏแก่ผู้อื่นได้ คือตั้งแต่แรกเกิดจนระยะวัยรุ่นตอนปลาย โดยเขาสังเกตจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้เรียน แสดงออกแต่ละช่วงอายุ พบว่า มีพฤติกรรมหลาย ๆ อย่างที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์แบ่งออกเป็น 9 ช่วงอายุของการเจริญเติบโตของเด็ก (ณัฐพงษ์ เจริญทิพย์. 2541, น. 119)

กิลฟอร์ด กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองในการคิดหลายทิศทาง ซึ่งมีองค์ประกอบความสามารถในการริเริ่ม ความคล่องในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิด และความสามารถในการแต่งเติม และให้คำอธิบายใหม่ที่เป็นการติดตามหลักเหตุผล เพื่อหาคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว แต่องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของความคิดสร้างสรรค์ คือ ความคิดริเริ่ม

นอกจากนี้ กิลฟอร์ด เชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่พรสวรรค์ที่บุคคลมี แต่เป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวบุคคล ซึ่งมีมากมีน้อยไม่เท่ากัน และแต่ละบุคคลจะแสดงออกมาในระดับที่แตกต่างกัน

จากข้อความข้างต้นสามารถสรุปได้ดังนี้ ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะทักษะเฉพาะตัวของผู้เรียน การที่แต่ละคนจะมีความคิดสร้างสรรค์ได้นั้นจะต้องมีการฝึกหรือปฏิบัติจนเกิดความชำนาญอย่างมากที่สุด เพราะสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น เกิดจากความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ของผู้ที่ฝึกปฏิบัติ

2. ความหมายของความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์

ความหมายของความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

อุทัย ศาสตรา (2561) ได้กล่าวว่า การสร้างสรรค์การบรรเลงดนตรีไทย คือ ความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทย การแต่งทำนองเพลงไทยโดยใช้องค์ประกอบทางดนตรีไทยบนพื้นฐานของหลักการ และระเบียบวิธีทางดุริยางค์ไทย โดยมีเนื้อหาสาระที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) การแปรทำนอง คือ การแต่งทำนองเพลงของเครื่องดนตรีไทย ตามโครงสร้างทำนองหลัก ซึ่งมีทั้งการแปรทำนองโดยฉับพลันขณะที่บรรเลง และการคิดและเรียบเรียงทำนองไว้ก่อนการบรรเลง และ 2) การประพันธ์เพลง คือ การแต่งทำนองเพลงไทย โดยใช้องค์ประกอบต่าง ๆ ทางดนตรีไทย ชั้นพื้นฐานของระเบียบวิธีการประพันธ์เพลงไทยประเภทต่าง ๆ เช่น การขยายอัตรา และการลดอัตรา การทำทางเปลี่ยน การทำทางกรอ การทำเพลงสำเนียงภาษา ซึ่งความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ สามารถพิจารณาได้ใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคคล เป็นความสามารถของบุคคลในการสร้างสรรค์ดนตรีไทย ทั้งด้านการแปรทำนองและการประพันธ์เพลงไทย ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การแต่งทำนองเพลงไทยให้ต่างไปจากทำนองหลัก การแต่งทำนองเพลงไทยได้รวดเร็ว หรือแต่งทำนองเพลงไทยได้จำนวนมากภายในเวลาจำกัด การแต่งทำนองเพลงไทยได้หลากหลายรูปแบบ หรือปรับเปลี่ยนท่วงทำนองเพลงไทยได้หลายลักษณะ และการแต่งทำนองเพลงไทยให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน และมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีไทย หรือวงดนตรีไทย 2) ด้านกระบวนการ เป็นขั้นตอนทางความคิดในการสร้างสรรค์ดนตรีไทย และ 3) ด้านผลงาน เป็นผลงานการแปรทำนองและการประพันธ์เพลงไทย ที่สะท้อนถึงการสร้างสรรค์ดนตรีไทยของบุคคล ซึ่งลักษณะที่สำคัญ 2 ประการ คือ ความใหม่ของทำนองเพลง และคุณค่าด้านประโยชน์งานในทางดนตรีและเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์

โสภณ ลาวรรณ (2556) ได้กล่าวว่า การบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์เป็นการแสดงผลงานทางด้านดนตรีด้านใดด้านหนึ่ง เช่น การบรรเลงดนตรีเป็นกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ หรือขนาดเล็ก หรือเป็นการเดี่ยวบรรเลงเครื่องดนตรี การนำเสนอผลงานทางดนตรีไม่ได้มีเฉพาะการบรรเลงดนตรีในรูปแบบเดียว อาจจะนำเสนอผลงานที่เกี่ยวกับด้านดนตรีในด้านอื่นก็ได้ เช่น การสร้างบท

เพลง หรือการนำบทเพลงมาเรียบเรียงใหม่ การประยุกต์ หรือการบรรเลงดนตรีด้วยความแปลกใหม่ หรือการสร้างแนวดนตรีที่มีการผสมผสานทางดนตรี มีจุดประสงค์หลักๆแล้วเพื่อต้องการเสาะหา ค้นหา รูปแบบ วงดนตรี เสียงดนตรี แนวคิด หรืออื่น ๆ ให้มีความแปลกใหม่

พิริยาภรณ์ เลขาธรรกร (2561) กล่าวว่า การสร้างสรรค์ทางดนตรีสามารถกระทำได้หลายลักษณะ โดยปกติการสร้างสรรคทางดนตรีมักจะแทรกอยู่ในทักษะดนตรีต่าง ๆ กัน การสร้างสรรค์ท่าทางในกิจกรรมการเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์เรื่องราวจากบทเพลงที่ฟัง ซึ่งเป็นการตอบสนองด้านดนตรีอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้สอนเข้าใจ และทราบว่าผู้เรียนมีความเข้าใจดนตรีในระดับใด อย่างไรก็ตาม การสร้างสรรค์อีกรูปแบบหนึ่งที่ได้เป็นลักษณะเฉพาะมิได้แทรกอยู่ในกิจกรรมหรือทักษะอื่น ๆ ได้แก่ การสร้างสรรค์ในรูปแบบของการประพันธ์เพลง การสร้างสรรค์ในลักษณะนี้ เป็นทักษะที่แยกออกมาต่างหากไม่ปะปนกับทักษะใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งเป็นทักษะที่ต้องการความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบดนตรีต่าง ๆ มากพอสมควร ผู้เรียนที่สามารถประพันธ์เพลงได้ จึงต้องเรียนรู้ดนตรี ถึงระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ก่อนที่ผู้เรียนจะประพันธ์เพลงได้ ผู้เรียนสามารถคิดสร้างสรรค์ดนตรี ในลักษณะของการประพันธ์ที่ไม่ซับซ้อน หรือเป็นส่วนย่อย ๆ ของการประพันธ์ได้ เช่น การสร้างสรรค์รูปแบบจังหวะ การต่อเติมประโยคของทำนองเพลง การใส่คอร์ดกับทำนองเพลง จึงเห็นได้ว่า การสร้างสรรค์เป็นกระบวนการต่อเนื่อง ผู้เรียนจึงควรมีโอกาสเรียนรู้และฝึกทักษะด้านการสร้างสรรค์อย่างสม่ำเสมอ เช่นเดียวกับทักษะดนตรีอื่น ๆ (ไชแสง สุขะวัฒน์, 2535) การสร้างสรรค์ทางดนตรีสามารถกระทำได้หลายลักษณะ โดยปกติการสร้างสรรคทางดนตรีมักจะแทรกอยู่ในทักษะดนตรีต่าง ๆ กัน การสร้างสรรค์ท่าทางในกิจกรรมการเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์เรื่องราวจากบทเพลงที่ฟัง ซึ่งเป็นการตอบสนองด้านดนตรีอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้สอนเข้าใจ และทราบว่าผู้เรียนมีความเข้าใจดนตรีในระดับใด

จากข้อความข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์บรรเลงดนตรีไทยอย่างมีความแปลกใหม่ในการบรรเลง มีการแปรทำนองเพลง และการประพันธ์เพลง ขึ้นมาใหม่ ความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีไทยจะแสดงออกมาทางการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย โดยในการประเมินใช้แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีไทย

3. แนวทางการพัฒนาความสามารถในการบรรเลงดนตรีอย่างสร้างสรรค์

เนื่องจากยังไม่ปรากฏผู้ที่เขียนแนวทางการพัฒนาความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทย อย่างสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความสามารถในการบรรเลงดนตรีอย่างสร้างสรรค์

Sherman (1971) กล่าวว่า ความสามารถในการบรรเลงดนตรีอย่างสร้างสรรค์ไม่สามารถสอนได้โดยตรง แต่ครูสามารถสนับสนุน หรือส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ โดยการเลือกกิจกรรมที่ให้นักเรียนมีโอกาสสำรวจ และแสวงหาจินตนาการทางดนตรี และให้เขาได้ประยุกต์ใช้สิ่งที่เขาได้

สำรวจหรือแสวงหาในการแก้ปัญหาในภาระงานต่าง ๆ โดยครูเป็นผู้แนะนำ สนับสนุน และสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยบนฐานของการยอมรับหรือความเคารพซึ่งกันและกัน นักเรียนต้องรู้สึก เป็นอิสระที่จะทดลองทำสิ่งต่าง ๆ โดยปราศจากความกลัวที่จะถูกหัวเราะเยาะ หรือความรู้สึกว่าตนเอง เป็นคนไม่มีความสามารถ

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี คือ ความรู้ ทักษะ ที่ช่วยให้ผู้เรียนฝึกความคิด ของตนที่มีอยู่ในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ด้านดนตรีออกมาอย่างมีระบบ เป็นรูปแบบ ทั้งตามลักษณะ ของผู้เรียนดนตรีทุกคนรู้จัก หรืออาจเป็นดนตรีในรูปแบบใหม่ กล่าวคือ การสร้างสรรค์ในเชิงทักษะ เป็นกระบวนการคิดที่ทุกคนควรมีโอกาสได้ฝึกฝนหรือปฏิบัติ ซึ่งการสร้างสรรค์ดนตรีในลักษณะนี้ จัดเป็นการสร้างสรรค์ที่สำคัญซึ่งผู้เรียนทุกคนสามารถปฏิบัติได้ การสร้างสรรค์ในอีกลักษณะหนึ่ง คือ ความสามารถเฉพาะตัวที่แต่ละคนมีไม่เท่ากัน บางคนอาจมีการสร้างสรรค์ ในขณะที่บางคนไม่มีความ ถนัดที่จะสร้างสรรค์ดนตรีออกมา ซึ่งการเรียนการสอนดนตรีโดยทั่วไป มักไม่มุ่งพัฒนา การสร้างสรรค์ ลักษณะเฉพาะเช่นนี้ ทั้งนี้เป็นเพราะการสอนดนตรีในลักษณะของดนตรีศึกษามีใช่ การสอนดนตรี เฉพาะบุคคลเพื่อมุ่งเน้นพัฒนาการสร้างสรรค์เฉพาะตัว ความมุ่งหมายของ การสร้างสรรค์ในลักษณะ การสอนดนตรีทั่วไป หรือดนตรีศึกษาสามารถกล่าวได้ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านดนตรีหรือการสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับดนตรี ผู้เรียนดนตรีทุกคนควรมีโอกาสได้คิดสร้างสรรค์ผลงานในลักษณะต่าง ๆ เช่น การสร้างสรรค์หรือ ดัดแปลงทำทางต่าง ๆ การดัดแปลงทำนองเพลง การเปลี่ยนแปลงแนวทำนองที่มีอยู่ตามหลักเกณฑ์ที่ เรียนรู้มาหรือสิ่งที่ตนสร้างขึ้น การคิดทำประดิษฐ์เครื่องดนตรีขึ้นมาใหม่

2. เพื่อให้ผู้เรียนตอบสนองต่อดนตรีอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นได้ ในหลายลักษณะ เช่น การวาดภาพเพื่อบรรยายถึงความรู้สึกที่ได้จากการฟังเพลง การแสดงท่าทาง ประกอบเพลง การสร้างเรื่องราวจากดนตรีที่ฟัง และการบรรเลงดนตรี

3. เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบดนตรี โดยใช้ทักษะเชิง สร้างสรรค์เป็นสื่อในการแสดงออก เมื่อผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการสร้างสรรค์ดนตรีลักษณะต่าง ๆ ย่อมเป็น วิธีทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบดนตรี เพราะการที่จะ สร้างสรรค์สิ่งใด ๆ ได้นั้น โดยปกติผู้นั้นย่อมต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งนั้นอย่างดีพอสมควร การสร้างสรรค์จึงเป็นวิธีทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนต้องศึกษาองค์ประกอบดนตรีให้เข้าใจ เพื่อสามารถที่ จะสร้างสรรค์สิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นออกมาได้ ไม่ว่าจะเป็นทำทาง หรือการแต่งทำนองเพลง

4. เพื่อพัฒนาการประพันธ์หรือแต่งเพลงในลักษณะต่าง ๆ เนื่องจากการประพันธ์เพลง เป็นแขนงหนึ่งที่มีความสำคัญทางดนตรี การปลูกฝังให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ พัฒนาเกี่ยวกับการ ประพันธ์เพลง จึงจัดเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญข้อหนึ่งของการสอน การสร้างสรรค์การประพันธ์เพลง ไม่จำเป็นต้องหมายถึงการแต่งเพลงเสร็จสมบูรณ์ในลักษณะของเพลงแต่อย่างใด การให้ผู้เรียน

สามารถเขียนรูปแบบจังหวะ มีความยาว 4 ห้องเพลง สามารถจัดเป็นการประพันธ์เบื้องต้นได้ และบรรเลงดนตรีได้และมีความสามารถมากขึ้น การประพันธ์เพลงโดยมีทั้งแนวทำนอง และแนวประสานเสียง จะเป็นที่ผู้เรียนสามารถทำได้ สิ่งเหล่านี้จึงจัดเป็นการเรียนรู้เรื่องการประพันธ์เพลง

5. เพื่อพัฒนาการบรรเลงดนตรีสร้างสรรค์ (Improvisation) การคิดสร้างสรรค์อีกแนวหนึ่ง คือ การประพันธ์เพลงในขณะบรรเลงเพลง ซึ่งผู้บรรเลงนั้นต้องคิดสร้างสรรค์ และบรรเลงในทันทีทันใด ซึ่งเป็นความสามารถอีกแบบหนึ่ง ต่างไปจากการประพันธ์เพลงทั่วไปที่ผู้ประพันธ์เพลง มีโอกาส มีเวลาประพันธ์เป็นเวลานาน มีทักษะในลักษณะนี้ช่วยให้ผู้บรรเลงได้คิดอย่างรวดเร็ว โดยต้องให้มีหลักในการคิดอย่างสร้างสรรค์

4. องค์ประกอบของการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2555) ดนตรีไม่ว่าจะเป็นของชาติใด ภาษาใด ล้วนมีพื้นฐานมาจากส่วนต่าง ๆ เหล่านี้ทั้งสิ้น ความแตกต่างในรายละเอียดของแต่ละส่วน แต่ละวัฒนธรรมนั้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง แต่การที่จะแตกต่างกันอย่างไรนั้น กรอบวัฒนธรรมของแต่ละสังคมจะเป็นปัจจัยที่กำหนดในตรงตามรสนิยมของแต่ละวัฒนธรรม จนเป็นผลให้สามารถแยกแยะดนตรีของชาติหนึ่งแตกต่างจากดนตรีของอีกชาติหนึ่งอย่างไร

ดนตรีเป็นศิลปะและเป็นวิธีการแห่งการสร้าง หรือทำเสียงให้อยู่ในระเบียบในด้านจังหวะ ทำนอง สีของเสียง และคีตลักษณ์ ไม่ว่าดนตรีชาติใดจะต้องอยู่ในพื้นฐานต่าง ๆ เหล่านี้เหมือนกันทั้งสิ้น ในความต่างต่างนั้น ขึ้นอยู่กับกรอบของวัฒนธรรมของแต่ละสังคม ที่กำหนดให้เกิดรสนิยม ของแต่ละวัฒนธรรม ซึ่งเป็นตัวกำหนดให้เกิดความแตกต่าง จนสามารถบ่งบอกได้ว่าดนตรีแต่ละแบบซึ่งแตกต่างกันนั้นเป็นของชาติหนึ่งชาติใดได้ ดังนั้น การศึกษาองค์ประกอบของดนตรี จึงควรศึกษาจากลักษณะทั้งหมดที่ได้กล่าวมาแล้ว องค์ประกอบของการสร้างสรรค์การบรรเลงดนตรี มีดังนี้

1. เสียง เป็นสื่อของคีตกวี หรือผู้ประพันธ์ที่ใช้สร้างสรรค์ผลงานทางด้านดนตรี ซึ่งผู้สร้างสรรค์ดนตรีสามารถสร้างเสียงให้หลากหลายได้ โดยอาศัยวิธีการผลิตเสียงเป็นตัวกำหนด เช่น การตี ตี ตี เป่า เป็นต้น ลักษณะความแตกต่างของเสียงนี้ จะขึ้นอยู่กับคุณสมบัติ 4 ประการ คือ ระดับเสียง สูง - ต่ำ ความยาว และความแคบของเสียง ช่วงสั้น และคุณภาพของเสียง ดี - ไม่ดี

1.1 ระดับเสียง หมายถึง ระดับความสูง - ต่ำ ของเสียง ซึ่งเกิดจากจำนวนของความถี่ของการสั่นสะเทือนของแหล่งกำเนิดเสียงของเครื่องดนตรี คือ ถ้าการสั่นสะเทือนเร็ว หรือความถี่ ของคลื่นสูงเสียงก็จะสูง หากการสั่นสะเทือนช้า หรือความถี่ของคลื่นต่ำเสียงก็จะต่ำ

1.2 ความสั้นยาวของเสียง เป็นคุณสมบัติที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดลีลาจังหวะ และอารมณ์

1.3 ความเข้มของเสียง คุณสมบัติเกี่ยวข้องกับน้ำหนักของความหนัก - เบาของเสียง ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ในการกำหนดเสียงให้มีลีลาจังหวะที่สมบูรณ์

1.4 คุณภาพของเสียง เกิดจากแหล่งกำเนิดเสียงที่แตกต่างกัน ปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างนั้นมีหลายสาเหตุ เช่น วิธีการผลิตเสียง รูปทรงของเครื่องดนตรี

2. จังหวะ ในดนตรีสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท

2.1 จังหวะภายในเป็นจังหวะที่แฝงอยู่ในลีลาของทำนอง ได้แก่ ความซ้ำ - เรื้อน หนัก - เบา

2.2 จังหวะจากภายนอก เป็นจังหวะที่เพิ่มเติมจากจังหวะภายใน เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ จังหวะภายนอกสามารถแยกได้จากลีลาของทำนอง ซึ่งจะเพิ่มเติมลีลาของทำนอง ให้มีสีสันเพิ่มขึ้น โดยมีเครื่องดนตรีทำจังหวะเป็นสื่อผลิตเสียง สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ จังหวะหลักที่ดนตรีดำเนินไปพร้อม ๆ กันทุกเครื่องมือ และจังหวะของเพลงที่เกิดจาก กลอง ระนาด ซอ เป็นตัวกำหนด

2.3 จังหวะหลัก จังหวะเคาะมือ เป็นจังหวะที่เกิดจากการนับหรือเคาะจังหวะที่ทุกคนมีระเบียบการบรรเลงแตกต่างกันออกไป ตามลักษณะประเภทของเพลง และสำเนียงของเพลง

2.4 จังหวะกลอง ชื่อจังหวะต่าง ๆ ที่มีชื่อเรียกแตกต่างกันไป มีหลายรูปแบบ เป็นจังหวะที่เกิดจากการตีเครื่องหนัง ประเภทกลอง และเสียงของเครื่องตีที่เป็นพวกให้จังหวะ (Rhythm) มีผลต่อการสร้างสีสันให้บทเพลงอย่างมาก

3. ทำนอง เป็นการจัดระเบียบของเสียงสูง ต่ำ สั้น ยาว หนัก และเบา ทำนองดนตรีไทย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ทำนองหลัก และทำนองตกแต่งหรือทำนองทางเปลี่ยน

3.1 ทำนองหลัก เป็นเนื้อทำนองที่แท้จริงของเพลงนั้น ๆ ซึ่งนักดนตรีจะเรียกว่า โฉมของเพลง หรือ Melody หลัก เครื่องดนตรีที่บรรเลงทำนองหลัก คือ เครื่องมือที่กำหนดให้เป็นตัวโซโล่ทำนอง หรือ อาจจะเป็นการร้องก็ได้ ไม่มีกฎตายตัวแล้วแต่ผู้ประพันธ์จะวางรูปแบบ

3.2 ทำนองตกแต่ง เป็นการประดิษฐ์ตกแต่งทำนองหลักให้เกิดความไพเราะเหมาะสมกับเครื่องดนตรีแต่ละประเภท กระบวนการตกแต่งทำนองให้ไพเราะและเหมาะสมกับเครื่องดนตรีแต่ละประเภทนี้ เรียกว่า การแปรทำนอง การโซโล่ การด้นทำนอง (Improvisation) ซึ่งผู้เล่นจำเป็นต้องใช้ทักษะปฏิบัติอย่างสูง อันเกิดจากการฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา หลาย ๆ ปี จนเกิดเป็นลักษณะของคีตปฏิภาณ

4. สีสันของเสียง คือลักษณะของเสียงที่เกิดจากแหล่งกำเนิดเสียงที่มีความแตกต่างกันในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดนตรีนั้น ความหลากหลายด้านสีสันของเสียงประกอบด้วยปัจจัยที่มีความแตกต่างกันหลายประการ

4.1 วิธีการบรรเลง คุณลักษณะของเสียงที่เกิดจากวิธีการบรรเลง สามารถแยกออกได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

4.2 กลุ่มที่มีเสียงราบเรียบ กลุ่มนี้ได้แก่ เครื่องเป่า และเครื่องสี ลักษณะเสียงที่ได้ จะมีความต่อเนื่องกันของเสียง

4.3 กลุ่มที่มีเสียงไม่ราบเรียบ ประกอบด้วยเครื่องดนตรีตระกูลเครื่องตี และตีด ซึ่งสามารถผลิตเสียงได้เพียงครั้งละหนึ่งเสียง หากต้องการผลิตเสียงที่ยาว ก็จะต้องตีและตีด หลาย ๆ ครั้ง ตามความยาวของจังหวะ

4.4 วัสดุที่ใช้ทำเครื่องดนตรี แตกต่างกันไปตามลักษณะทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ของสังคมและยุคสมัย ความแตกต่างกันนี้ เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ซึ่งก่อให้เกิดความแตกต่าง กันในด้านสีสันทันของเสียง

5. ขนาดและรูปร่าง ความแตกต่างด้านขนาด และรูปร่างก่อให้เกิดความแตกต่าง ใน ด้านสีสันทันของเสียงในลักษณะของความสัมพันธ์ต่าง ๆ เช่น วัสดุที่ใช้ทำยาวเสียงจะต่ำ วัสดุที่ใช้ทำสั้น เสียงจะสูง

5.1 คีตลักษณ์ เป็นการรวมเอาจังหวะ ทำนอง สีสันทันของเสียงให้เดินไปในทิศทาง เดียวกัน สามารถพิจารณาได้จากลักษณะดังนี้

5.2 รูปแบบของเพลง สามารถกำหนดได้เองโดยผู้แต่ง ซึ่งไม่มีข้อจำกัดว่า ความยาว สั้น จำนวนท่อน ความช้า - เร็ว ได้ทั้งนั้น

5.3 ลีลาของเพลง มีความเกี่ยวข้องกับวิธีการประพันธ์ของผู้ประพันธ์ เป็นต้นว่า ใช้ ทางคอร์ด Minor หรือ Major หรือรูปแบบของบันไดเสียงที่ใช้กับเพลงนั้น ๆ ซึ่งจะเป็นความรู้ ในขั้น สูงขึ้นไปอีก

กรมศิลปกร (2560) พื้นฐานในการสร้างสรรค์ดนตรีจะต้องมีองค์ประกอบเป็นส่วน สำคัญโดยองค์ประกอบที่สำคัญของดนตรีไทยมีดังนี้

1. เสียงดนตรี เสียงที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นมา โดยนำเสียงต่าง ๆ มาจัดระบบให้ได้สัดส่วน มีความกลมกลืนกัน โดยทั่วไปแล้วเสียงดนตรีเกิดจากเสียงของเครื่องดนตรี และเสียง ร้องเพลงของ มนุษย์ เสียงของดนตรีจะมีความไพเราะน่าฟังเพียงใด ขึ้นอยู่กับทักษะการเรียบเรียง เสียงประสาน ของศิลปิน

2. ทำนอง เสียงต่ำ เสียงสูง เสียงสั้น เสียงยาว เสียงทุ้ม เสียงแหลมของดนตรี หรือบท เพลง ทำนองของดนตรีหรือทำนองของบทเพลงแต่ละเพลงนั้น มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของผู้ประพันธ์เพลงว่าต้องการสร้างสรรค์ให้บทเพลงนั้น ๆ มีทำนองเป็นไปใน รูปแบบใด เช่น ทำนองที่ฟังแล้วเศร้าสร้อย โหยหวน คึกคัก เข้มแข็ง ฮึกเหิม เป็นต้น โดยทั่วไปแล้ว ผู้ประพันธ์นิยมประพันธ์แนวทำนองหลักหรือแนวเนื้อทำนองนำของบทเพลงก่อนเพิ่มเติมรายละเอียด ของบทเพลง

3. จังหวะ การเคลื่อนไหวที่สม่ำเสมอ อาจกำหนดไว้เป็นความช้า - เร็วต่างกัน เช่น เพลงจังหวะช้า เพลงจังหวะเร็ว ในทางดนตรีกำหนดความสั้น - ยาวของเสียงที่มีส่วนสัมพันธ์กับระยะเวลาในการร้องเพลงหรือเล่นดนตรีจะต้องมีจังหวะเป็นเกณฑ์ ถ้าร้องเพลงหรือเล่นดนตรี ไม่ตรงจังหวะ ย่อมไม่มีความไพเราะเท่าที่ควร ในกรณีที่ร้องเพลงหรือเล่นดนตรีหลายคน ในเพลงเดียวกัน จังหวะจะทำหน้าที่เป็นตัวกำกับ เพื่อให้การร้องเพลงหรือเล่นดนตรีนั้นออกมาในลักษณะที่พร้อมเพรียงกัน และผสมกลมกลืนกันอย่างเหมาะสม

4. การประสานเสียง เสียงของเครื่องดนตรีและเสียงร้องเพลงของมนุษย์มีระดับ ที่แตกต่างกัน เปล่งเสียงออกมาพร้อมกันโดยเสียงที่เปล่งออกมานั้น ต้องผสมผสานกลมกลืนกัน ฟังแล้วไม่ขัดหู การประสานเสียงดนตรีนั้น เสียงประสานต้องประสานกับแนวทำนองหลัก หรือแนวทำนองนำของบทเพลงนั้น ๆ ได้อย่างผสมกลมกลืนกัน รับและสอดคล้องกันได้เป็นอย่างดี ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้เรียบเรียงเสียงประสานดนตรี จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการประสานเสียง อย่างดี โดยมีดนตรีบรรเลงสอดรับอย่างกลมกลืน

พริยาภรณ์ เลขาธรากร (2562) กล่าวถึงองค์ประกอบของการบรรเลงดนตรีอย่างสร้างสรรค์ มีดังนี้ 1) การบรรเลงบรรเลงอย่างมีความแปลกใหม่จากทำนองเดิม นักเรียนมีความสามารถ คิดทำนองเพลง มีความชำนาญในเพลงที่บรรเลงอย่างดีมาก และมีความคิดสร้างสรรค์แตกทำนองเพลงที่มีความแปลก 2) การบรรเลงดนตรีอย่างไม่ผิดโน้ตเพลง นักเรียนมีความคล่องแคล่ว ในการแสดงอย่างดี ไม่ผิดตัวโน้ต บรรเลงตามลักษณะเพลงที่ตนเองสร้างสรรค์ออก 3) การบรรเลงดนตรีอย่างถึงอารมณ์ของบทเพลง นักเรียนสามารถบรรเลงเพลงได้อย่างอิสระ ใส่ความเป็นตัวของนักเรียนเข้าไปในบทเพลงแล้วแตกต่างจากต้นฉบับและสื่อถึงอารมณ์ของบทเพลง 4) การประยุกต์ การบรรเลง และการซ่อม นักเรียนมีขั้นตอนแบบแผนในการฝึกซ้อมและการบรรเลงดนตรีอย่างสร้างสรรค์ฝึกปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

จากศึกษาข้อมูลองค์ประกอบของการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของ พริยาภรณ์ เลขาธรากร. 2561 ผู้วิจัยได้นำมาเป็นต้นแบบในการสร้างเกณฑ์การประเมินความสามารถ ในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ ออกเป็น 4 ระดับดังนี้

1. การบรรเลงอย่างมีความแปลกใหม่จากทำนองเดิม นักเรียนมีความสามารถคิดทำนองเพลงมีความชำนาญในเพลงที่บรรเลงอย่างดีมาก และมีความคิดสร้างสรรค์แตกทำนองเพลงที่มีความแปลกจากทำนองเดิมที่มีอยู่

2. การบรรเลงดนตรีอย่างไม่ผิดโน้ตเพลง นักเรียนมีความคล่องแคล่วในการบรรเลงเครื่องดนตรีอย่างดี ไม่ผิดตัวโน้ต บรรเลงตามลักษณะเพลงที่ตนเองสร้างสรรค์ออกมา

3. การบรรเลงดนตรีอย่างถึงอารมณ์ของบทเพลง นักเรียนสามารถบรรเลงเพลงได้อย่างอิสระ ใส่ความเป็นตัวของตัวเองนักเรียนเข้าไปในบทเพลงแล้วแตกต่างจากต้นฉบับและสื่อถึงอารมณ์ของบทเพลง

4. การประยุกต์การบรรเลง นักเรียนมีขั้นตอนแบบแผนในการฝึกซ้อมและการบรรเลงดนตรีอย่างสร้างสรรค์ฝึกปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

ตาราง 4 แสดงเกณฑ์การประเมินความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์

รายการประเมิน	ระดับเกณฑ์การให้คะแนน				
	5	4	3	2	1
1. การบรรเลงอย่างมีความแปลกใหม่จากทำนองเดิม	มีความชำนาญในเพลงที่บรรเลงอย่างดีมากและสามารถบรรเลงเพลง 2 รอบ	มีความชำนาญในเพลงที่บรรเลงอย่างดี โดยบรรเลงไม่ผิดโน้ตเพลง 1 รอบ	มีความชำนาญในเพลงที่บรรเลง โดยบรรเลง ผิดโน้ต	มีความชำนาญในเพลงที่บรรเลง โดยบรรเลง ผิดโน้ต รวมแล้ว ไม่เกิน 1 หน้า	ไม่มีความชำนาญในเพลงที่ตนเองบรรเลง ไม่มีการคิดแต่งทำนองเพลงโดยบรรเลงผิดโน้ตและไม่สามารถสร้างสรรค์
2. การบรรเลงดนตรีอย่างไม่มีผิดโน้ตเพลง	มีความคล่องแคล่วในการแสดงอย่างดี ไม่ผิดตัวโน้ต	มีความคล่องแคล่วและความมั่นใจ และไม่ดูโน้ต ในการบรรเลง	มีความคล่องแคล่วและความมั่นใจ ในการบรรเลง แต่ดูโน้ต	มีความคล่องแคล่วในการบรรเลง แต่ไม่มี ความมั่นใจในการบรรเลง	ไม่มีความคล่องแคล่วในการบรรเลง และเล่นผิดโน้ตที่บันทึก
3. การบรรเลงดนตรีอย่างถึงบทบาทของเพลง	สามารถบรรเลงเพลงได้อย่างอิสระ ใส่ความเป็นตัวเองเข้าไปในบทเพลง ฟังแล้วแตกต่างจากทำนองหลัก	สามารถบรรเลงเพลงอย่างอิสระ และแตกต่างจากทำนองหลัก	สามารถบรรเลงเพลงอย่างอิสระ ตามเครื่องหมายต่าง ๆ ในเพลง แต่ยึดตามแบบของทำนองหลัก	สามารถบรรเลงเพลงอย่างไม่มีอิสระ แต่ยังยึดตามทำนองหลัก	ไม่สามารถบรรเลงเพลงอย่างอิสระ

รายการประเมิน	ระดับเกณฑ์การให้คะแนน				
	5	4	3	2	1
4. การประยุกต์การ บรรเลง	มีขั้นตอนในการ เรียนและอย่าง ชัดเจน เข้าใจใน ระบบประยุกต์ใช้ ในตอนเรียนได้ เป็นอย่างดี	มีขั้นตอนการ เรียนอย่าง ชัดเจน เข้าใจใน ระบบแต่ยัง นำไปประยุกต์ใช้ ในการเรียน ไม่ได้	มีขั้นตอน การ เรียนและอย่าง เป็นระบบนำไป ประยุกต์ใช้ ใน การเรียนไม่ได้	มีขั้นตอน การ เรียนแต่ ยังไม่มี ขั้นตอนในการ ซ่อมอย่างเป็น ระบบ	ไม่มีขั้นตอน ใน การเรียนและ ไม่สามารถ เข้าใจระบบของ การเรียน

ทักษะทางดนตรี

ทักษะดนตรี คือการปฏิบัติหรือการแสดงออกทางดนตรีจากผลของการเรียนรู้ ความเข้าใจ และการฝึกฝน โดยแบ่งออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ (กรมศิลปากร, 2540)

1. ทักษะการฟัง ได้แก่ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้วยหูในเชิงดนตรีเกี่ยวข้องกับการรับรู้เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.1 การฟังเพื่อเนื้อหาดนตรี เป็นการรับรู้เชิงปริมาณ เพื่อการรับรู้เรื่องเสียง ในเชิงการพัฒนาโน้ตประสาธ คือ การฟังเพื่อเรียนรู้ลักษณะของดนตรี และบทเพลง

1.2 การฟังเพื่อความซาบซึ้งในดนตรี เป็นการรับรู้เชิงคุณภาพ เพื่อการรับรู้เรื่องเสียงในเชิงสุนทรีย์ของดนตรีและบทเพลง คือ การฟังเพื่อเรียนรู้คุณลักษณะของดนตรี และบทเพลง

2. ทักษะการร้อง ได้แก่ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และการแสดงออกในเชิงทักษะปฏิบัติขับร้องที่ผู้ขับร้องเรียนรู้ในด้านเทคนิควิธีต่าง ๆ ในการขับร้อง เพื่อการถ่ายทอดบทเพลงนั้น ๆ ได้อย่างมีแบบแผนและไพเราะ

3. ทักษะการเคลื่อนไหว คือ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และการแสดงออกเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

3.1 การเคลื่อนไหวเพื่อตอบสนองต่อดนตรี ได้แก่ การเรียนรู้ดนตรี ด้วยการเคลื่อนไหวลักษณะต่าง ๆ ทั้งการเคลื่อนไหวแบบอยู่กับที่ และการเคลื่อนที่ การเคลื่อนไหว ในลักษณะนี้ เป็นการเคลื่อนไหวในกระบวนการเรียนการสอนดนตรี

3.2 การเคลื่อนไหวเพื่อการปฏิบัติทักษะดนตรี ได้แก่ การเตรียมตัวเพื่อการปฏิบัติทักษะดนตรีด้วยการเรียนรู้ และฝึกปฏิบัติการเคลื่อนไหวเบื้องต้นก่อนการปฏิบัติ เพื่อให้ร่างกายส่วนต่าง ๆ ที่ต้องการใช้งานมีความพร้อมในการปฏิบัติทักษะดนตรีนั้น

4. ทักษะการบรรเลง ได้แก่ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และการแสดงออกในเชิงทักษะปฏิบัติเครื่องดนตรี ผู้ที่ปฏิบัติเครื่องดนตรีเรียนรู้ในด้านเทคนิควิธีต่าง ๆ ในการปฏิบัติเครื่องดนตรี เพื่อการถ่ายทอดบทเพลงนั้น ๆ ได้อย่างมีแบบแผน และไพเราะในการบรรเลง

5. ทักษะการสร้างสรรค์ ได้แก่ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และการแสดงออกในเชิงทักษะปฏิบัติ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

5.1 การสร้างสรรค์ในเชิงการเรียนรู้ดนตรี ได้แก่ การสร้างสรรค์ในลักษณะต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ หรือตอบสนองต่อดนตรีในลักษณะต่าง ๆ การสร้างสรรค์ในลักษณะนี้เป็นการสร้างสรรค์ในกระบวนการเรียนการสอนดนตรี เช่น การสร้างสรรค์รูปแบบจังหวะ การร้องทำนองสั้น ๆ หรือการบรรเลงดนตรีอย่างสร้างสรรค์

5.2 การประพันธ์เพลง ได้แก่ การรับรู้และการแสดงออกในเชิงทักษะ การประพันธ์เพลง ที่ผู้ประพันธ์เพลงเรียนรู้ในด้านเทคนิควิธีต่าง ๆ ในการประพันธ์เพลง เพื่อการสร้างสรรค์บทเพลงนั้น ๆ ได้อย่างมีแบบแผน และไพเราะ

6. ทักษะการอ่าน ได้แก่ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และการแสดงออกในเชิงทักษะการอ่านภาษาดนตรี หรือโน้ตดนตรี รวมทั้งการเขียนการสื่อสารภาษาทางดนตรี

จากข้อความข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ทักษะทางดนตรีนั้นมีความสำคัญอย่างมากต่อผู้เรียนดนตรีเป็นอย่างมาก เพราะทักษะทางดนตรีแบ่งออกเป็นหลายประเภท และในแต่ละประเภทผู้เรียนจะต้องมีการฝึกพัฒนาตามทักษะทางดนตรีเพื่อให้ดนตรีมีความไพเราะ และสมดุลในการบรรเลง หรือการสร้างสรรค์ทางดนตรี

ประเภทของการสร้างสรรค์บรรเลงดนตรีไทย

การบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การสร้างสรรค์โดยมีเวลาพอเพียง การสร้างสรรค์ประเภทนี้ คือการสร้างสรรค์ในลักษณะของการประพันธ์เพลง ซึ่งผู้เรียนมีโอกาสคิด ใคร่ครวญ เปลี่ยนแปลง และแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ให้เหมาะสมตามความคิดสร้างสรรค์ในการประพันธ์ ซึ่งผลงานที่ได้ควรจะมี ประณีต แสดงถึงความสามารถ หรือความพร้อมในการผลิตผลงาน การสอนการสร้างสรรค์ในลักษณะนี้ ผู้สอนกระทำได้โดยการชี้แจงกฎเกณฑ์ หรือข้อกำหนดต่าง ๆ ให้ผู้เรียนเข้าใจ และให้ผู้เรียนนำกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไปสร้างสรรค์ เป็นผลงานการประพันธ์ โดยการให้การบ้าน เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาส มีเวลาได้คิดสร้างผลงาน และนำมาแสดงในห้องเรียน การสร้างสรรค์ในลักษณะนี้สามารถกระทำได้กับผู้เรียนทุกคน โดยคำนึงถึงความสามารถและเนื้อหาที่ผู้เรียนศึกษาอยู่

2. การสร้างสรรค์โดยทันที การสร้างสรรค์ คือ การเล่นโดยสร้างสรรค์ (Improvisation) การเล่นโดยสร้างสรรค์ คือ การสร้างสรรค์โดยทันทีทันใด และแสดงออกมาเป็นการเล่นหรือการร้อง โดยปกติถ้าสังเกตผู้เรียนเล็ก ๆ เมื่อเริ่มพูดได้ และได้มีโอกาสได้ฟังเพลงบ้าง ผู้เรียน

มักจะร้องเพลง ที่ตนเองแต่งขึ้นเองไปเรื่อย ๆ ในบางครั้งจัดได้ว่าเป็นการสร้างสรรค์ทางดนตรีในลักษณะนี้ได้ ดังนั้นใน การเรียนการสอนดนตรีควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการแสดงออกในลักษณะของการสร้างสรรค์ โดยทันทีทันใดอย่างสม่ำเสมอ เช่นเดียวกับการสร้างสรรค์ในลักษณะแรก การสร้างสรรค์โดยทันทีสามารถกระทำได้ในหลายลักษณะ ตั้งแต่ขั้นง่ายที่สุดจนถึงขั้นสลับซับซ้อน

ในงานวิจัยผู้วิจัยได้ใช้การสร้างสรรค์แบบการสร้างสรรค์โดยมีเวลาพอเพียง เพราะเป็นการสร้างสรรค์ในลักษณะของการฝึกบรรเลงทำนองแบบอิสระ ผู้เรียนควรมีโอกาสคิด ฝึกฝนเปลี่ยนแปลง และแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ให้เหมาะสมตามความคิดสร้างสรรค์ในการบรรเลง ซึ่งผลงานที่ได้ควรจะมีการฝึกฝนให้ผลงานที่สร้างสรรค์แสดงออกอย่างมีประสิทธิภาพ

5. การประเมินความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์

การประเมินความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ คือ การให้คะแนนซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์ด้านต่าง ๆ ที่ใช้พิจารณาชิ้นงานหรือการปฏิบัติ เช่น การประเมินงานเขียน จะพิจารณาวัตถุประสงค์ องค์ประกอบ รายละเอียด น้ำเสียงของการเขียน และกลวิธีการเขียน อีกประการหนึ่ง คือ ระดับคุณภาพของเกณฑ์ในแต่ละด้าน ซึ่งมีตั้งแต่ระดับดีเยี่ยมจนถึงต้องปรับปรุง (Heidi Goodrich Andrade, 1997) ฐุบริศส์การให้คะแนน คือ แนวทางการให้คะแนนอย่างละเอียดซึ่งพัฒนาขึ้นโดยผู้สอนหรือผู้ประเมิน เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ผลงานหรือกระบวนการที่เกิดจากความพยายามของนักเรียน (Barbara M. Moskel, 2000) ฐุบริศส์เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ที่ใช้ประเมินการปฏิบัติ ซึ่งตรงกันข้ามกับแบบสำรวจรายการ (Checklists) โดยปกติจะเรียกว่าแนวทางการให้คะแนน (Scoring guides) ประกอบด้วยเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติที่มีลักษณะเฉพาะ ใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานของนักเรียน หรือประเมินผลผลิตซึ่งเป็นผลจากการปฏิบัติงาน (Craig A Mertler, 2001 อ้างถึงใน พิริยาภรณ์ เลขารากร, 2561)

การประเมินความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ที่ใช้เป็นพื้นฐาน ในการประเมินหรือวิเคราะห์ความสามารถทางดนตรีไทย แบ่งออก เป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ความถูกต้องในการบรรเลง และขับร้อง การประเมินความถูกต้องในการบรรเลงและขับร้องเพลงไทย สามารถแบ่งเป็นหัวข้อหลักที่จะใช้ในการพิจารณาประเมินได้ 3 ข้อได้แก่

1.1 ทำนอง การประเมินความถูกต้องด้านนี้ย่อมเกี่ยวข้องกับเสียงของเครื่องดนตรีและผู้บรรเลงหรือขับร้องเป็นทำนองที่ถูกต้องตามที่ผู้ประพันธ์ได้เรียบเรียงไว้หรือไม่เพียงใด บางเพลงผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ทำนองไว้อย่างหนึ่ง แต่เวลาผู้บรรเลงนำมาบรรเลงกลับแต่งเติมจนผิดเพี้ยนไปจากเดิม โดยเฉพาะเพลงที่เป็นเพลงบังคับทาง เช่น เพลงแขกต๋อยหม้อสามชั้นท่อน 2 ผู้บรรเลงบางคนเพิ่มทำนองเพลงไปในช่วงรอจังหวะ อาจเป็นเพราะต้องการแสดงความสามารถหรือต้องการให้เกิดการสอดประสาน

1.2 จังหวะ การพิจารณาประเมินความถูกต้องในการบรรเลงและการขับร้อง เพลงไทยจังหวะถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ถ้าบรรเลงหรือขับร้องจังหวะไม่ถูกต้อง หรือแนวจังหวะ ไม่เหมาะสม เช่น เพลงโหมโรงต่าง ๆ ถ้าบรรเลงแนวจังหวะช้า หรือเร็วสม่ำเสมอตั้งแต่ต้นจนจบเพลง ผู้ฟังจะไม่ได้รับอรรถรส ผู้บรรเลงจำเป็นต้องรักษาแนวจังหวะ และค่อยบรรเลงให้เร็วขึ้นตามลำดับ แต่มีใช้เร็วจนเกินไป ถ้าเป็นการบรรเลงเป็นวงดนตรีไทย ควรพิจารณาความพร้อมเพียงของผู้บรรเลงทุกคนว่ามีความสามัคคีกลมเกลียวกันเพียงใด บางครั้งอาจมีผู้บรรเลงคนใดพลาดพลั้ง ผู้บรรเลงคนอื่นต้องช่วยแก้ทันที โดยไม่ทำให้ผู้ฟังเสียอรรถรสในการฟังเพลง

1.3 บทร้อง ถ้ามีการขับร้อง ต้องพิจารณาการออกเสียงคำในบทร้องของผู้ขับร้องว่ามีความชัดเจน ถูกต้องตามอักขรวิธี และต้องตรงตามความหมาย ไม่ผิดเพี้ยนไปจากเนื้อร้อง ที่กำหนด

2. ความแม่นยำในการอ่านความหมายและสัญลักษณ์ การประเมินด้านนี้อาจไม่จำเป็นสำหรับการบรรเลงหรือขับร้องเพลงไทยนัก เพราะการบรรเลงและขับร้องเพลงไทยตามแบบฉบับเดิมไม่นิยมการดูโน้ตขณะบรรเลงหรือขับร้อง แต่ในปัจจุบัน เริ่มมีการนำโน้ตเข้ามาใช้ในการฝึกหัดดนตรีไทย บางวงใช้โน้ตขณะบรรเลงหรือขับร้อง ถ้าจะพิจารณาการบรรเลงหรือขับร้องในด้านความแม่นยำในการอ่านความหมายหรือสัญลักษณ์ สามารถพิจารณาประเมินได้จากการบรรเลงหรือขับร้อง ว่าตรงตามจังหวะหรือไม่ การบรรเลงช้า หรือการนับเทียบทำนองถูกต้องหรือไม่เพียงใด บางช่วงของบทเพลงอาจมีการบรรเลงหรือขับร้องช้าทำนองบางตอนของบทเพลง ผู้บรรเลงสามารถดูและเข้าใจเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์นั้นได้คล่องแคล่ว ถูกต้องมากน้อยเพียงใด

3. การควบคุมคุณภาพเสียงในการขับร้องและการบรรเลง สามารถจำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ การควบคุมคุณภาพเสียงในการขับร้อง และการควบคุมคุณภาพเสียงในการบรรเลง การควบคุมคุณภาพเสียงในการขับร้อง หลักในการพิจารณาประเมินประกอบด้วย คุณภาพเสียง และเทคนิคการร้อง

จากข้อความข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การประเมินความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ ผู้ประเมินจะต้องมีองค์ประกอบในการประเมินที่ครอบคลุม เพื่อให้การประเมินตรงตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้

ความพึงพอใจ

1. ความหมายของความพึงพอใจ

การเรียนรู้ความหมายของความพึงพอใจ ความพึงพอใจตรงกับคำในภาษาอังกฤษ (Satisfaction) เป็นความรู้สึกหรือความคิดเห็น ไม่ว่าจะผ่านทางบวกหรือลบ ซึ่งเป็นผลประสบการณ์ ความเชื่อได้มีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจ ไว้ดังนี้

กิติมา ปรีดิทลภ (2529, น. 321) กล่าวว่า ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความรู้สึกพึงพอใจในงานที่ทำ เมื่องานนั้นให้ประโยชน์ตอบแทนทั้งทางด้านวัตถุ และด้านจิตใจ ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเขาได้ และยังได้กล่าวถึงแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพื้นฐานความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีของมาสโลว์ว่า หากความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้รับการตอบสนอง ก็จะทำให้เกิดความพึงพอใจ ซึ่งมาสโลว์ ได้แบ่งความต้องการพื้นฐานออกเป็น 5 ชั้น คือ 1) ความต้องการทางร่างกาย 2) ความต้องการความปลอดภัย 3) ความต้องการทางสังคม 4) ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องจากสังคม และ 5.) ความต้องการความสมหวังในชีวิต

กาญจนา ภาสุรพันธ์ (2531, น. 5) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึกหรือความนึกคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้รับตามที่คาดหวังหรือมากกว่าที่คาดหวัง

สุเทพ เมฆ (2531, น. 8) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ ไว้ว่าความรู้สึกพอใจในสภาพการจัดองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ซึ่งมีความสำคัญในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา มีความเจริญงอกงาม มีความกระตือรือร้น เพื่อจะเรียนให้เกิดประโยชน์ แก่ตนเอง

สมศักดิ์ คงเที่ยง และอัญชลี โพธิ์ทอง (2542, น. 28-29) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า เป็นผลรวมของความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับระดับความชอบหรือไม่ชอบต่อสภาพต่าง ๆ เป็นผลของทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ ความพึงพอใจในการทำงานเป็นผลมาจากการปฏิบัติงานที่ดี และสำเร็จจนเกิดเป็นความภาคภูมิใจ และได้ผลตอบแทนในรูปแบบต่าง ๆ ตามที่คาดหวังไว้

อุทัยพรรณ สุดใจ (2544, น. 7) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ คือความรู้สึกหรือทัศนคติบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยอาจจะเป็นไปในเชิงประเมินค่าว่าความรู้สึกหรือทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นเป็นไปในทางบวกหรือทางลบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ความพึงพอใจของแต่ละบุคคลไม่มีวันสิ้นสุด เปลี่ยนแปลงได้เสมอตามกาลเวลา และสภาพแวดล้อมบุคคลจึงมีโอกาที่จะไม่พึงพอใจในสิ่งที่เคยพอใจมาแล้ว ซึ่งทำให้บุคคลแสดงออกในรูปแบบของระดับความรู้สึกชอบมาก ชอบน้อย คือ พอใจต่อสิ่งนั้นมากหรือพอใจในสิ่งนั้นน้อย

บุญชู ไทยตระกูลพานิช (2541) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ คือ ความพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่แสดงออกมาเป็นเชิงบวกของบุคคลที่มีต่อการทำงานจากสิ่งทีตนเองได้ปฏิบัติ เป็นรายบุคคล หรือมีส่วนร่วมกับหมู่คณะ โดยสิ่งนั้นตอบสนองความต้องการของตนเอง ในทางที่ติงามที่ปฏิบัตินั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการได้

วรภรณ์ ระเบบาลีศ (2552, น. 69) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกที่ดีของนักเรียนที่แสดงออกทางพฤติกรรม หรือความคิดเห็นที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรืองานนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ

มอส (Morse, 1958) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ คือ สภาวะจิตที่ปราศจากความเครียด ทั้งนี้เพราะธรรมชาติของมนุษย์มีความต้องการ ถ้าความต้องการได้รับการตอบสนองทั้งหมดหรือบางส่วน ความเครียดก็จะน้อยลง ความพึงพอใจก็จะเกิดขึ้น และในทางกลับกัน ถ้าความต้องการนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง ความเครียดและความไม่พึงพอใจก็จะไม่เกิดขึ้น

วรูม (Vroom, 1964) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ผลที่ได้จากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้น ทศนคติด้านบวกจะแสดงให้เห็นเป็นสภาพความพึงพอใจในสิ่งนั้น และทศนคติด้านลบจะแสดงให้เห็นสภาพความไม่พึงพอใจนั่นเอง

กู๊ด (Good, 1973) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า สภาพหรือระดับความพึงพอใจที่เป็นผลมาจากความสนใจ และเจตคติของบุคคลที่มีต่องาน

Shelly, Maynard, (1975) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ ซึ่งสรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึก แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ความรู้สึกในทางบวก และความรู้สึกในทางลบ ความรู้สึกในทางบวกเป็นความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้เป็นความสุขที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่น ๆ กล่าวคือ เป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับความสุขสามารถ ทำให้เกิดความสุขหรือความรู้สึกทางบวกอื่น ๆ ความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวก และความรู้สึกที่มีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อน และระบบความสัมพันธ์ของความรู้สึกทั้ง 3 เรียกว่า ระบบความพึงพอใจ

จากการศึกษาความพึงพอใจ สามารถสรุปได้ว่าสรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนรู้ คือ ความรู้สึกที่ดีที่แสดงออกหลังจากที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ที่ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดเรียนรู้วิชาดนตรี มีความประทับใจ ชื่นชอบ ความรักต่อครูผู้สอน และต่อเพื่อน

2. ความสำคัญของความพึงพอใจ

จากการศึกษาความพึงพอใจในการเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนักวิชาการหลาย ๆ ท่านได้กล่าวถึง ดังนี้

สมบุรณ์ พรรณภาพ และชัยโรจน์ ชัยอินคำ (2518, น. 416) กล่าวว่า การที่บุคคล จะเรียนรู้ หรือมีการพัฒนา และความเจริญงอกงามนั้น บุคคลจะต้องอยู่ในสภาวะพึงพอใจ ความสุขใจ เป็นเบื้องต้น นั่นคือ บุคคลจะต้องได้รับการจูงใจ ทั้งในลักษณะนามธรรมและรูปธรรมซึ่งสอดคล้องกับ

Brown Holtzman (1955 อ้างถึงใน ประพัฒนา จำปาไทย 2524, น. 4.) สรุปไว้ว่า นักเรียนที่มีสติปัญญาเท่ากัน ถ้ามีแรงจูงใจในการเรียนต่างกันจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน

ปาริชาติ สังข์ขาว (2551, น. 8) ได้ให้ความหมายของความสำคัญของความพึงพอใจไว้ว่า ความรู้สึกของบุคคลในทางบวกความชอบในการจัดการเรียนรู้ หรือเป็นความรู้สึกที่พอใจต่อสิ่งที่ทำให้เกิดความชอบ ความสบายใจ และเป็นความรู้สึกที่บรรลุถึงความต้องการ

จากข้อความข้างต้นสามารถสรุปได้ดังนี้ ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนในรายวิชาเรียน ที่แสดงถึงความสุขของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานและได้รับ ผลคะแนน คือผลที่เป็นความพึงพอใจที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นต่อความมุ่งมั่น ที่จะเรียนรู้ มีขวัญและกำลังใจ สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียน วิชาดนตรี รวมทั้งการส่งผลต่อความสำเร็จ และเป็นไปตามเป้าหมายของครูผู้สอน

3. องค์ประกอบของความพึงพอใจ

อารี เพชรชุต (2530, น. 62) ได้กล่าวว่า ลักษณะของบุคคลเป็นองค์ประกอบอันหนึ่งที ก่อให้เกิดความพึงพอใจ ซึ่งองค์ประกอบส่วนบุคคลที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ ได้แก่ 1) ลักษณะส่วนตัว เช่น อายุ เพศ และการศึกษาที่มีส่วนที่จะทำให้บุคคลพอใจหรือไม่พอใจในการทำงาน คนอายุมากจะมีความพึงพอใจมากกว่าบุคคลอายุน้อย ผู้หญิงมีความพึงพอใจในงานที่ทำมากกว่าผู้ชาย อาจจะเป็นเพราะผู้หญิงมีโอกาสน้อยกว่า และมีสถานภาพด้อยกว่า คนงานที่มีการศึกษาสูงหรือดีกรีสูงจะมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าคนงานที่มีการศึกษาต่ำ 2) ความสามารถ (Ability) ความสามารถของแต่ละบุคคลที่มีอยู่ ถ้าตรงกับความต้องการที่จะใช้ในการทำงานแล้ว จะทำให้บุคคลนั้น มีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าความสามารถที่มีอยู่แต่ใช้ในการทำงานไม่ได้ 3) ลักษณะบุคลิกภาพ (Personality Characteristics) ลักษณะบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลนั้น เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง คนที่มีบุคลิกภาพที่เข้มแข็ง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีแรงจูงใจภายใน (intrinsic) จะมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าบุคคลที่มีแรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation)

กิตยวดี บุญเชื้อ และคณะ (2540, น. 11-25. อ้างถึงใน เมธาวี นิยมสุข, 2562) พบว่า องค์ประกอบที่ช่วยให้การเรียนรู้ของเด็ก ๆ ดำเนินไปอย่างมีความสุข ประกอบด้วยแนวคิดสำคัญ 6 ประการ คือ

1. เด็กแต่ละคนได้รับการยอมรับว่าเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีหัวใจ และสมองเด็กเหล่านี้ควรจะมีสิทธิ์ที่จะเป็นตัวของเขาเองที่ไม่เหมือนใคร มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีความคิดมีความสนใจ ในสิ่งต่าง ๆ มีความรู้สึก รัก โกรธ เสียใจ หรือดีใจ เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ มีความเฉพาะตัว มีจุดเด่น จุดด้อย ที่แตกต่างไปจากคนอื่น มีสิทธิ์ได้รับการปฏิบัติจากผู้ใหญ่อย่างมนุษย์คนหนึ่งที่สำคัญที่สุด คือ เด็กไม่ใช่ทาสรองรับอารมณ์ของใคร เขาควรจะได้มีโอกาสเลือกอนาคตของเขาเอง ผู้ใหญ่ไม่ว่า จะเป็นพ่อแม่ ครู ควรจะเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษาไม่ใช่ผู้ออกคำสั่ง และให้คำแนะนำ ไม่ใช่บังคับตัดสินใจเลือก การเรียนเพื่อดำเนินชีวิตของเขา ควรจะเป็นสิทธิโดยชอบธรรมของเขา เมื่อเด็กแต่ละคนได้รับการยอมรับว่าเป็นมนุษย์ที่มีหัวใจ และสมองเพียงแค่อ่อนเยาว์กว่าผู้ใหญ่ทั้งหลาย เขาย่อมต้องการที่จะมีความสุข ความต้องการของเขาอาจเป็นเพียงเรื่องพื้น ๆ ไม่ซับซ้อน เขาต้องการชีวิตที่ร่าเริงสนุกสนาน แจ่มใส ต้องการมีจิตใจที่เบิกบาน สดชื่น มีร่างกายแข็งแรง มีพลังทั้งทางกายและจิตใจที่จะพัฒนาตัวเองไปสู่ความมีศักยภาพทางการคิดและสติปัญญา มีสุขภาพจิตที่ดี และมีความหวังในชีวิต

2. ครูมีความเมตตา และจริงใจ และอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง มีความเข้าใจ ทฤษฎีแห่งพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กทุกคน เข้าถึงความรู้สึกละเอียดอ่อน ความคิดอันไร้ขอบเขต และความฝันอันกว้างไกลของเด็กแต่ละคน และเปิดโอกาสให้เขาได้สานความฝันและดำเนินไปตามความฝันนั้น จนบรรลุเป้าหมายของชีวิต ครูควรจะให้ความเอาใจใส่ต่อเด็กทุกคนเท่าเทียมกัน ไม่เลือกชั้นวรรณะ ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง มีความยุติธรรม สม่ำเสมอ มีความยุติธรรมและวางคนเป็นแบบอย่างที่ดี มีอารมณ์มั่นคง สดชื่นแจ่มใส มีสำนึกในการเป็นผู้ให้ มีการเตรียมตัว เพื่อการสอนให้มีคุณภาพอยู่เสมอ มีความเสียสละอดทน มีความมุ่งมั่นที่จะช่วยให้เด็กให้รู้จักตนเองรู้จักแก้ปัญหาและเรียนรู้ ที่จะนำตัวเองไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองอย่างมีสติและเพียบพร้อมด้วยคุณธรรม ซึ่งเด็กจะมีความสุข เมื่อได้เรียนกับครูที่เข้าใจเขา ร่วมคิดไปกับเขา และสามารถจูงใจให้เขาตื่นตัวไปกับบทเรียนแต่ละบท ให้สนุกกับกิจกรรมแต่ละขั้นตอน ให้เขามีกำลังใจที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มีการดูแล แลกเปลี่ยนกัน และมีความรักต่อสิ่งที่เรียน ต่อเพื่อน ต่อครูและต่อธรรมชาติสิ่งแวดล้อมให้มีความศรัทธา ต่อการดำรงชีวิตและให้รู้จักสร้างความหวังเพื่ออนาคตของตน

3. เด็กเกิดความรัก และภูมิใจในตนเอง รู้จักปรับตัวได้ทุกที่ ทุกเวลา รู้จักตัวเองเห็นคุณค่าของชีวิตและความเป็นมนุษย์ของคน รับผิดชอบต่อชีวิตอยู่ ยอมรับทั้งจุดดีและจุดด้อย ของตนเอง และคิดหาวิธีปรับปรุงแก้ไขเข้าใจธรรมชาติของความเปลี่ยนแปลง และรู้จักปรับตนเองให้อยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นได้โดยไม่เสียสุขภาพจิต รู้จักเกรงใจ และให้เกียรติผู้อื่นมีเหตุผลและใจกว้างพร้อมที่จะดำเนินชีวิตในบทบาทของผู้ใหญ่นี้มีความรับผิดชอบ

4. เด็กแต่ละคนได้มี โอกาสเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ เพื่อจะได้ค้นพบความสามารถของตนเองซึ่งซ่อนเร้นรอการพัฒนาอยู่ มีกำลังใจที่จะต่อเติมความฝันของตนให้สมบูรณ์ ได้รับรู้ว่าการศึกษาระบบต่าง ๆ จะเป็นประโยชน์ทั้งนั้น ถ้าเขาใส่ใจ มุ่งมั่น ให้เขาได้มีโอกาสเรียน เพื่อ

รู้อย่างลึกซึ้ง และกว้างไกล (Learn to Know) เรียนให้เข้าใจและทำได้ รู้เคล็ดลับของการทำ สิ่งต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จ และเรียนจนรู้จักและเข้าใจวิถีคิด และปฏิบัติของคนในอาชีพนั้น ๆ เสมือนเป็นคนที่อยู่ในอาชีพนั้นจริง ๆ (Learn to Be) ทั้งยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับนั้นมาประยุกต์เข้ากับตัวเอง ได้อย่างกลมกลืน และสร้างสรรค์ เพื่อความสุขของตนเอง และคนรอบข้าง

5. บทเรียนสนุก แปลกใหม่ จูงใจให้ติดตามและเร้าใจให้อยากค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ด้วยตนเองในสิ่งที่สนใจ รู้จักคิด และพัฒนาความคิดจากความรู้ที่ได้รับ ขยายวงไปสู่ความรู้ใหม่ จนเกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลองเพื่อให้เห็นผลที่สมจริง อยากศึกษาให้ลึกซึ้งเพื่อให้เพิ่มเติม เกิดความตื่นเต้น และภาคภูมิใจในข้อค้นพบใหม่ ๆ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ และสามารถถ่ายทอด แนวความคิดเหล่านี้ให้ผู้อื่นทราบด้วยความภาคภูมิใจ รักการเรียน มีระบบในการเรียน และเห็นประโยชน์ของการเรียน ซึ่งไม่ได้ขีดวงจำกัดอยู่แต่ในห้องเรียน แต่อาจสัมพันธ์กับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความเป็นไปในชีวิต และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตในแต่ละคน

6. สิ่งที่เรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ไม่จำกัดเฉพาะอยู่ในบทเรียน แต่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในสภาพความเป็นจริง เกิดประโยชน์และมีความหมายต่อตัวเขาทั้งยังสามารถพยากรณ์ คาดคะเน หรือตั้งข้อสันนิษฐานต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การค้นคว้าเพื่อพิสูจน์ความเป็นจริง รู้จักสืบเสาะหาคำตอบ ข้อสงสัยต่าง ๆ จากแหล่งวิทยาการ รู้จักวิเคราะห์เหตุการณ์หรือสภาพการณ์ ต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล มีความคิดเป็นของตนเอง มีจุดยืนที่แน่นอน และมีความเชื่อมั่นในตนเองพอที่จะไม่ตกเป็นเครื่องมือของใคร หรือเป็นเหยื่อค่าหลอกหลวงจากผู้ที่ประสงค์ไม่ดี รู้วิธีดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า และสามารถให้ความช่วยเหลือ และแนะนำผู้อื่นได้เมื่อเขาโตขึ้น

4. แบบสอบถามความพึงพอใจ

ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของแบบวัดความพึงพอใจ ไว้ดังนี้

ภณิกา ชัยปัญญา (2541, น. 11) ได้ให้ความหมายของแบบสอบถามความพึงพอใจไว้ว่า การวัดความพึงพอใจนั้น สามารถทำได้หลายวิธี ดังต่อไปนี้

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้ออกแบบสอบถาม ต้องการทราบความคิดเห็น ซึ่งสามารถกระทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าวอาจถามความพอใจในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ตอบทุกคนมาเป็นแบบแผนเดียวกัน มักใช้ในกรณีที่ต้องการข้อมูลกลุ่มตัวอย่างมาก ๆ วิธีนี้นับเป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากที่สุดในการวัดทัศนคติ รูปแบบของแบบสอบถามจะใช้ มาตรการวัดทัศนคติ ซึ่งเป็นที่นิยมใช้ในปัจจุบันวิธีหนึ่ง คือ มาตรการส่วนแบบลิเคิร์ท ประกอบด้วยข้อความที่แสดงถึงทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีคำตอบที่แสดงถึงระดับความรู้สึก 5 คำตอบ เช่น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยจะต้องออกไปสอบถามโดยการพูดคุย โดยมีการเตรียมแผนงานล่วงหน้า เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด

3. การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจ โดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมาย ไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจา กริยา ท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน วิธีนี้เป็นวิธีการศึกษาที่เก่าแก่ และยังเป็นที่ยอมรับใช้อย่างแพร่หลายจนถึงปัจจุบัน

บุญชม ศรีสะอาด (2546, น. 160-162) ได้ให้ความหมายของแบบสอบถามความพึงพอใจ ไว้ว่า ผู้วิจัยอาจต้องการทราบระดับพฤติกรรม หรือคุณลักษณะของนักเรียน หรือความคิดเห็น หรือเจตคติ หรือปัญหา ก็จะสร้างแบบวัดเพื่อวัดค่าตัวแปรดังกล่าว โดยสร้างเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มักใช้ 5 ระดับ เช่น เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หรือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด หลังจากให้นักเรียนตอบ แบบวัดดังกล่าว ก็จะนำมาวิเคราะห์ โดยหาร้อยละที่มีผู้ตอบในแต่ละระดับ หรือหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละข้อ รวมหลายด้าน รวมทั้งหมดแล้วแปลความหมายค่าเฉลี่ย โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายการให้คะแนนเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า อาจให้คะแนน แต่ละระดับดังนี้ ตอบน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน น้อยให้ 2 คะแนน ปานกลางให้ 3 คะแนน มากให้ 4 คะแนน มากที่สุดให้ 5 คะแนน หรือ ให้ 0,1,2,3,4, ตามลำดับ

สตรอมเบิร์ก (Stromborg, 1984) ได้กล่าวไว้ว่าการวัดความพึงพอใจของผู้เรียนนั้น จะวัดในเรื่องใดนั้น ย่อมแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ที่จะศึกษา แต่มีวิธีที่นิยมใช้กัน มีดังนี้

1. การสัมภาษณ์ วิธีนี้ผู้ศึกษาจะมีแบบสัมภาษณ์ที่มีคำถาม ซึ่งได้รับการทดสอบหาความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่นแล้ว ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ข้อดีของวิธีนี้ คือ ผู้สัมภาษณ์อธิบายคำถามให้ผู้ตอบเข้าใจได้ สามารถใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่อ่านเขียนหนังสือไม่ได้ แต่มีข้อเสีย คือ การสัมภาษณ์ต้องใช้เวลามาก และอาจมีข้อผิดพลาดในการสื่อความหมาย

2. การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีที่มีผู้นิยมใช้มากที่สุด มีลักษณะเป็นคำถามที่ทดสอบความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่นแล้ว กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบหรือเติมคำ ข้อดีของวิธีนี้ คือ ได้คำตอบที่มีความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่นแล้ว มีความสะดวกรวดเร็วในการสำรวจ สามารถใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ ข้อเสีย คือ ผู้ตอบต้องสามารถอ่านออกเขียนได้ และมีความสามารถในการคิด เป็น ความพึงพอใจเป็นสภาวะที่มีความต่อเนื่องไม่สามารถบอกจุดเริ่มต้นหรือสิ้นสุดของ ความพึงพอใจได้ แบบสอบถามถึงนิยมสร้างเป็นแบบมาตรอันดับ

จากข้อความข้างต้นสามารถสรุปได้ดังนี้ แบบสอบถามเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่ง ที่สร้างขึ้นเพื่อวัดความคิดเห็นต่าง ๆ หรือวัดความจริงที่ยังไม่รู้ เพราะจะทำให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของคำถามเป็นชุด ๆ เพื่อวัด สิ่งที่ต้องการวัด โดยมีครูผู้สอนคำถามเป็นตัวกระตุ้นเร่งเร้าให้ผู้เรียนตอบออกมา

5. การวัดความพึงพอใจ

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2549, น. 213) ได้ให้ความหมายของการวัดความพึงพอใจไว้ว่า ทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องที่ว่าทัศนคติ หรือเจตคติเป็นนามธรรม เป็นการแสดงออกค่อนข้างซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดทัศนคติได้โดยตรง แต่เราสามารถที่จะวัดทัศนคติได้โดยอ้อม โดยวัด ความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นแทน ฉะนั้น การวัดความพึงพอใจก็มีขอบเขตที่จำกัดด้วย อาจมี ความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้น ถ้าบุคคลนั้นแสดงความคิดเห็นไม่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง ซึ่งความ คลาดเคลื่อนเหล่านี้ ย่อมเกิดขึ้นได้เป็นธรรมดาของการวัดโดยทั่วไป

ภณิดา ชัยปัญญา (2541, น. 122) ได้ให้ความหมายของการวัดความพึงพอใจไว้ว่า การวัดความพึงพอใจนั้น สามารถทำได้หลายวิธี ดังต่อไปนี้

1. การใช้แบบสอบถาม เพื่อต้องการทราบความคิดเห็น ซึ่งสามารถกระทำได้ในลักษณะ กำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าว อาจถามถึงความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ
2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจทางตรง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจะได้ข้อมูลที่แท้จริง
3. การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจ โดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมาย ไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจา กริยา ท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และสังเกต อย่างมีระเบียบแบบแผน

ศรีจันทร์ วิชาติตรง (2542, น. 14) ได้ให้ความหมายของการวัดความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจนั้นจะเป็นเรื่องเปรียบเทียบได้กับความเข้าใจโดยทั่วไป โดยปกติแล้ว สามารถได้จาก การสอบถามบุคคลที่ต้องการจะถาม โดยมีเครื่องมือที่ต้องการใช้ในการวิจัยในหลาย ๆ อย่าง อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจะมีการวัดอยู่หลายแนวทางก็ตาม แต่การศึกษาความพึงพอใจนั้น สามารถ แยกตามแนวทางวัดได้สองแนวคิดตามความคิดเห็นของ Sal snick Christen คือ

1. สามารถวัดได้จากสภาพทั้งหมดของแต่ละบุคคล เช่น ที่บ้าน ที่ทำงาน และทุก ๆ อย่าง ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต การศึกษาตามแนวทางนี้จะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ แต่ทำให้เกิดความยุ่งยากกับการที่จะวัดและเปรียบเทียบ
2. สามารถวัดได้โดยการแยกออกเป็นองค์ประกอบ เช่น องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศที่เป็นงานเกี่ยวกับนายจ้างและลูกจ้าง

ภณิดา ชัยปัญญา (2541, น. 11) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดความพึงพอใจนั้น สามารถทำได้ โดยการใช้แบบสอบถาม โดยผู้ออกแบบสอบถามต้องการทราบความคิดเห็น ซึ่งสามารถกระทำได้ ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือกหรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าวอาจถามความพอใจ ในด้านต่าง ๆ 1 เพื่อให้ผู้ตอบทุกคนมาเป็นแบบแผนเดียวกัน มักใช้ในกรณีที่ต้องการข้อมูลกลุ่มตัวอย่างมาก 1 วิธีนี้นับเป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากที่สุดในการวัดทัศนคติ รูปแบบของแบบสอบถามจะใช้มาตราวัดทัศนคติ ซึ่ง

ที่นิยมใช้ในปัจจุบันวิธีหนึ่ง คือ มาตรการส่วนแบบลิเคิร์ต ประกอบด้วยข้อความที่แสดงถึงทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีคำตอบที่แสดงถึงระดับความรู้สึก 5 คำตอบ

จากข้อความข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นการแสดงความรู้สึกดีใจยินดีของเฉพาะบุคคลในการตอบสนองความต้องการในส่วนที่ขาดหายไป ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยปัจจัยเหล่านั้นสามารถสนองความต้องการของบุคคลนั้น ทั้งร่างกายและจิตใจ จึงเป็นการยากที่จะวัดทัศนคติได้โดยตรง แต่เราสามารถที่จะวัดทัศนคติได้โดย้อมโดยวัดความคิดเห็นบุคคลนั่นเอง

ในงานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการวัดความพึงพอใจของผู้เรียน ผู้วิจัย ใช้กระบวนการสร้างแบบวัดความพึงพอใจตามวิธีการของลิเออร์ โดยผู้สอบถามจะออกแบบสอบถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็น ซึ่งสามารถทำได้ในลักษณะที่กำหนดคำตอบให้เลือกหรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าวอาจถามความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ ที่มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรีไทยตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. วิจัยในประเทศไทย

นภาพร พักมี (2553) ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมดนตรีที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีและการบรรเลงเพลงอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดยางสุทธาราม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2551 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีจำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้ง เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน กลุ่มทดลองได้ใช้กิจกรรมดนตรี ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้ใช้กิจกรรมดนตรี เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ ผลการวิจัยมีดังนี้ 1.) นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะดนตรีเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการใช้กิจกรรมดนตรีอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 2.) นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นหลังจากไม่ได้รับการใช้กิจกรรมทางดนตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3.) นักเรียนได้รับการใช้กิจกรรมดนตรีมีความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้กิจกรรมทางดนตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

ดวงรัตน์ วุฒิปัญญารัตน์กุล (2555) ศึกษาวิจัยเรื่องผลของการใช้กิจกรรมดนตรี และเคลื่อนไหวตามแนวคิดคาลโครชที่มีต่อความสามารถทางการเรียนดนตรีของผู้เรียน เพื่อศึกษา ผลของการใช้กิจกรรมดนตรีและเคลื่อนไหวตามแนวคิดคาลโครชที่มีต่อความสามารถทางสติปัญญาด้านการจัดจ้อและความจำเบื้องต้นของเด็กอนุบาล กลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง และเพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมดนตรีและเคลื่อนไหวตามแนวคิดคาลโครช ที่มีต่อความสามารถทางสติปัญญาด้านการจัดจ้อ และความจำเบื้องต้นของเด็กอนุบาล หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียน พุ่มพวงเมฆ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 57 คน โดยแบ่งกลุ่มทดลองจำนวน 29 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 28 คน กลุ่มทดลองใช้กิจกรรมดนตรีและเคลื่อนไหวตามแนวคิดคาลโครช กลุ่มควบคุมใช้กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย 16 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสังเกตช่วงเวลาการจัดจ้อและแบบวัดความจำเบื้องต้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่พบว่าหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยร้อยละของช่วงเวลาการจัดจ้อและค่าเฉลี่ยคะแนนความจำเบื้องต้นสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยร้อยละของช่วงเวลาการจัดจ้อ และค่าเฉลี่ยคะแนนความจำเบื้องต้นสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

อุทัย ศาสตรา (2560) ศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้ข้อความรู้จากการถอดบทเรียนจากศิลปินแห่งชาติเป็นฐาน 2.) ศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น การดำเนินการแบ่งเป็น 4 ระยะ ได้แก่ 1) การถอดบทเรียนเกี่ยวกับการส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ดนตรีไทยจากศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปการแสดง (ดนตรีไทย) จำนวน 5 ท่าน โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการถอดบทเรียนแบบเล่าเรื่อง 2) การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้ข้อความรู้จากการถอดบทเรียนจากศิลปินแห่งชาติ 3) การศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น และ 4) การนำเสนอกระบวนการเรียนการสอนฉบับสมบูรณ์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองใช้กระบวนการเรียนการสอน คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม จำนวน 35 คน ระยะเวลาทดลอง 1 ภาคการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบประเมินการสร้างสรรค์ทำนองเพลงไทย และ 2) แบบประเมินผลงานการสร้างสรรค์ทำนองเพลงไทย วิเคราะห์ข้อมูลการถอดบทเรียนโดยการตีความและการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย และวิเคราะห์ข้อมูลผล การทดลองใช้กระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

และการทดสอบค่าที (Paired samples t-test) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ข้อความรู้จากการถอดบทเรียนศิลปินแห่งชาติเกี่ยวกับการส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ดนตรีไทย ด้านหลักการ ส อ น มี 5 ประการ ได้แก่ 1) การฝึกบรรเลงทำนองหลักของเพลงไทย 2) การสร้างความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ดนตรีไทย 3) การนำเสนอตัวอย่างการสร้างสรรค์ทำนองเพลงไทย ที่หลากหลาย 4) การจัดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ทำนองเพลงไทยด้วยตัวเองอย่างสม่ำเสมอ และ 5) การจัดประสบการณ์ในการฟังเพลงไทยที่หลากหลายอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ กระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยใช้ข้อความรู้จากการถอดบทเรียนจากศิลปินแห่งชาติ ประกอบด้วย 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมสำหรับการสร้างสรรค์ดนตรีไทย มี 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1.1) ชั้นฝึกบรรเลงทำนองหลักของเพลงไทย และ 1.2) ชั้นสร้างความรู้พื้นฐานสำหรับการสร้างสรรค์ดนตรีไทย ระยะที่ 2 การพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์ดนตรีไทย มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 2.1) ชั้นเรียนรู้ การสร้างสรรค์ทำนองเพลงไทยจากต้นแบบ 2.2) ชั้นฝึกสร้างสรรค์ทำนองเพลงไทย 2.3) ชั้นเพิ่มพูนประสบการณ์การฟังเพลงไทย และ 2.4) ชั้นพัฒนาผลงานการสร้างสรรค์ทำนองเพลงไทย ขั้นตอน ทั้ง 4 ชั้น ในระยะที่ 2 นี้ มีลักษณะเป็นวงจรที่ผู้สอนสามารถทวนซ้ำได้ ให้เหมาะสมกับเวลาเรียน และระยะเวลาที่นักเรียนใช้ในการเรียนรู้ 2) ผลการทดลองใช้กระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น พบว่า ความสามารถในการสร้างสรรค์ดนตรีไทยของนักเรียน หลังจากการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พริยาภรณ์ เลขธรรการ (2561) ได้การวิจัยเรื่องพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการบรรเลงเพลงเชิงสร้างสรรค์สำหรับนิสิตดุริยางคศาสตร์สากล การวิจัยในครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการบรรเลงเพลงเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนิสิตดุริยางคศาสตร์สากล โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ 4 ข้อ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฯ 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนฯ 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนฯ และ 4) เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนฯ การวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินไปตามลักษณะของกระบวนการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการบรรเลงเพลงเชิงสร้างสรรค์ และหลักการแนวทางการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ตามรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนและคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน โดยผู้เชี่ยวชาญ และทำการทดลองนาร่อง เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้กับนิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลเปรียบเทียบความสามารถในการบรรเลงเพลงเชิงสร้างสรรค์

ก่อนและ หลังเรียน โดยนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนิสิตดุริยางคศาสตร์สากล คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 19 คน โดยได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงชั้นตอนที่ 4 การประเมินความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ พบว่าแนวคิดเกี่ยวกับการสอนดนตรีตามการสอนทักษะดนตรีของคาร์ล ออร์ฟ ที่สำคัญ ได้แก่ 1.1) ผู้สอนเป็นผู้เริ่มเสนอแนะประสบการณ์ดนตรี 1.2) ผู้เรียนรับรู้ประสบการณ์ดนตรีและปฏิบัติประสบการณ์ซ้ำ ๆ 1.3) ผู้เรียนเริ่มคิดสร้างสรรค์ประสบการณ์ดนตรีจากหลักการที่ได้เรียนรู้ และ 1.4) ผู้เรียนนำประสบการณ์ดนตรีที่เป็นของตนเองไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ และแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการบรรเลงเพลงเชิงสร้างสรรค์ที่สำคัญ คือ การสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่สำคัญในการเรียนการสอนดนตรี เพราะเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้สาระดนตรีไปพร้อมกับการพัฒนาความคิดและการสร้างสิ่งที่เป็นของตนเองขึ้นมา โดยองค์ประกอบดนตรีซึ่งผู้เรียน ๆ รู้และนำมารวมกันด้วยความคิดของตนเอง กลายเป็นผลงานใหม่ขึ้นมา ซึ่งในขั้นนี้จัดได้ว่าผู้เรียนสร้างสรรค์ทางดนตรีแล้ว แม้ว่าจะมิใช่เป็นสิ่งแปลกใหม่แต่อย่างไรสำหรับผู้สอนหรือผู้เรียนบางคน แต่จัดเป็นสิ่งใหม่หรือสิ่งที่ผู้เรียนผู้นั้นสร้างขึ้นมา 2) รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น คือ รูปแบบการเรียนการสอน ตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการบรรเลงเพลงเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนิสิตดุริยางคศาสตร์

สุนันท์ พุ่งสาคร (2562) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ต่อการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการบรรเลง เครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาลนาดี จังหวัดสมุทรสาคร วิชาดนตรีไทยในกิจกรรม ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ จำนวน 20 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิด ของดัลโครซ (Dalcroze) จำนวน 5 แผน 2) แบบประเมินความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) 3) แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ต่อการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มี ต่อการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ Paired Sample t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย นักเรียนมีคะแนนความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) พฤติกรรมการเรียนรู้ต่อการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย

มีคะแนนผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.62)

นิชาพิชญ์ พลະบุรี (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze) สำหรับเด็กปฐมวัย วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจจากการใช้สื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ สำหรับเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนโรงเรียนอนุบาลเด่นหล้าพระราม 5 จำนวน 7 คน ที่สมัครใจเข้ารับการเรียนร้องเพลง เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ สื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ และแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อ การสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยได้พัฒนาสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ สำหรับเด็กปฐมวัย โดยแบ่งเป็น 5 บทสำคัญ คือ การสอนดนตรีตามแนวคิดดัลโครซ, การเคลื่อนไหวตามแนวคิดดัลโครซ ที่เกี่ยวกับจังหวะ (Rhythm), การออกเสียง, ระดับเสียง (Pitch) และ ความดัง-เบา (Dynamics) แบบประเมินความพึงพอใจจากการพัฒนาสื่อการสอนร้องเพลง ตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze) สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า ทุกบทเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

กฤษฎา หุ่นเจริญ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องชุดการสอนวิชาดนตรีเรื่องทักษะการฟัง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการประยุกต์แนวคิดของ ออร์ฟ โคดาย และดัลโครซ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างชุดการสอนวิชาดนตรี เรื่องทักษะการฟังสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการประยุกต์แนวคิดของ ออร์ฟ โคดาย และดัลโครซ 2) เพื่อประเมินประสิทธิผลของชุดการสอนวิชาดนตรี เรื่องทักษะการฟังสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการประยุกต์แนวคิดของ ออร์ฟ โคดาย และดัลโครซ สำหรับใช้ในการเรียนการสอน ผู้เข้าร่วมในงานวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 25 คน ผู้เข้าร่วมทั้งหมดเข้าร่วมชั้นเรียนดนตรีเป็นเวลา 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที โดยผู้วิจัยเป็นผู้ทำการสอนด้วยตนเอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรม 2) แบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบหลังเรียน 3) แบบสัมภาษณ์เจตคติ การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบทดสอบทักษะการฟัง 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นเรียนดนตรี 3) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจตคติของผู้เรียน การวิเคราะห์ข้อมูลทำโดยการเปรียบเทียบระหว่างคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนแต่ละคน ประเมินคะแนนความก้าวหน้า แล้วจึงวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนและการสัมภาษณ์เจตคติของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนที่ได้พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ โดยผลคะแนนหลังการเรียนทักษะการฟังในทุกเนื้อหานั้น มีความก้าวหน้าดีขึ้นจากคะแนนก่อนเรียน

นักเรียนส่วนใหญ่สามารถทำคะแนนการปฏิบัติได้ อยู่ในระดับดี ในทุกเนื้อหาของชุดการสอน โดยเนื้อหาการฟังจังหวะได้คะแนนร้อยละ 81.3 เนื้อหาการฟังระดับเสียงได้คะแนนร้อยละ 76 เนื้อหาการฟังการแสดงออกทางดนตรีได้คะแนนร้อยละ 69.4 และเนื้อหาการฟังรูปแบบทางดนตรีได้คะแนนร้อยละ 66.6 จากการสังเกตพฤติกรรมและแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น พบว่า นักเรียน ส่วนใหญ่ตั้งใจปฏิบัติตามเนื้อหาบทเรียนที่กำหนดไว้ ให้ความร่วมมือ ตั้งใจ และสนุกสนาน มีความชื่นชอบในกิจกรรม สื่อการสอน และเวลาที่ใช้เป็นอย่างมาก

เกษมสันต์ ตราชู (2564) ได้ทำการวิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 ให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาดนตรีระดับประถมศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 3) ศึกษาทักษะการปฏิบัติทางดนตรีที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้จากการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) โดยการจับฉลากจำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์รายวิชาดนตรีเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และแบบประเมินทักษะการปฏิบัติสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ดัชนีประสิทธิภาพ E_1/E_2 และ ค่า t-test (Dependent Samples) ผลการวิจัย มีดังนี้ 1) กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.55/82.12 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 ค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงขึ้นคิดเป็นร้อยละ 33.96 สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ทักษะการปฏิบัติของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรม การเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซมีค่าเฉลี่ยหลังทดลอง รวมด้านเคลื่อนไหวร่างกายตามการเคลื่อนไหวที่ของทำนองได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 71.68, รองลงมาด้านอ่าน – เขียนโน้ตดนตรี ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 62.18

2. วิจัยต่างประเทศ

Fifeld (1980) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของเด็กก่อนวัยเรียน อายุ 3-5 ปี ผลการวิจัยพบว่า การเรียนการสอนดนตรีของเด็กก่อนวัยเรียน ควรจะสอดแทรกกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งนอกจากจะทำให้เด็กมีความ คิด

สร้างสรรค์แล้ว ยังเป็นการทำให้เด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ทางดนตรีเพิ่มขึ้น เช่น เรื่องจังหวะ เสียงสูง - ต่ำ ความดัง - ค่อย เป็นต้น ผลการเรียนรู้วิชาดนตรีผ่านการสอนดนตรี ด้วยวิธีการของคาลโครซ พบว่า เด็กที่ได้รับการสอนดนตรีตามวิธีของคาลโครซ มีพัฒนาการ ในการเรียนรู้ จังหวะทางดนตรีมากกว่ากลุ่มควบคุม

Mcneill (1992) อ้างอิงในเพร็ทน์ พานิชยัง, 2553, น. 24) ได้ศึกษาวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางดนตรีตามแนวการสอน ของ Orff และ Dalcroze สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรุ่งอรุณ และ 2) ศึกษาผล ภายหลังการประยุกต์ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะทางดนตรีตามแนวการสอนของ Orff และ Dalcroze สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรุ่งอรุณ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เป็น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรุ่งอรุณ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 25 คน ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาพื้นฐานดนตรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) ชุดกิจกรรม การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะดนตรีตามแนวการสอนของ Orff และ Dalcroze จำนวน 8 ชุด 2) แบบ ประเมินการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ และ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้ร้อยละ และค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยกระบวนการทำ กิจกรรมซึ่งประกอบด้วยแผนการสอน 3 หน่วย เท่ากับ 81.49/89.86 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด ไว้ที่ 80/80 2) คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการประยุกต์ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ นี้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.64 คิดเป็นร้อยละ 96.4 ดังนั้น การประยุกต์ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ทักษะทางดนตรีตามแนวทางการสอนของ Orff และ Dalcroze จึงไม่เพียงแต่เพิ่มประสิทธิภาพการ เรียนรู้ของนักเรียนเท่านั้น แต่ยังเพิ่มความสนใจในการร่วมกิจกรรมของนักเรียน และความเข้าใจใน กฎของกิจกรรมตลอดจนนำไปปฏิบัติได้อีกด้วย

Flour (1995) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ของเด็กก่อนวัยเรียน ผลการศึกษา พบว่า การสร้างสรรค์ด้านดนตรี มิใช่ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเอง แต่เป็นสิ่งที่เด็กควรได้รับการสร้าง เสริมกิจกรรมเพื่อเป็นการสร้างสรรค์ อาจจะมีจัดรวมอยู่ในกิจกรรมดนตรีอื่น ๆ เช่น การร้องเพลง การ ให้เด็กลองสร้างสรรค์เครื่องดนตรี รูปแบบจังหวะหรือแต่งเพลงขึ้นมา จากการศึกษางานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง พอสรุปได้ว่า การพัฒนาทักษะในด้านดนตรีจะทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์การเคลื่อนไหว ร่างกาย ตามจังหวะการเรียนรู้องค์ประกอบต่าง ๆ และรวมถึงกิจกรรมทักษะปฏิบัติทางดนตรี สามารถส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทางดนตรีให้สูงขึ้นได้

Wang (2007) ได้ทำวิจัยกิจกรรมการเคลื่อนไหวของร่างกายที่สามารถใช้เพื่อบูรณา การกับหลักสูตรอื่น ๆ ในการศึกษาในวัยเด็ก การเคลื่อนไหวสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับแนวคิด เรื่องจังหวะสำหรับเด็ก การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบว่าเด็ก ๆ สามารถกระตุ้นและสร้าง แรงบันดาลใจตามจังหวะการเคลื่อนไหวของร่างกายผ่านแนวทางของ Dalcroze ได้อย่างไร ใน

งานวิจัยนี้ ผู้เขียนได้เปิดเผยว่าการเคลื่อนไหวทางกายภาพสามารถกระตุ้นให้เด็กมีศักยภาพ ด้าน จังหวะและกระตุ้นความสนใจของเด็กในการเรียนรู้แนวคิดเกี่ยวกับจังหวะดนตรีได้อย่างไร การศึกษา ได้ดำเนินการกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,000 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา 20 แห่งในไทเป ประเทศไต้หวัน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,000 คนเหล่านี้มีอายุเท่ากัน หลักสูตรดนตรีเดียวกัน และมีการฝึกดนตรีที่โรงเรียนเท่ากัน นักเรียน 1,000 คนถูกแบ่งออกเป็นสอง กลุ่มเท่า ๆ กัน กลุ่มหนึ่งมีกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกายที่โรงเรียนต่างกัน และอีกกลุ่มไม่มีการ เคลื่อนไหวกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การเคาะ การแกว่ง การปรบมือ การหมุน และการประทับจังหวะ ง่าย ๆ การทดลองประกอบด้วยสองส่วน คือ การบอกจังหวะและทักษะขั้นสุด ผู้เข้าร่วมทั้งหมดได้รับการ ทดสอบก่อนและหลังการทดสอบอย่างเท่าเทียมกันเพื่อเป็นหลักฐาน ของความคืบหน้าของการ ทดลอง จากนั้นผู้วิจัยจึงเปรียบเทียบกับความแตกต่างของการทดสอบ ทั้งสองของทั้งสองกลุ่มก่อน และหลังการทดลอง เพื่อดูว่ามีความคืบหน้าหรือไม่ในการเรียนรู้จังหวะดนตรี การศึกษานี้กินเวลา 6 เดือนและประกอบด้วยสามขั้นตอน : การสังเกต การเปรียบเทียบ และการวิเคราะห์ ผู้เขียนสังเกต และเปรียบเทียบนักเรียนทั้งสองกลุ่ม วิเคราะห์ผลลัพธ์ และพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีระดับความก้าวหน้า ในการเรียนรู้จังหวะดนตรีที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด

Wolfe, & Noguchi (2009) วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ดนตรีเพื่อให้ เด็กมีสมาธิจดจ่ออยู่กับการรบกวนการได้ยิน นักเรียนชั้นอนุบาล (N=76) ได้รับการสุ่มให้เป็นหนึ่งในสี่ เงื่อนไข/กลุ่ม : (ก) เรื่องที่พูดโดยไม่มีสิ่งรบกวนสมาธิ (ข) เรื่องที่พูดด้วยความฟังซ่าน (ค) เรื่องราว ดนตรีที่ไม่วอกแวก เรื่องราวทางดนตรีที่มีความฟังซ่าน ผู้เข้าร่วมถูกขอให้ฟังเรื่องราวและระบุ "การ กระทำ" และ "สัตว์" ที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งนำเสนอ (เช่น การพูดหรือร้องเพลง) ภายในเรื่องมีการบันทึก จำนวนการตอบสนองที่ถูกต้อง (เด็กชี้ไปที่การกระทำ/สัตว์ที่ถูกต้องในเวลาที่เหมาะสม) ระหว่างการ ฟัง การสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมขณะฟังยังทำโดยผู้ทดลอง โดยใช้ขั้นตอนการบันทึก คำ บรรยาย คำนวน ANOVA ทางเดียว เพื่อประเมินความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยในเงื่อนไข การ ทดลองทั้งสิ้น พบผลลัพธ์ที่สำคัญ การวิเคราะห์เพิ่มเติมโดยใช้การทดสอบเปรียบเทียบ Tukey post hoc/multiple เผยให้เห็นความแตกต่างที่มีนัยสำคัญระหว่างเรื่องที่พูดกับสถานะที่ฟังซ่าน และ เรื่องราวทางดนตรีที่มีสถานะที่ทำให้ไขว้เขว ผลลัพธ์ทางสถิติเหล่านี้ ควบคู่ไปกับข้อสังเกต ของ พฤติกรรมการฟัง ถูกกล่าวถึงในแง่ของการให้คำแนะนำสำหรับการวิจัยในอนาคต และเพื่อสนับสนุน การใช้ดนตรีกับเด็กเล็ก เพื่อปรับปรุงการเฝ้าระวังในการศึกษา

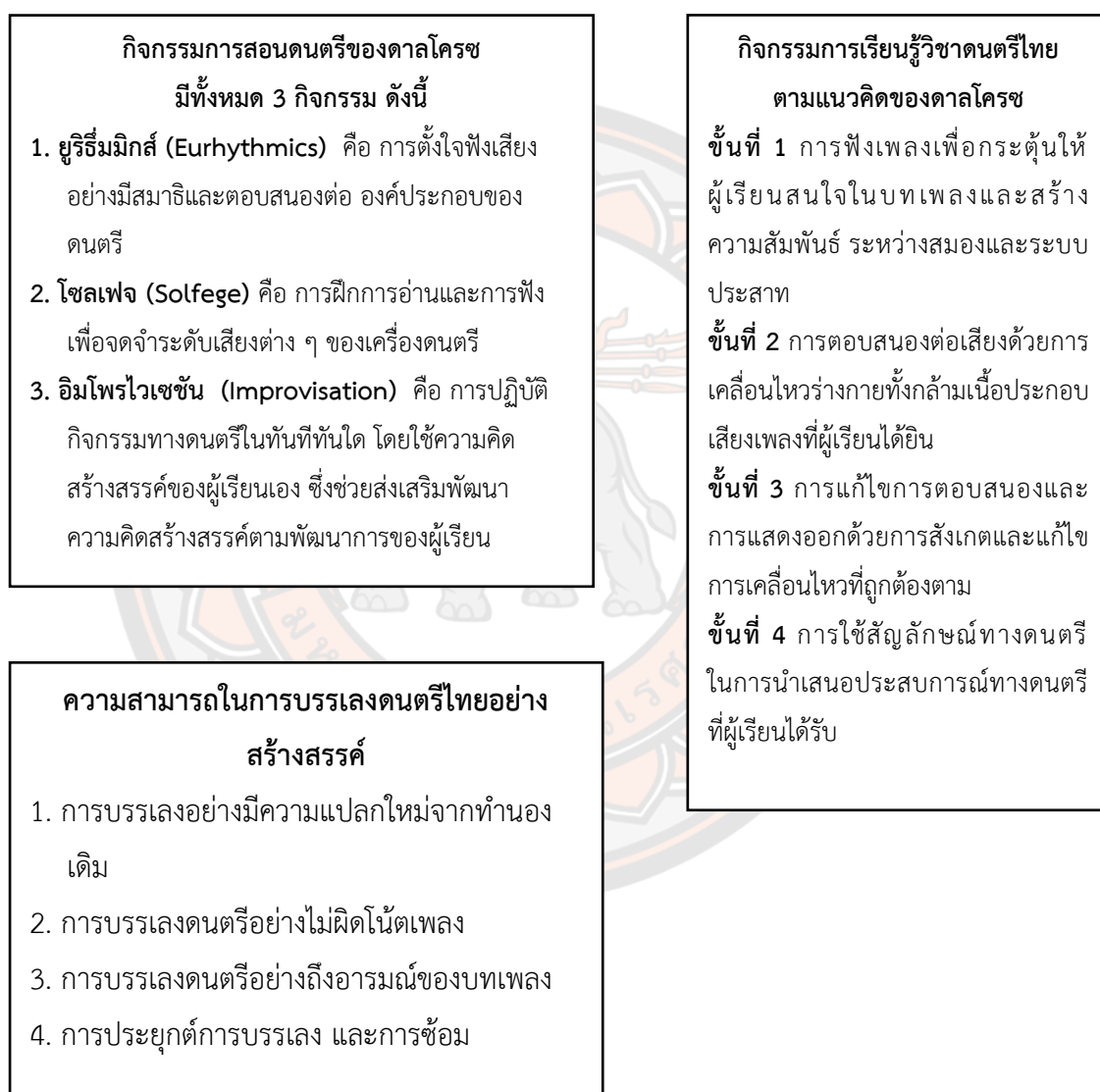
San Giorgio, Ande (2015) ได้ทำวิจัยศึกษาทฤษฎีสำหรับการทำความเข้าใจ ความคิดสร้างสรรค์ร่วมกันของเด็กในด้านดนตรี จุดเน้นอยู่ที่ปฏิสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์และวิธีที่เด็ก ปฐมวัยมีปฏิสัมพันธ์ เมื่อพวกเขามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ดนตรีแบบกลุ่ม คำถามที่เกี่ยวข้อง คือ 1) สื่อสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้ 2) องค์ประกอบของการทำงานกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อความพยายามสร้างสรรค์

ของเด็ก 3) ความหมายที่เด็กมีต่อประสบการณ์สร้างสรรค์ และ 4) คุณค่าทางการศึกษา และ จริยธรรมของปฏิสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์ การศึกษาดำเนินการในโรงเรียนดนตรีเอกชนในกรุงโรม ประเทศอิตาลี กลุ่มเด็กอายุ 5-7 ปีจำนวน 8 คน เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างสรรค์ด้านดนตรี และการเคลื่อนไหวเป็นเวลา 8 เดือน 30 ครั้งต่อสัปดาห์ ฉันทเป็นนักวิจัยของครูและทำงานร่วมกับครูร่วมสอน การสืบค้นเชิงสำรวจและตีความนี้ถูกตีกรอบโดยมุมมองทางสังคมวัฒนธรรมเกี่ยวกับ การเรียนรู้และ ความคิดสร้างสรรค์ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพถูกนำมาใช้ ซึ่งรวมองค์ประกอบ ระเบียบวิธีที่ได้จากการวิจัยกรณีศึกษา แนวทางเชิงชาติพันธุ์วรรณนา และการวิจัยเชิงปฏิบัติ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงการสังเกตของผู้เข้าร่วมการบันทึกวิดีโอของเซสชัน การจัดทำเอกสาร และกลยุทธ์ในการตีความหมายของเด็ก การวิเคราะห์เฉพาะประเด็นที่ขับเคลื่อนด้วยทฤษฎี และขับเคลื่อนด้วยข้อมูล ได้ดำเนินการเพื่อระบุประเด็นที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าในการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ในเพลง การโต้ตอบทางร่างกายและดนตรีมีความสำคัญมากกว่าการโต้ตอบทางวาจา มีการสร้างความแตกต่างทางแนวคิด ระหว่างความร่วมมือกับความร่วมมือ ซึ่งช่วยกำหนดลักษณะของระดับการโต้ตอบที่แตกต่างกันในงานสร้างสรรค์ของกลุ่มการศึกษาระบุแง่มุมองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพและประสิทธิผลของปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน

จากการวิเคราะห์งานวิจัยทั้งในประเทศ และงานวิจัยต่างประเทศ พบว่า การสร้างสรรค์เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่ง และกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ช่วยส่งเสริมทักษะต่าง ๆ ในด้านการปฏิบัติ เครื่องดนตรี และการบรรเลงดนตรีอย่างสร้างสรรค์ เนื่องจากการใช้แนวคิดของดาลโครซมาใช้ใน การเรียนการสอนสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนวิชาดนตรี เพราะได้เรียนปฏิบัติเครื่องดนตรีจริง และสามารถบรรเลงดนตรีได้อย่างสร้างสรรค์ สามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ผ่านการทำกิจกรรมและได้เชื่อมโยงบทเรียนกับการปฏิบัติจริง ทำให้มีความเข้าใจเนื้อหาของวิชาดนตรีและหลักการบรรเลงดนตรีอย่างสร้างสรรค์ เกิดความรู้มากขึ้นและส่งผลให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อวิชาดนตรีเพิ่มมากขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรม การเรียนรู้วิชาดนตรีไทยตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดในการการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรีไทย ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียน ซึ่งมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรีไทยตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถ ในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอนตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด ของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 75/75

ขั้นตอนที่ 2 เปรียบเทียบความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ก่อนเรียน และหลังเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลความพึงพอใจจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด ของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด ของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 75/75

แหล่งข้อมูล

1. ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ตาม แนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.1 ดร.พิริยาภรณ์ เลขธรากร อาจารย์ประจำภาควิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน

1.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ว่าที่ร้อยตรี ดร.โสภณ ลาวรรณ อาจารย์ประจำภาควิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนดนตรีไทย

1.3 นางสาวพนินทร สังข์แป้น ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาดนตรีไทย

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ เพื่อหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ โดยมีขั้นตอนการประเมิน ดังนี้

2.1 นำไปใช้ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน ได้แก่ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจำนวน 1 คน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางจำนวน 1 คน และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าปานกลางจำนวน 1 คน เพื่อพิจารณาว่ากิจกรรมที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมของภาษา เนื้อหา และเวลาที่ใช้

2.2 นำไปใช้ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 คน ได้แก่ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจำนวน 3 คน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางจำนวน 3 คน และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าปานกลางจำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ได้ตามเกณฑ์ 75/75 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนใช้เกณฑ์ในการจำแนก ดังนี้

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เทอม 1 ปีการศึกษา 2564 ที่มีผลการเรียนวิชาดนตรีไทย อยู่ในช่วง 3.00-4.00

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เทอม 1 ปีการศึกษา 2564 ที่มีผลการเรียนวิชาดนตรีไทย อยู่ในช่วง 2.00-2.99

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าปานกลาง คือ นักเรียนที่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เทอม 1 ปีการศึกษา 2564 ที่มีผลการเรียนวิชาดนตรีไทย อยู่ในช่วง 0.00-1.99

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2. แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ

ในการสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 มีขั้นตอน ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการ บรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) ในส่วนของสาระการเรียนรู้แกนกลางและมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะ (ดนตรี) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.2 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี และกลุ่ม สาระการเรียนรู้ศิลปะ หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ โดยศึกษาทฤษฎีแนวคิดของดาลโครซ หลักการสำคัญในการ สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่าง สร้างสรรค์ของนักเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 5 แสดงการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาศิลปะ (ดนตรี) และแสดงลักษณะเนื้อหา สาระสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ลำดับ ที่	เนื้อหาการจัดการ เรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	วิธีการสอน	เวลา (ชั่วโมง)
1	ทฤษฎีและแนวคิด การปฏิบัติเครื่อง ดนตรีไทย	ศ 2.1 ม1/3 ม1/5 ม1/6 ม1/7	เรียนรู้ทฤษฎี และฝึกการ ปฏิบัติเครื่อง ดนตรีไทยและ การฟังเพลงไทย	ใช้รูปแบบยูริธึมมิกส์ และ โซเฟจ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการ พัฒนาทั้งใน การบรรเลง ดนตรีไทย หรือความ แตกต่าง ในการบรรเลง ดนตรีไทย	2
2	หลักการฟังเพลง ไทย วิเคราะห์ เพลงไทย	ศ 2.1 ม1/3 ม1/5 ม1/6 ม1/7	เพลงไทยมีหลาย อัตราจังหวะ สามารถ แบ่งแยกออกได้ จาก การฟังและ การวิเคราะห์ถึง	ใช้รูปแบบโซเฟจในการฝึก แยกอัตราจังหวะเพลง เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนา ทั้งในด้านทฤษฎีทางดนตรี ไทยและการเรียนรู้การ บรรเลงดนตรีไทยในอัตรา	2

ลำดับ ที่	เนื้อหาการจัดการ เรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	วิธีการสอน	เวลา (ชั่วโมง)
			เพลงในอัตรา จังหวะต่าง ๆ	จังหวะต่าง ๆ	
3	การฟังเพลงและ บรรเลงดนตรีไทย อย่างสร้างสรรค์	ศ 2.1 ม1/3 ม1/5 ม1/6	ในการเล่นดนตรี ไทยให้ถูกต้อง ตามจังหวะและ ทำนองของเพลง จะต้องคำนึงถึง การปรับระดับ เสียงของเครื่อง ดนตรีให้มีความ กลมกลืน สอดคล้องกับ บทบาทหน้าที่ ในการบรรเลง	ใช้รูปแบบยูริธึมมิกส์ และ โซเฟจผสมผสานกับอิมโพร ไวเซชัน ในการสอนหลักการ บรรเลงดนตรี เพื่อให้ผู้เรียน ได้มีการพัฒนา ทั้งในด้าน ทฤษฎีทางดนตรีไทยและ หลักการบรรเลงดนตรีไทย	4
4	การเรียนรู้ด้วย การต่อเพลงและ บรรเลงเครื่อง ดนตรีไทย	ศ 2.1 ม1/3 ม1/5 ม1/6	สอนให้ปฏิบัติ เครื่องดนตรีไทย ดนตรีโดยจะมี เพลงสั้น ๆ มา หนึ่งเพลง โดย ให้ผู้เรียน สอดแทรกความ แปลกใหม่ใน การบรรเลง	ใช้รูปแบบยูริธึมมิกส์ และ โซเฟจผสมผสานกับอิมโพร ไวเซชัน ในการสอนหลักการ บรรเลงดนตรี เพื่อให้ผู้เรียน ได้ฝึกการ บรรเลงดนตรีไทย อย่างสร้างสรรค์	6
รวมชั่วโมงในการจัดการเรียนการสอน					14

จากตาราง 5 การวิเคราะห์ที่มาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ วิชาศิลปะ (ดนตรี) และแสดงลักษณะเนื้อหา สาระสำคัญ ระยะเวลาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยที่ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวมาเป็นหลัก และแนวทาง ในการออกแบบ เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่จะสามารถส่งเสริมการบรรเลงดนตรีไทย อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนเนื้อหาส่วนที่ 1 ใช้เวลาในการสอน 2 ชั่วโมง และเนื้อหาส่วนที่ 2 ใช้เวลา ในการสอน 2 ชั่วโมง เนื้อหาในส่วนที่ 3 ใช้เวลาในการสอน 4 ชั่วโมง เนื้อหาในส่วนที่ 4 ใช้เวลา ใน การสอน 6 ชั่วโมง ดังนั้น เวลาทั้งหมดของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เท่ากับ 14 ชั่วโมง

1.3 ศึกษาเอกสาร และแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัย จึงได้สังเคราะห์ลำดับขั้นตอนการสอนของดาลโครซ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การฟังเพลงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในบทเพลงและ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมองและระบบประสาท

ขั้นที่ 2 การตอบสนองต่อเสียงด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายทั้งกล้ามเนื้อประกอบเสียงเพลงที่ผู้เรียนได้ยิน เป็นการให้นักเรียนเคลื่อนไหวตามจังหวะในบทเพลง

ขั้นที่ 3 การแก้ไขการตอบสนองและการแสดงออกด้วยการสังเกตและแก้ไขการเคลื่อนไหวที่ถูกต้องตามครูผู้สอน เป็นการให้นักเรียนได้ฝึกอ่านตัวโน้ต เพื่อรู้จักตัวโน้ตทั้งหมด มีเสียงใดบ้าง

ขั้นที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ทางดนตรีในการนำเสนอประสบการณ์ทางดนตรี ที่ผู้เรียนได้รับ เป็นการให้นักเรียนลงมือเล่นเครื่องดนตรีตามบทเพลงในโน้ต โดยนักเรียนจะอ่านโน้ต และเล่นตามตัวโน้ตบนบทเพลง

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ถึงเนื้อหาที่ใช้ลักษณะของกิจกรรม การเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีของดาลโครซ ซึ่งทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหา และสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ พร้อมทั้งกระตุ้นความสนใจของนักเรียนได้เป็นอย่างดี จึงทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนวิชาดนตรีไทย

1.4 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้าง การบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามกระบวนการเรียน การสอนตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยเนื้อหาการจัดการเรียนรู้โดยกิจกรรมที่ใช้จะอิงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผนวกกับขั้นตอนและแนวคิดของดาลโครซในการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทย

1.5 การนำกิจกรรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจะต้องสร้างแผนการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่ถูกพัฒนาขึ้นไปสอน ดังนั้น ผู้วิจัยได้สร้างแผนประกอบการจัดกิจกรรม การเรียนรู้วิชาดนตรีไทยตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยดำเนินการสร้างแผนประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 4 แผน ดังนี้

แผนที่ 1 เรื่อง ทฤษฎีและแนวคิดการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย จำนวน 2 ชั่วโมง

แผนที่ 2 เรื่อง หลักการฟังเพลงไทยวิเคราะห์เพลงไทยจำนวน 2 ชั่วโมง

แผนที่ 3 เรื่อง การฟังเพลงและบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ จำนวน

4 ชั่วโมง

แผนที่ 4 เรื่อง การเรียนรู้ด้วยการต่อเพลงและบรรเลงเครื่องดนตรีไทยการเรียนรู้
ด้วยการต่อเพลงและบรรเลงเครื่องดนตรี จำนวน 6 ชั่วโมง

ตาราง 6 แสดงแผนการเรียนรู้และเนื้อหาขั้นตอนการจัดกิจกรรมของศาลาโครช และระยะเวลาใน
การจัดการเรียนการสอน

ลำดับ ที่	เนื้อหาการ จัดการเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	วิธีการสอน	เวลา (ชั่วโมง)
1	ทฤษฎีและ แนวคิดการ ปฏิบัติเครื่อง ดนตรีไทย	ศ 2.1 ม1/3 ม1/5 ม1/6 ม1/7	เรียนรู้ทฤษฎีและฝึก การปฏิบัติเครื่อง ดนตรีไทย และการฟัง เพลงไทย	ใช้รูปแบบยูริธึมมิกส์ และ โซเฟจ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการ พัฒนาทั้งในการบรรเลง ดนตรีไทย หรือความแตกต่าง ในการบรรเลงดนตรีไทย	2
2	หลักการฟัง เพลงไทย วิเคราะห์เพลง ไทย	ศ 2.1 ม1/3 ม1/5 ม1/6 ม1/7	เพลงไทยมีหลายอัตรา จังหวะสามารถ แบ่งแยกออกได้จาก การฟังและการ วิเคราะห์ถึงเพลงใน อัตราจังหวะต่าง ๆ	ใช้รูปแบบโซเฟจในการฝึก แยกอัตราจังหวะเพลง เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนา ทั้งในด้านทฤษฎีทางดนตรี ไทยและการเรียนรู้การ บรรเลงดนตรีไทยในอัตรา จังหวะต่าง ๆ	2
3	การฟังเพลง และบรรเลง ดนตรีไทย อย่าง สร้างสรรค์	ศ 2.1 ม1/3 ม1/5 ม1/6	ในการเล่นดนตรีไทย ให้ถูกต้องตามจังหวะ และทำนองของเพลง จะต้องคำนึงถึง การ ปรับระดับเสียงของ เครื่องดนตรีให้มี ความกลมกลืน สอดคล้องกับบทบาท หน้าที่ ในการบรรเลง	ใช้รูปแบบยูริธึมมิกส์ และ โซเฟจผสมผสานกับอิมโพร ไวเซชันใน การสอนหลักการ บรรเลงดนตรี เพื่อให้ผู้เรียน ได้มีการพัฒนาทั้งในด้าน ทฤษฎีทางดนตรีไทย และ หลักการบรรเลงดนตรีไทย	4
4	การเรียนรู้ ด้วยการต่อ เพลงและ บรรเลงเครื่อง ดนตรีไทย	ศ 2.1 ม1/3 ม1/5 ม1/6	สอนให้ปฏิบัติเครื่อง ดนตรีไทยดนตรีโดย จะมีเพลงสั้น ๆ มา หนึ่งเพลง โดยให้ ผู้เรียนสอดแทรก	ใช้รูปแบบยูริธึมมิกส์ และ โซเฟจผสมผสานกับอิมโพร ไวเซชันใน การสอนหลักการ บรรเลงดนตรี เพื่อให้ผู้เรียน ได้ฝึกการบรรเลงดนตรีไทย	6

ลำดับ ที่	เนื้อหาการ จัดการเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	วิธีการสอน	เวลา (ชั่วโมง)
			ความแปลกใหม่ในการ บรรเลง	อย่างสร้างสรรค์	
รวมชั่วโมงในการจัดการเรียนการสอน					14

โดยแผนประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้าง การบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นประกอบด้วย

1. มาตรฐานการเรียนรู้
2. ตัวชี้วัด
3. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์
5. สาระสำคัญ
6. สาระการเรียนรู้
7. กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ
8. สื่อและแหล่งการเรียนรู้
9. การวัดและประเมินผล

1.6 นำกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวแนวคิดของดาลโครซ และแผนประกอบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำ และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1.7 นำกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวแนวคิดของดาลโครซ และแผนประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว พร้อมแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของกิจกรรมและแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรม

1.8 นำกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวแนวคิดของดาลโครซ ที่สร้างขึ้นมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญโดยกำหนดเกณฑ์มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมีค่าน้อยกว่า 1.00 ถือว่าเป็นกิจกรรมที่มีความเหมาะสม ถ้าจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแผนประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ก็จะต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.9 นำกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวแนวคิดของดาลโครซ และแผนประกอบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แก้ไข และปรับปรุงแล้ว นำมาหาประสิทธิภาพเป็นการประเมินแบบ (1:1) โดย

นำกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จำนวน 3 คน เป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจำนวน 1 คน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางจำนวน 1 คน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าปานกลางจำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบหาความเหมาะสมของภาษา และเนื้อหาวิชาดนตรี และระยะเวลาที่ใช้แล้ว นำมาปรับปรุง เพื่อให้สอดคล้องของเนื้อหาเพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

1.10 นำกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดัลโครซ ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว มาประเมินค่าแบบประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก (1:3) โดยการนำไปทดลองใช้ กับนักเรียนกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จำนวน 9 คน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจำนวน 3 คน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางจำนวน 3 คน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าปานกลาง จำนวน 3 คน โดยอธิบายวัตถุประสงค์ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการดำเนินการจัดกิจกรรม เก็บคะแนนจากใบงานหรือกิจกรรมระหว่างการทำกิจกรรม และเก็บคะแนนจากการทำแบบวัดการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ จากนั้นทำการวิเคราะห์และนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ที่ตั้งไว้ คือ ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

2. แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดัลโครซ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรม และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรม

2.2 กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรม การเรียนรู้ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

2.2.1 การประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการตามแนวคิด ของดัลโครซที่ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การฟังเพลงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในบทเพลง และสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างสมองและระบบประสาท

ขั้นที่ 2 การตอบสนองต่อเสียงด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายทั้งกล้ามเนื้อประกอบเสียงเพลงที่ผู้เรียนได้ยิน

ขั้นที่ 3 การแก้ไขการตอบสนองและการแสดงออกด้วยการสังเกต และแก้ไขการเคลื่อนไหวที่ถูกต้องตามครูผู้สอน

ขั้นที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ทางดนตรีในการนำเสนอประสบการณ์ทางดนตรีที่ผู้เรียนได้รับเป็นการให้นักเรียนลงมือเล่นเครื่องดนตรีตามบทเพลง

2.2.2 การประเมินความเหมาะสมของแผนประกอบกำรจัดการเรียนรู้อประกอบด้วย

1. มาตรฐานการเรียนรู้อ
2. ตัวชี้วัด
3. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์
5. สาระสำคัญ
6. สาระการเรียนรู้อ
7. กิจกรรมการเรียนรู้อตามแนวคิดของดัลโครซ
8. สื่อและแหล่งการเรียนรู้อ
9. การวัดและประเมินผล

2.3 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรม และแผนประกอบกำรจัดกิจกรรมการเรียนรู้อตามแนวคิดของดัลโครซ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และส่วนทำยมมีแบบปลายเปิดเพื่อสอบถามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ โดยเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ บุญชม ศรีสะอาด (2554, น. 121) ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

2.4 นำแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้อตามแนวคิดของดัลโครซ และแผนประกอบกำรจัดกิจกรรมการเรียนรู้อที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำและนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.5 นำแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้อตามแนวคิดของดัลโครซ และแผนประกอบกำรจัดกิจกรรมการเรียนรู้อ ที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้อ ตามแนวคิดของดัลโครซเพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ดำเนินการ ดังนี้

1. การประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.1 ติดต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบแบบประเมิน ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.2 ดำเนินการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือ จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

1.3 นำกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างการบรรเลง ดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ของกิจกรรมการเรียนรู้และแผนประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งจะวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.4 นำแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมการเรียนรู้ตามคำแนะนำ ของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปใช้ในการประเมินประสิทธิภาพต่อไป

2. การประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.1 ติดต่อทางบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อออกหนังสือ ขอความร่วมมือ ในการทดลองใช้เครื่องมือวิจัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทดลอง และเก็บรวบรวมข้อมูลนำกิจกรรมการเรียนรู้แนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน โดยการหา E₁ ผู้วิจัยได้ ทำการหาทั้งหมด 5 ครั้ง ทำการหาก่อนเรียน และระหว่างเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ แบ่งเป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจำนวน 1 คน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ปานกลางจำนวน 1 คน และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าปานกลางจำนวน 1 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนและเวลาที่ใช้ โดยผู้วิจัย เก็บคะแนนจากการทำกิจกรรมทั้ง 5 ครั้ง

2.2 นำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์ จำนวน 3 คน เป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จำนวน 3 คน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางจำนวน 3 คน และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจำนวน 3 คน เพื่อประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ในเกณฑ์ 75/75 จากนั้นทำการวิเคราะห์ และนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยมีการเก็บคะแนนจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 5 ครั้ง ประกอบด้วย

ครั้งที่ 1 กิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทฤษฎีและแนวความคิดการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย เก็บคะแนน 20 คะแนน เก็บจากใบงานทฤษฎีและแนวความคิดการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย

ครั้งที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักการฟังเพลงไทยวิเคราะห์เพลงไทย เก็บคะแนน 20 คะแนน เก็บจากใบงานแบบวัดหลักการฟังเพลงไทยวิเคราะห์เพลงไทย

ครั้งที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักการฟังเพลงและบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ เก็บคะแนน 20 คะแนน เก็บจากใบงานหลักการฟังเพลงและบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์

ครั้งที่ 4 กิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การเรียนรู้ด้วยการต่อเพลงและบรรเลงเครื่องดนตรีไทย เก็บคะแนน 20 คะแนน เก็บจากใบงานการบรรเลงเพลงในอัตราจังหวะต่าง ๆ

ครั้งที่ 5 กิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การบรรเลงเครื่องดนตรีไทย เก็บคะแนน 20 คะแนน เก็บจากใบงานแบบวัดความเข้าใจในการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ และแผนประกอบการจัดกิจกรรม การเรียนรู้

1.1 นำแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ และแผนประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์ ในการแปลความหมายตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2554, น. 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

โดยกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำในการพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ และแผนประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยต้องมีค่าเฉลี่ยมากกว่าหรือเท่ากับ 3.50 และค่า เบี่ยงเบน มาตรฐานน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.00 ถือว่ามีความเหมาะสม

2. การประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อ เสริมสร้าง การบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 75/75 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามสูตร E_1/E_2 โดยพิจารณา ดังนี้

เกณฑ์ E_1 หมายถึง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 75 ของคะแนนที่นักเรียนที่ได้จากการทำกิจกรรมใบ งานหรือการบรรเลงดนตรีไทย แสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียน ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1

เกณฑ์ E_2 หมายถึง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 75 ของคะแนนที่นักเรียนจากการทำแบบวัดการ บรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาล โครซ เพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขั้นตอนที่ 2 เปรียบเทียบความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ก่อนเรียนและ หลังเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนหลัง (One-Group Pretest-Posttest Design) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โดยมีแบบแผนการทดลองดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณาสายยศ, 2538, น. 248-249)

ตาราง 7 แสดงแบบแผนการทดลอง

T_1	X	T_2
-------	-----	-------

สัญลักษณ์ในแบบแผนการวิจัย

X แทน การสอนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ (Treatment)

T₁ แทน การทดสอบก่อนการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ (Pretest)
 T₂ แทน การทดสอบหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ (Posttest)
 โดยการศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล ทั้ง
 เชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพพร้อมกัน มีรายละเอียดของการวิจัยดังนี้

แหล่งข้อมูล

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี สำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์
2. กลุ่มนักเรียนตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.9 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2565 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน
 1 ห้องเรียน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น คือ กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ
 เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
 ปีที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

คือแบบวัดการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด
 ของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert)

การพัฒนาเครื่องมือมีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

- การสร้างแบบวัดการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ มีขั้นตอนดังนี้
1. ศึกษาหนังสือ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างข้อสอบการวัดและประเมินผล ของ
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 2. ศึกษาขอบเขตเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 ตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน และนำมาตรฐานการเรียนรู้
 และตัวชี้วัดมากำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลทางการเรียน
 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์
 3. ในการจัดการทดสอบปฏิบัติวิชาดนตรีไทย ผู้วิจัยได้มีการจัดการทดสอบปฏิบัติ เพื่อวัด
 ความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ โดยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
 เฉลิมขวัญสตรี ดังนี้
 - 3.1 ให้นักเรียนยกตัวอย่างเพลงบรรเลงแขกบรเทศ โดยครูผู้สอนจะกำหนดความยาว
 ของเพลงที่บรรเลงให้ ไม่เกินเพลงละ 5 นาที

3.2 จากนั้นให้นักเรียนฝึกการคิดการแปรทำนอง จากเพลงแขกบรเทศ โดยใน การแปรทำนองนี้จะมีการปรับปรุงเพื่อให้การบรรเลงมีความสอดคล้องกับทำนองเพลงหลักของ เพลงแขกบรเทศ

3.3 ให้นักเรียนฝึกซ้อมการบรรเลงดนตรีที่มีการสร้างสรรค์จากนักเรียนเอง โดยครูผู้สอนกำหนดระยะเวลาให้นักเรียนได้ฝึกซ้อมโดยกำหนดเวลาเป็น 1 สัปดาห์ เพื่อให้ นักเรียน มีความชำนาญในการบรรเลงเพลงที่สร้างสรรค์

3.4 ในการจัดการทดสอบปฏิบัติวิชาดนตรีไทยจะให้มีการทบทวนก่อนปฏิบัติจริงก่อน 1 รอบ จากนั้นก็เริ่มการทดสอบปฏิบัติการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์เพลงแขกบรเทศ โดยมีระยะเวลาในการสอบคนละ 10 นาที

3.5 จากนั้นให้ผู้ประเมินให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน โดยเกณฑ์ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการประเมินความสามารถในการบรรเลงดนตรีอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ผู้วิจัยประยุกต์เกณฑ์การประเมินความคิดสร้างสรรค์ของ พิริยาภรณ์ เลขธรากร (2561) โดยมี 4 องค์ประกอบ คือ 1.) การบรรเลงบรรเลงอย่างมีความแปลกใหม่จากทำนองเดิม 2.) การบรรเลงดนตรีอย่างไม่ผิดโน้ตเพลง 3.) การบรรเลงดนตรีอย่างถึงอารมณ์ของบทเพลง 4.) การประยุกต์การบรรเลง ผู้วิจัย ได้นำมาปรับปรุงเนื้อหาของการประเมินมาใช้ให้เป็นเนื้อหาการประเมินความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3.6 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมตามหลักการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ในแต่ละองค์ประกอบของการนำเสนอรูปแบบ เพื่อความครอบคลุมของประเด็นในการประเมิน ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตาราง 8 แสดงเกณฑ์การวัดการทดสอบความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทย อย่างสร้างสรรค์
ตามแนวคิดของतालโครช

รายการประเมิน	ระดับเกณฑ์การให้คะแนน				
	5	4	3	2	1
1. การบรรเลง อย่างมีความแปลก ใหม่จากทำนอง เดิม	มีความชำนาญ ในเพลงที่ บรรเลงอย่าง ดี มาก และ สามารถบรรเลง เพลง 2 รอบ	มีความชำนาญ ในเพลงที่ บรรเลงอย่างดี โดย บรรเลงไม่ ผิดโน้ต เพลง 1 รอบ	มีความชำนาญ ในเพลงที่ บรรเลง โดย บรรเลงผิดโน้ต	มีความชำนาญ ในเพลงที่ บรรเลง โดย บรรเลงผิดโน้ต รวมแล้วไม่เกิน 1 หน้า	ไม่มีความ ชำนาญในเพลง ที่ตนเองบรรเลง ไม่มีการคิดแตก ทำนองเพลง โดยบรรเลงผิด โน้ตและไม่ สร้างสรรค์
2. การบรรเลง ดนตรีอย่างไม่ผิด โน้ตเพลง	มีความ คล่องแคล่วใน การแสดงอย่าง ดีไม่ผิดตัวโน้ต	มีความ คล่องแคล่ว ความมั่นใจ และไม่ดูโน้ต ใน การบรรเลง	มีความ คล่องแคล่ว และความมั่นใจ ในการบรรเลง แต่ดูโน้ต	มีความ คล่องแคล่วใน การบรรเลง แต่ ไม่มีความมั่นใจ ในการบรรเลง	ไม่มีความ คล่องแคล่วใน การบรรเลง และเล่นผิดโน้ต ที่บ้านทีก
3. การบรรเลง ดนตรีอย่างถึง บทบาทของเพลง	สามารถบรรเลง เพลงได้อย่าง อิสระ ใส่ความ เป็นตัวของ ตัวเองเข้าไป ใน บทเพลง ฟัง แล้วแตกต่าง จากทำนอง หลัก	สามารถบรรเลง เพลงอย่าง อิสระและ แตกต่าง จาก ทำนองหลัก	สามารถบรรเลง เพลงอย่าง อิสระ ตาม เครื่องหมาย ต่าง ๆ ในเพลง แต่ยึดตามแบบ ของทำนอง หลัก	สามารถบรรเลง เพลงอย่างไม่มี อิสระ แต่ยังยึด ตามทำนอง หลัก	ไม่สามารถ บรรเลงเพลง อย่างอิสระ
4. การประยุกต์ การบรรเลง	มีขั้นตอนในการ เรียนและอย่าง ชัดเจน เข้าใจ ในระบบ ประยุกต์ใช้ใน ตอนเรียนได้ เป็นอย่างดี	มีขั้นตอนการ เรียนอย่าง ชัดเจน เข้าใจ ในระบบแต่ยัง นำไปประยุกต์ใช้ ในการเรียน ไม่ได้	มีขั้นตอนการ เรียนและอย่าง เป็นระบบนำไป ประยุกต์ใช้ใน การเรียนไม่ได้	มีขั้นตอนการ เรียนแต่ยังไม่มี ขั้นตอนในการ ซ้อมอย่าง เป็น ระบบ	ไม่มีขั้นตอนใน การเรียนและ ไม่สามารถ เข้าใจระบบ ของการเรียน

เกณฑ์การประเมิน

คะแนนระหว่าง 29 – 30 มีความเหมาะสมในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับดีมาก

คะแนนระหว่าง 24 – 28 มีความเหมาะสมในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับดี

คะแนนระหว่าง 13 – 23 มีความเหมาะสมในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับที่พอใช้

คะแนนระหว่าง 6 – 12 มีความเหมาะสมในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับที่ควรปรับปรุง

5. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543, น. 248-249) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่ามีความเหมาะสม

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่ามีความเหมาะสม

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าไม่มีความเหมาะสม

ซึ่งพบว่าแบบวัดการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ ที่สร้างขึ้นมีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 1.00

6. นำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำแบบวัดความสามารถ ในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ เพื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 คน ซึ่งเคยเรียนวิชาดนตรีไทยมาแล้ว

6.1 ทำการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถในการบรรเลง ดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ Inter-rater ระหว่างผู้ประเมิน 2 คน คือ นางสาวพนินทร สังข์แป้น และนาย นฤมิตร ทับแก้ว ครูสอนวิชาดนตรีไทยโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี โดยใช้ Inter rater ในการประเมินการให้คะแนนเพื่อตรวจสอบแบบวัดความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทย อย่างสร้างสรรค์ โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทย อย่างสร้างสรรค์ มีค่าเท่ากับ 0.73

7. นำแบบวัดความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพไปจัดพิมพ์ และนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดำเนินการ ดังนี้

1. ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอออกหนังสือขอความร่วมมือ ในการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรีไทยตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทดลอง และเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ชี้แจงรายละเอียดและวัตถุประสงค์เบื้องต้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรีไทยตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้เข้าใจถึงกระบวนการและขั้นตอนการจัด การเรียน การสอน

3. ทำการทดสอบก่อนเรียน โดยให้นักเรียนทำแบบวัดการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์โดยนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.9 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

4. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรีไทยตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แผนการเรียนรู้ทั้งหมด 4 แผนการเรียนรู้ ใช้เวลาเรียนจำนวน 14 ชั่วโมง

4.1 ในการวัดทักษะการปฏิบัติทางดนตรีมีทั้งหมด 4 ด้าน ด้วยแบบประเมิน ในการให้คะแนนแบบวัดทักษะการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ ดังนี้ 1) การบรรเลงบรรเลงอย่างมีความแปลกใหม่จากทำนองเดิม 2) การบรรเลงดนตรีอย่างไม่ผิดโน้ตเพลง 3) การบรรเลงดนตรีอย่างถึงอารมณ์ของบทเพลง 4) การประยุกต์การบรรเลง

4.2 นำแบบวัดความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ตามแนวคิดของดาลโครซ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จำนวน 30 คน

5. ทดสอบหลังเรียน โดยให้นักเรียนทำแบบวัดความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ซึ่งแบบวัดทักษะการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์เป็นชุดเดียวกัน ที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการวัดการทดสอบความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ตามแนวคิดของดาลโครซ มาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 5 หมายถึง มีความสามารถในการบรรเลงเพลงในระดับดีมาก

ค่าเฉลี่ย 4 หมายถึง มีความสามารถในการบรรเลงเพลงในระดับดี

ค่าเฉลี่ย 3 หมายถึง มีความสามารถในการบรรเลงเพลงในระดับพอใช้

ค่าเฉลี่ย 2 หมายถึง มีความสามารถในการบรรเลงเพลงในระดับควรปรับปรุง

ค่าเฉลี่ย 1 หมายถึง ไม่มีความสามารถในการบรรเลงเพลงอย่างสร้างสรรค์

2. แบบวัดความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์

2.1 นำแบบวัดความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนตามเกณฑ์ของ (พิริยาภรณ์ เลขารากร, 2561)

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบคะแนนก่อน และหลังสอบ โดยทดสอบที่แบบสองกลุ่มสัมพันธ์ (Dependent samples t-test)

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ

แหล่งข้อมูล

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.9 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของ (Likert)

การพัฒนาเครื่องมือ

แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง และหาคุณภาพของแบบวัดความพึงพอใจ ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ ศึกษาทฤษฎี เอกสาร ตำราและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. กำหนดกรอบการประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ โดยจะมี 4 องค์ประกอบ การวัดความพึงพอใจ 1.) ด้านเนื้อหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรี 2.) ด้านกิจกรรม การเรียนรู้วิชาดนตรีไทยของดาลโครซ 3.) ด้านการจัดการเรียนการสอน และประเมินผลการเรียนรู้ 4.) ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม การเรียนรู้ ตามแนวคิดของดาลโครซ โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีการของ (Likert) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง กับความพึงพอใจในการเรียนการสอนของนักเรียน กำหนดประเด็นที่จะสอบถาม แล้วเขียนเป็น ข้อคำถาม โดยตั้งประเด็นในการประเมินไว้ ดังนี้

3.1 ด้านเนื้อหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรี 1.) กิจกรรมการเรียน การสอน สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนการสอน 2.) เนื้อหาของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรีไทยเหมาะกับระดับความรู้ความสามารถของนักเรียน 3.) ผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจและทักษะ ตามเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรี 4.) ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมไปใช้ ในการเรียนวิชาดนตรีไทยในระดับที่สูงขึ้น

3.2 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรีของดาลโครซ 1) กิจกรรมการเรียนวิชาดนตรีของดาลโครซ การสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนการสอน 2) กิจกรรมการเรียนวิชาดนตรีของดาลโครซสนุกสนาน และมีน่าสนใจ 3.) กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีไทยของผู้เรียน

3.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน และประเมินผลการเรียนรู้ 1) ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมของดัลโครซ 2) ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและเน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) นักเรียนได้ฝึกทักษะการบรรเลงดนตรีอย่างสร้างสรรค์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 4) การประเมินผลมีการประเมินผลของนักเรียนเป็นรายบุคคล 5.) การประเมินผล มีความครอบคลุมเนื้อหาที่เรียน

3.4 ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความเหมาะสม 1) สื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้ มีความเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ 2) เครื่องดนตรี มีความเพียงพอต่อผู้เรียน 3) ระยะเวลาการจัดการเรียนมีเวลาเพียงพอในการจัดการเรียนรู้

4. นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจนของข้อความ และภาษาที่ใช้แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

5. นำแบบประเมินความพึงพอใจที่พัฒนาขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อความกับจุดมุ่งหมาย แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence) และคัดเลือกเฉพาะข้อความที่มีค่าคะแนนใช้ได้ (มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543, น. 117)

6. นำผลของแบบประเมินความพึงพอใจไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1976. อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, น.125-126.)

7. จัดทำเป็นแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดของดัลโครซ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการขั้นตอนนี้เป็นการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดัลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดัลโครซ ผู้วิจัยแจกแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนประเมินการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของดัลโครซเพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2. นำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบ มาวิเคราะห์ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลจากแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.9 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบนำมาวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยระดับ ความพึงพอใจโดยยึดตามแนวคิดของเบสท์ (อดิศักดิ์ พงษ์พูลผลศักดิ์, 2546, น. 70) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 -5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 -4.49 หมายถึง มีความพึงพอใจ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 -3.49 หมายถึง มีความพึงพอใจ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 -2.49 หมายถึง มีความพึงพอใจ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 -1.49 หมายถึง มีความพึงพอใจ น้อยที่สุด

2. นำข้อมูลที่เป็นปลายเปิด ซึ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมจากแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น มาทำการวิเคราะห์เนื้อหาและสร้างข้อสรุป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในงานวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครชเพื่อเสริมสร้างการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560)

$$S = \frac{\sqrt{n\sum x^2 - (\sum x)^2}}{n(n-1)}$$

เมื่อ S	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Σx	แทน ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด
$(\Sigma x)^2$	แทน ผลรวมของข้อมูลทั้งหมดยกกำลังสอง
Σx^2	แทน ผลรวมของข้อมูลแต่ละตัวยกกำลังสอง
n	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. สถิติที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ โดยใช้สูตร E_1/E_2 ดังนี้ (รัตนะ บัวสนธ์, 2552)

$$E_1 = \frac{\Sigma x_1}{N} \times 100$$

$$E_2 = \frac{\Sigma x_2}{N} \times 100$$

โดย E_1	หมายถึง ประสิทธิภาพของนวัตกรรมการศึกษาที่เกิดในระหว่างการใช้
E_2	หมายถึง ประสิทธิภาพของนวัตกรรมการศึกษาที่เกิดขึ้นภายหลังการใช้
สิ้นสุดลงหรือผลสรุปรวม	
Σx_1	หมายถึง คะแนนรวมของทุกคนจากจากการปฏิบัติแต่ละครั้ง
Σx_2	หมายถึง คะแนนรวมของทุกคนจากแบบทดสอบ
N	หมายถึง จำนวนนักเรียน
A	หมายถึง ผลรวมคะแนนเต็มของการฝึกปฏิบัติย่อย ๆ ทุกครั้ง
B	หมายถึง คะแนนเต็มของแบบทดสอบหรือการฝึกปฏิบัติหลังการใช้นวัตกรรม

4. การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ในการบรรเลงดนตรีไทย ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) โดยใช้สูตรของโรวินเนลลี และแฮมเบลตัน (Rowinelli, & Hambleton) ดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543)

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ IOC	หมายถึง ดัชนีความสอดคล้องมีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1
ΣR	หมายถึง ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
N	หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

5. การหา Inter Letter ของความเชื่อมั่นของแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ในการบรรเลงดนตรีไทยระหว่างผู้ประเมิน 2 คน มีสูตรดังนี้

$$\pi = \frac{p_0 - p_e}{1 - p_e}$$

p_0 = ความแตกต่างระหว่างผู้ประเมินระหว่าง 2 คน

p_e = ผลบวกกำลังสองของค่าสัดส่วน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถ ในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสร้างและประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 75/75 ประกอบด้วย

1. ผลการสร้างและกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน

2.1 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด ของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของแผนประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3. ผลการประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 75/75

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตอนที่ 3 ผลความพึงพอใจจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โดยมีรายละเอียดของผลการวิจัย มีดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสร้างและประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด ของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 75/75

1. ผลการสร้างและประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้นำขั้นตอนของดาลโครซ ทั้ง 4 ขั้นตอน มาสังเคราะห์จนเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด ของ ดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การฟังเพลงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในบทเพลงและสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างสมองและระบบประสาท โดยมีการให้ผู้เรียนมีการฟังเพลงที่ครูผู้สอนเปิดเป็นเพลงตัวอย่าง เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีทักษะในการฟัง

ขั้นที่ 2 การตอบสนองต่อเสียงด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายทั้งกล้ามเนื้อประกอบ เสียงเพลงที่ผู้เรียนได้ยิน เป็นการให้นักเรียนเคลื่อนไหวตามจังหวะในบทเพลงโดยการเคลื่อนไหว ครูผู้สอนจะมีการกำหนดจังหวะให้ผู้เรียนขยับตามครูผู้สอน

ขั้นที่ 3 การแก้ไขการตอบสนองและการแสดงออกด้วยการสังเกตและแก้ไข การเคลื่อนไหวที่ถูกต้องตามครูผู้สอน เป็นการให้นักเรียนได้ฝึกอ่านตัวโน้ตเพื่อรู้จักตัวโน้ตทั้งหมด มีเสียงใดบ้างโดยตัวโน้ตจะเป็นตัวโน้ตเพลงไทยเพื่อให้ผู้เรียนมีความคุ้นชินในการจดจำในการฝึกอ่าน ฝึกเขียน

ขั้นที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ทางดนตรีในการนำเสนอประสบการณ์ทางดนตรีที่ผู้เรียนได้รับ เป็นการให้นักเรียนลงมือเล่นเครื่องดนตรีตามบทเพลงในโน้ตโดยนักเรียนจะอ่าน โน้ต และเล่นตาม ตัวโน้ตบนบทเพลง เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในหลักการบรรเลงดนตรีอย่างสร้างสรรค์

จากนั้นนำขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้นำไปออกแบบการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่องการปฏิบัติดนตรีไทย ประกอบไปด้วย 4 แผน รวม

ที่ 14 ชั่วโมง ดังนี้

แผนที่ 1 เรื่อง ทฤษฎีและแนวคิดการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย

แผนที่ 2 เรื่อง หลักการฟังเพลงไทยวิเคราะห์เพลงไทย

แผนที่ 3 เรื่อง การฟังเพลงและบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์

แผนที่ 4 เรื่อง การเรียนรู้ด้วยการต่อเพลงและบรรเลงเครื่องดนตรีไทยการเรียนรู้ด้วยการต่อเพลง และบรรเลงเครื่องดนตรี

โดยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน มีลำดับขั้นตอน ดังภาพ

กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ

ตาราง 9 แสดงบทบาทนักเรียน และครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แนวคิด ของतालโครช เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

บทบาทนักเรียน	บทบาทครู
ขั้นที่ 1 การฟังเพลงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในบทเพลงและสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างสมองและระบบประสาท	
นักเรียนร่วมกันแยกแยะการฟังที่เป็นอัตราจังหวะต่าง ๆ โดยผู้สอนเปิดเพลงที่มีทำนองง่าย ๆ มีอัตราจังหวะ ช้า ปานกลาง เร็ว และนักเรียนจะสามารถแยกแยะอัตราจังหวะ ที่ได้ยินได้โดยทันที	ครูนำเสนอโดยการสาธิตการบรรเลงเพลงเพื่อให้เกิดความสนใจในบทเพลงและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมองและระบบประสาท เพราะการฟังเป็นการนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนได้ฟังเสียงบทเพลงต่าง ๆ ซึ่งมีอัตราจังหวะ ที่แตกต่างกัน ฟังเพื่อจดจำอัตราจังหวะ ให้เข้าใจ
ขั้นที่ 2 การตอบสนองต่อเสียงด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายทั้งกล้ามเนื้อ ประกอบเสียงเพลงที่ผู้เรียนได้ยิน	
นักเรียนตอบสนองต่อการได้ยิน ด้วยการบรรเลงตามเสียงเพลงที่ครูผู้สอน เปิดให้ผู้เรียนที่ได้ยิน และบรรเลงอย่างแปลกใหม่สร้างสรรค์ แต่ยังคงขาดในหลักการ ที่ถูกต้อง ครูผู้สอนยังไม่ให้คำแนะนำ	ครูผู้สอนยกตัวอย่างเพลงเพื่อให้ผู้เรียนมีความแปลกใหม่และหลากหลายในการฟังเพลงเพื่อให้ผู้เรียนฝึกการฟังเพลง
ขั้นที่ 3 การแก้ไขการตอบสนองและการแสดงออกด้วยการสังเกตและแก้ไข การเคลื่อนไหวที่ถูกต้องตามครูผู้สอน	
นักเรียนเรียนรู้และนำหลักการจัด การเรียนการสอนที่ครูผู้สอนแนะนำมาใช้ ในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์	ครูผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะการแก้ไข การบรรเลงเครื่องดนตรีไทยด้วยการสอน โดยใช้หลักการ การบรรเลงดนตรีที่ถูกต้องเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจหลักในการบรรเลงดนตรีไทย
ขั้นที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ทางดนตรีในการนำเสนอประสบการณ์ทางดนตรีที่ผู้เรียนได้รับ	
นักเรียนบรรเลงดนตรีไทยตามความคิดสร้างสรรค์ ของผู้เรียนและมีการบรรเลงอย่างแปลกทำนองเพลง จากทำนองเพลงเดิม	ครูผู้สอนมีหน้าที่สังเกต และคอยให้คำแนะนำผู้เรียน ในการบรรเลงดนตรีไทย

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน

2.1 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด ของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 แสดงดังตาราง

ตาราง 10 แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด ของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน

ที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1	ขั้นที่ 1 การฟังเพลงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจใน บทเพลงและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมองและระบบประสาท โดยใช้เพลงทำนองเพลงสองชั้นเปิดให้กับผู้เรียนฟังก่อนเริ่มการเรียนการสอน เพราะการฟัง เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนได้ฟังเสียงบทเพลงต่าง ๆ ซึ่งมีอัตราจังหวะ ที่แตกต่างกัน	4.67	0.58	มากที่สุด
2	ขั้นที่ 2 การตอบสนองต่อเสียงด้วยการบรรเลงดนตรี ตามเสียงที่ได้ยิน ผู้เรียน หรือการบรรเลงดนตรีไทย อย่างสร้างสรรค์การตอบสนองเป็นการให้นักเรียนบรรเลงตามจังหวะที่ครูผู้สอนบรรเลงในบทเพลงตัวอย่าง	5	0	มากที่สุด
3	ขั้นที่ 3 การแก้ไขการตอบสนองและการแสดงออกด้วยการสังเกตและแก้ไขการบรรเลงที่ถูกต้อง ตามครูผู้สอน เป็นการแก้ไขการได้ยินเสียงเพลงที่ผู้สอนใช้เป็นเพลงตัวอย่างจากนั้นให้ผู้เรียนได้สามารถแก้ไขที่ถูกต้อง ตามหลักการทางดนตรีคือการบรรเลงอย่างถูกต้อง ตามหลักการทางบรรเลง	4.67	0.58	มากที่สุด
4	ขั้นที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ทางดนตรีในการนำเสนอประสบการณ์ทางดนตรีที่ผู้เรียนได้รับ เป็นการให้นักเรียนลงมือบรรเลงเครื่องดนตรีตามบทเพลงที่นักเรียนเลือกเพลง โดยนักเรียนจะอ่านโน้ตและบรรเลงตามตัวโน้ตบนบทเพลงนั้นที่แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ และเป็นทำนองที่แตกต่างไปจากทำนองเพลงเดิม	4.67	0.58	มากที่สุด
5	กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถ	5	0	มากที่สุด

ที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
	ในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เน้นให้นักเรียนได้ฝึกความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีและการสร้างทำนองเพลงใหม่			
6	กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เน้น ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติเครื่องดนตรีจริง	5	0	มากที่สุด
7	กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ส่งเสริม ให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี	4.67	0.58	มากที่สุด
8	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปใช้ในการเรียนวิชาดนตรีไทยในระดับที่สูงขึ้น	5	0	มากที่สุด
9	กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ มีความเหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม	4.81	0.90	มากที่สุด

จากตาราง พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถ ในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ 3 คน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$ S.D. = 0.90)

2.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของแผนประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แสดงดังตาราง

ตาราง 11 แสดงผลการตรวจสอบความเหมาะสมของแผนประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน

ที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1	สาระสำคัญ			
	- สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	0	มากที่สุด
	- สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	0	มากที่สุด
	- มีความถูกต้อง ชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.33	0.58	มาก
	- มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	5	0	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.83	0.19	มากที่สุด
2	มาตรฐาน/ตัวชี้วัด			
	- ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องหลักการบรรเลงดนตรีไทย อย่างสร้างสรรค์	4.67	0.58	มากที่สุด
	- กิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรีของดาลโครซส่งเสริมหลักการฟังและการวิเคราะห์แก้ไขการฟังดนตรี	4.67	0.58	มากที่สุด
	- มาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง	4.67	0.58	มากที่สุด
	- มาตรฐานและตัวชี้วัดสอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้แนวการวัดและประเมินผลและภาระงาน / ชิ้นงาน	5	0	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.67	0.58	มากที่สุด
3	จุดประสงค์การเรียนรู้			
	- จุดประสงค์การเรียนรู้สามารถระบุพฤติกรรม ของผู้เรียน ชัดเจน สามารถวัดได้ชัดเจน	5	0	มากที่สุด
	- จุดประสงค์การเรียนรู้สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ครบถ้วน กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม ครบถ้วน ทุกขั้นตอนตามวิธีการสอน	4.67	0.58	มากที่สุด
	- จุดประสงค์การเรียนรู้สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ครบถ้วน	4.00	0.00	มาก
	เฉลี่ย	4.55	0.19	มาก
4	สาระการเรียนรู้			
	- สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้แกนกลาง	5	0	มากที่สุด

ที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
	การศึกษา ขั้นพื้นฐานปีพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง ปีพุทธศักราช 2560)			
	- กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้และระดับชั้นของนักเรียน สาระการเรียนรู้ตรงกับความสามารถของผู้เรียน	5	0	มากที่สุด
	เฉลี่ย	5	0	มากที่สุด
5	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน			
	- สอดคล้องกับสมรรถนะการเรียนรู้วิชาดนตรีไทย	5	0	มากที่สุด
	- สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซในการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทย	5	0	มากที่สุด
	เฉลี่ย	5	0	มากที่สุด
6	คุณลักษณะอันพึงประสงค์			
	- ถูกต้องตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานปีพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง ปีพุทธศักราช 2560)	5	0	มากที่สุด
	- สอดคล้องตามเนื้อหาของกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดของดาลโครซ	5	0	มากที่สุด
	เฉลี่ย	5	0	มากที่สุด
7	การวัดและประเมินผล			
	- ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
	- ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ กิจกรรมการเรียนรู้อย่างครอบคลุม	4.67	0.58	มากที่สุด
	- เครื่องมือที่ใช้วัดสอดคล้องกับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
	- เกณฑ์การประเมินสอดคล้องกับความสามารถ ของผู้เรียน	5	0	มากที่สุด
	- ประเมินความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนอย่างครอบคลุม	4.67	0.58	มากที่สุด
	- ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มี ต่อกิจกรรมการเรียนรู้อย่างครอบคลุม	4.67	0.58	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.60	0.46	มากที่สุด
8	การจัดกิจกรรมเรียนรู้			
	- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด ของดาลโครซสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	0	มากที่สุด

ที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
	- กิจกรรมการเรียนรู้ได้ส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดสมรรถนะทางวิชาดนตรีไทย	5	0	มากที่สุด
	- กิจกรรมการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียน เกิดความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีไทย	5	0	มากที่สุด
	- ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้และนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	4.33	0.58	มาก
	- ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมเหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน	4.33	0.58	มาก
	เฉลี่ย	4.73	1.16	มาก
9	สื่อและแหล่งการเรียนรู้			
	- เหมาะสมกับวัยและความสามารถของนักเรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
	- ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้วิชาดนตรีไทย	4.67	0.58	มากที่สุด
	- ใ้ใบความรู้เนื้อหาถูกต้องครบถ้วนตามสาระ การเรียนรู้	5	0	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.83	0.29	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม	5.30	0.34	มาก

จากตาราง พบว่า ผลการพิจารณาความเหมาะสมของแผนประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดของดัลโครชเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.30$ S.D. = 0.34) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดัลโครช เพื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อประเมินประสิทธิภาพ ของกิจกรรมการเรียนรู้

3. ผลการประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดัลโครช เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 75/75

3.1 ผลการนำกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ จำนวน 3 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาดนตรีไทย ภาษาและเวลา ซึ่งพบว่ามีสิ่งที่ต้องปรับปรุง

ตาราง 12 แสดงการตรวจสอบความเหมาะสมเนื้อหาวิชาดนตรีไทย ภาษา และเวลา

ประเด็น	ปัญหาที่พบ	แนวทางการแก้ไข
เนื้อหา วิชา ดนตรี	เนื้อหาที่ใช้ในกิจกรรมค่อนข้างเยอะและกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้บริบทกระตุ้นนักเรียนก่อนเข้าสู่เนื้อหา โดยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ แล้วจึงเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาในการเรียนวิชาดนตรีและรวมถึงการให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์	ลดในส่วนของเนื้อหาวิชา ดนตรี ไทยลงบางส่วนลงอย่างเหมาะสม เพื่อให้เหมาะกับกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเน้นการ ลงมือปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย
ด้านภาษา	นักเรียนมีความสับสนระหว่างภาษาทางดนตรี ใน การปฏิบัติเครื่องดนตรีส่งผลให้การปฏิบัติของนักเรียน ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดการ	ครูผู้สอนเพิ่มคำอธิบายให้ มากขึ้น และใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายในการ เรียนดนตรีไทย
ด้านเวลา	เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมการเรียนดนตรีไทยค่อนข้าง มีเวลาที่รวบรัดเกินไป นักเรียนปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย ใช้เวลานานเกินไป	ปรับแก้กิจกรรมให้เหมาะสมกับ เวลาที่ใช้และครูต้องคอยกระตุ้น ผู้เรียน เพื่อให้มี การปล่อยเวลาให้ นักเรียน ได้ทบทวน

3.2 แสดงผลการนำกิจกรรมการเรียนรู้ผลการนำกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของ ดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ จำนวน 9 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาประสิทธิภาพ ของกิจกรรม การเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ มีผลการวิเคราะห์ ดังตาราง

ตาราง 13 แสดงผลการนำกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จำนวน 9 คน

รายการประเมิน	ร้อยละของค่าเฉลี่ยของคะแนน ระหว่างการจัดกิจกรรม (E ₁)					ร้อยละของ ค่าเฉลี่ยของการ บรรเลงดนตรีไทย
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	อย่างสร้างสรรค์
	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	(E ₂) 20 คะแนน
คะแนนรวม	133	135	145	137	144	557
เฉลี่ย	14.78	15.00	16.11	15.22	16.00	66.44
ร้อยละ	73.89	75.00	80.56	76.11	80.00	33.06
ทดสอบหลังเรียน						83.89
รวมเฉลี่ย E₁/ E₂ = 77.11/ 83.89						

จากตาราง พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพของกระบวนการ E₁ เท่ากับ 77.11 แสดงว่าประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ โดยภาพรวม มีประสิทธิภาพเท่ากับ (77.11/ 83.89) ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตาราง 14 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การทดสอบ	n	คะแนน เต็ม	\bar{X}	S.D.	t	p
คะแนนก่อนเรียน	30	20	13.83	3.49		
คะแนนหลังเรียน	30	20	18.30	1.26	7.50 *	0.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 13 พบว่าคะแนนความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ก่อนเรียน ($\bar{X} = 13.83$ S.D.= 3.49) และหลังเรียน ($\bar{X} = 18.3$ S.D.= 1.26) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตอนที่ 3 ศึกษาผลความพึงพอใจจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. ผลความพึงพอใจจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตาราง 15 แสดงผลความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อ
เสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1

ที่	รายการประเมิน	ผลคะแนน		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	เนื้อหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรี			
	- กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้อง กับจุดประสงค์ การเรียนการสอน	4.83	0.20	มากที่สุด
	- เนื้อหาของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรี เหมาะกับ ระดับความรู้ความสามารถของนักเรียน	4.98	0.30	มากที่สุด
	- ผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจและทักษะ ตามเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรี	4.87	0.23	มากที่สุด
	- ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรม ไปใช้ในการ เรียนวิชาดนตรีในระดับที่สูงขึ้นได้	5	0	มากที่สุด
2	กิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรีของดาลโครซ			
	- กิจกรรมการเรียนวิชาดนตรีของดาลโครซการสอน สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนการสอน	4.98	0.30	มากที่สุด
	- กิจกรรมการเรียนวิชาดนตรีของดาลโครซ สนุกและมี น่าสนใจ	4.85	0.22	มากที่สุด
	- กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาความสามารถด้าน ความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีของผู้เรียน	4.85	0.22	มากที่สุด
3	การจัดการเรียนการสอน และประเมินผลการเรียนรู้			
	- ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนที่เรียนด้วย กิจกรรมของ ดาลโครซ	4.87	0.23	มากที่สุด
	- ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และเน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ	5	0	มากที่สุด
	- นักเรียนได้ฝึกทักษะการบรรเลงดนตรี อย่างสร้างสรรค์ และแปลกใหม่	5	0	มากที่สุด
	- การประเมินผลมีการประเมินผล ของนักเรียนเป็น รายบุคคล	5	0	มากที่สุด
	- การประเมินผลมีความครอบคลุมเนื้อหาที่เรียน	5	0	มากที่สุด
4	สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้มีความเหมาะสม			

ที่	รายการประเมิน	ผลคะแนน		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
	- สื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้มีความเหมาะสม กับกิจกรรมการเรียนรู้	5	0	มากที่สุด
	- เครื่องดนตรีมีความเพียงพอต่อผู้เรียน	5	0	มากที่สุด
	- ระยะเวลาการจัดการเรียนมีเวลาเพียงพอ ในการจัดการเรียนรู้	5	0	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม	4.94	0.11	มากที่สุด

จากตารางการศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของ ดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อกิจกรรม การเรียนรู้ตามแนวคิด ของดาลโครซอยู่ในระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.94 และ S.D.= 0.11)

บทที่ 5

บทสรุป

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75

1.1 ผลการสร้างและประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบไปด้วย 4 แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนของดาลโครซทั้ง 4 ขั้นตอนมาสังเคราะห์ จนเป็นกิจกรรมการเรียนรู้โดยมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การฟังเพลงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในบทเพลงและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมองและระบบประสาท

ขั้นที่ 2 การตอบสนองต่อเสียงด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายทั้งกล้ามเนื้อประกอบเสียงเพลงที่ผู้เรียนได้ยินเป็นการให้นักเรียนเคลื่อนไหวตามจังหวะในบทเพลง

ขั้นที่ 3 การแก้ไขการตอบสนองและการแสดงออกด้วยการสังเกตและแก้ไขการเคลื่อนไหวที่ถูกต้องตามครูผู้สอน เป็นการให้นักเรียนได้ฝึกอ่านตัวโน้ต เพื่อรู้จักตัวโน้ตทั้งหมดมีเสียงไต่บ้าง

ขั้นที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ทางดนตรีในการนำเสนอประสบการณ์ทางดนตรีที่ผู้เรียนได้รับ เป็นการให้นักเรียนลงมือเล่นเครื่องดนตรีตามบทเพลงในโน้ตสากล โดยนักเรียนจะอ่านโน้ตและเล่นตามตัวโน้ต บนบทเพลง

1.2 ผลการประเมินความเหมาะสมกิจกรรมการเรียนรู้ และแผนประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$ S.D.= 0.90) ผลการประเมินความ

เหมาะสมของแผนประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 3 คน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 5.30 S.D. = 0.34)

1.4 ผลการประเมินความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาและเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์กับนักเรียน โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์ จำนวน 3 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่า ด้านเนื้อหาวิชาดนตรีที่ใช้ในกิจกรรมค่อนข้างเยอะและมีความยากในการปฏิบัติ จึงต้องนำมาเรียบเรียงใหม่ในบางส่วนเพื่อให้มีความกระชับขึ้น แต่ยังคงให้ครอบคลุมผลการเรียนรู้ทั้งหมด และมีเนื้อหาบางส่วนที่พิมพ์ผิด ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับแก้ไขในส่วนนั้น ด้านภาษา พบว่า ภาษาที่ใช้ในคำสั่งในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ ให้ใกล้เคียงมากที่สุด และการประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับนักเรียนโรงเรียน เฉลิมขวัญสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ จำนวน 9 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.11/83.89 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด ของดาลโครซอยู่ในระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.94 S.D. = 0.11)

อภิปรายผล

จากผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียน ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้นำมา อภิปรายผลเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ผลการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้และประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของ ดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ซึ่งผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน โดยตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$ S.D. = 0.90) และความเหมาะสมของแผนประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.30$ S.D. = 0.34) ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และนำขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีของดาลโครซมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ คือ 1) ยูริธึมมิกส์ 2) โซลเฟจ 3) อิมเพอร์ไวเซชัน มาสังเคราะห์จนเป็นขั้นตอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงทำให้ได้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่จะส่งเสริมความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยเริ่มจาก 1) ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทยในปัจจุบัน และนำมาสรุปถึงปัญหาที่ต้องการแก้ไขในการบรรเลงดนตรีไทย นั่นคือ ความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทย อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน 2) การที่จะแก้ปัญหาที่กล่าวไปนั้นต้องแก้ในส่วนของการเรียนการสอนวิชา ดนตรีไทย ทำให้ผู้วิจัยได้รู้แนวทางการแก้ไข นั่นคือ การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมการความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีไทยของนักเรียน สำหรับกระบวนการในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 2 วิชาศิลปะ (ดนตรี) หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย จากนั้น ศึกษาวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอนดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ แต่ด้วยวิชาดนตรีไทยนั้นเป็นวิชาที่เน้นการปฏิบัติมากกว่าวิชาทฤษฎี ผู้วิจัยจึงจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทั้งทฤษฎีทางดนตรีไทยและการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย โดยผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ขั้นตอนของดาลโครซในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ออกเป็น 4 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 การฟังเพลงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในบทเพลงและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมองและระบบประสาท ขั้นที่ 2 การตอบสนองต่อเสียงด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายทั้งกล้ามเนื้อประกอบเสียงเพลงที่ผู้เรียนได้ยิน ขั้นที่ 3 การแก้ไขการตอบสนองและ

การแสดงออกด้วยการสังเกตและแก้ไขการเคลื่อนไหวที่ถูกต้องตามครูผู้สอน ชั้นที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ทางดนตรีในการนำเสนอประสบการณ์ทางดนตรีที่ผู้เรียนได้รับ โดยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยเริ่มจากการศึกษาปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน นั่นคือ ความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ และมีแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยใช้แนวคิดของดาลโครซ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สำหรับกระบวนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของดาลโครซ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549) ได้ให้ความหมายของกิจกรรม การเรียนรู้ไว้ว่า กิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอนที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนรู้ มีความเข้าใจ และเกิดการเรียนรู้ มีพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายของหลักสูตร อันจะส่งผลให้การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรีไทยตามแนวคิดของดาลโครซมาปรับใช้ แต่เนื่องจากวิชาดนตรีไทยเป็นวิชาที่เน้น การลงมือปฏิบัติทำให้ผู้เรียนมีความสับสนในการเรียนดนตรีไทย ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดของดาลโครซมาใช้ในกิจกรรม ซึ่งสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ ไชวัก (Choke et al., 2001) ได้ออกมาเป็น 4 ขั้นตอน โดยเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนจากการลงมือปฏิบัติ เครื่องดนตรี เพราะ 4 ขั้นตอนที่สังเคราะห์ขึ้นนั้น สามารถแก้ไขปัญหาการเรียนดนตรีของนักเรียน และทำให้นักเรียนมีความเข้าใจทั้งในการปฏิบัติและทางทฤษฎี ซึ่งสอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอน ที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนรู้ มีความเข้าใจ และเกิดการเรียนรู้ มีพัฒนาการการเปลี่ยนแปลง ตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และสร้างแผนประกอบการเรียนรู้ 4 แผน โดยให้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ นำกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน เพื่อปรับปรุงแก้ไขด้านเนื้อหา ภาษา และเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมและนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้ได้กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพเป็นไปตามที่ต้องการ ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.11/ 83.89 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 เนื่องจากคะแนน E_1 เป็นคะแนนในด้านของเนื้อหาวิชาดนตรีไทย และคะแนน E_2 เป็นการวัดที่มุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติและการวัดการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ จึงทำให้คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนมีความแตกต่างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ก่อนเรียน และหลังเรียน ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดของดาลโครซของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีไทยของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 ทั้งนี้เนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในการปฏิบัติวิชาดนตรี ไทยมากขึ้นจากการใช้แนวคิดของดาลโครซ และขั้นตอนการจัดกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นทำให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการบรรเลงดนตรีอย่างสร้างสรรค์และทฤษฎีทางดนตรีไปพร้อมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) ได้กล่าวไว้ว่า การสอนดนตรี ตามแนวทางของดาลโครซ ช่วยให้นักเรียนแสดงอารมณ์ความรู้สึกผ่านการเล่นดนตรีอย่างดีขึ้น โดย เน้นการเคลื่อนไหวและออกท่าทาง และเสียงสูงต่ำดนตรี และสามารถช่วยให้นักเรียนเรียนรู้หลักการ เกี่ยวกับจังหวะ การอ่าน การเขียนโน้ตดนตรี และการบรรเลงดนตรี ซึ่งสอดคล้องกับ (Choky, 2001) ได้กล่าวว่า แนวคิดการสอนดนตรีของดาลโครซควรทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และพัฒนาความรู้สึก ของผู้เรียน ในการตอบสนองต่อดนตรี และความสามารถในการแสดง ซึ่งความรู้ที่ออกมาในลักษณะ ของการเคลื่อนไหว หรือการบรรเลงอย่างสร้างสรรค์ซึ่งสอดคล้องกับ ไชวกี (Choke et al., 2001) ที่กล่าวว่า การสอนดนตรี ตามแนวคิดของดาลโครซ เป็นการสอนดนตรีที่ผ่านทั้ง 3 กิจกรรม คือ 1) ยูริธึมมิกส์ ที่เกี่ยวข้องกับการตั้งใจ ฟังเสียงอย่างมีสมาธิและตอบสนองต่อองค์ประกอบของดนตรี ง่าย ๆ ในเรื่องจังหวะ ระดับเสียง ความดังเบา ความยาวสั้น 2) การสอนโซลเฟจ เป็นการฝึกการอ่าน และการฟังเพื่อจดจำระดับเสียงต่าง 3) การอิมโพรไวเซชัน เป็นการปฏิบัติกิจกรรมทางดนตรี ทันทีทันใด โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2534, น. 8 -11) ได้กล่าวว่า ทักษะดนตรีว่าดนตรีประกอบด้วย การฟัง การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์ และการอ่านโน้ต ทักษะทางดนตรี เป็นส่วน ที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดนตรี เพราะจะเป็นพื้นฐานในการวางแนวทาง ในการเรียนวิชาดนตรี เพราะทักษะทางดนตรีมีส่วนประกอบที่สำคัญอย่างมากในการเรียนวิชาดนตรี ไทย ซึ่งสอดคล้องกับ (เกษมสันต์ ตราชู, 2564) ได้ทำการศึกษาการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะ ทางดนตรี ตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า การเรียนตาม แนวคิดของดาลโครซ มีประสิทธิภาพเนื่องจากเป็นการเรียนที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้หลักการทาง ทฤษฎี และการปฏิบัติเครื่องดนตรี กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรี ตามแนวคิดของดาลโครซ ซึ่งสอดคล้องกับ (Flour (1995) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ของเด็กก่อนวัยเรียน ผลการศึกษา พบว่า

การสร้างสรรคด้านดนตรีมิใช่ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเอง แต่เป็นสิ่งที่เด็กควรได้รับ การสร้างเสริมจากกิจกรรมเพื่อเป็นการสร้างสรรคอาจจะจัดรวมอยู่ในกิจกรรมดนตรี ซึ่งสอดคล้องกับ (ดวงรัตน์ วุฒิปัญญารัตนกุล, 2555) ที่ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการสร้างสรรคทางดนตรีของดาลโครซ ว่ากิจกรรมดนตรีและการเคลื่อนไหวตามแนวคิดดาลโครซนั้น พื้นฐานสาระดนตรี และการเคลื่อนไหว โดยผู้เรียนต้องเคลื่อนไหวร่างกายตามผู้สอน เพื่อตอบสนองต่อเสียงเพลงที่ครูสร้างขึ้น ลักษณะการใช้องค์ประกอบดนตรี เพื่อสร้างสรรคบทเพลงเดิมให้มีความแตกต่างกัน สามารถกระตุ้นความสนใจ ในการฟังเพลงของผู้เรียน และจะเปลี่ยนแปลงของลักษณะเพลงและแสดงออกผ่านการบรรเลงดนตรี อย่างสร้างสรรคทำให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรคทางดนตรีสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลความพึงพอใจจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลความพึงพอใจจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยกิจกรรม การเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ อยู่ในระดับ ความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.94$ S.D. = 0.11) ซึ่งสอดคล้องกับ บุญชู ไทยตระกูลพานิช (2541) ที่ได้กล่าวว่า ความรู้สึกพึงพอใจที่แสดงออกมาเป็นเชิงบวกของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติสิ่งที่ตนเองได้ปฏิบัติเป็นรายบุคคลหรือมีส่วนร่วม โดยสิ่งนั้นตอบสนองความต้องการของตนเอง หรือที่ทำให้ตนเองมีอิสระทางการคิดในสิ่งต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ปารีชาติ สังข์ขาว (2551) ที่ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ ต่อกิจกรรมการเรียนรู้ คือความรู้สึกของผู้เรียนในทางบวกความชอบในการจัดการเรียนรู้เป็นความรู้สึกที่พอใจ ต่อสิ่งที่ทำให้เกิดความชอบ ความสบายใจ และเป็นความรู้สึกที่บรรลุถึงความต้องการโดยจะมีองค์ประกอบต่าง ๆ ในแต่ละขั้นตอนของการวัดความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติยวดี บุญชื่อ และคณะ(2540) ที่ได้กล่าวว่าองค์ประกอบที่ช่วยให้การเรียนรู้ของเด็ก ๆ ดำเนินไปอย่างมีความสุขประกอบด้วยแนวคิดสำคัญ 6 ประการ และทำให้เด็กแต่ละคนได้รับการยอมรับ และสมองเด็กเหล่านี้ควรจะมีสิทธิ์ที่จะเป็นตัวของเขาเอง มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีความคิด มีความสนใจในสิ่งต่าง ๆ มีความเป็นตัวของตัวเอง มีอิสระทางความคิด ซึ่งสอดคล้องกับ วราภรณ์ ระเบาเลิศ (2552) ที่กล่าวถึงความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความรู้สึกที่ดีของนักเรียนที่แสดงออกทางพฤติกรรมหรือความคิดเห็นที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรืองานนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งตรงกับ สุวนันท์ พุ่งสาคร (2562) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ต่อการบรรเลง เครื่องดนตรีไทยตามแนวคิดของดาลโครซ และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการ

บรรเลงเครื่องดนตรีไทยตามแนวคิดของดาลโครซ ในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ พบว่า นักเรียนให้ความสนใจในกิจกรรมการเรียนวิชาดนตรี เพราะผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติดนตรีอย่างอิสระ อีกทั้งยังสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้อัตนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนนั้น เปิดโอกาสอิสระให้ผู้เรียนได้ออกแบบความคิดของตนเองได้อย่างอิสระ และให้ผู้เรียนสร้างสรรค์การบรรเลงดนตรีอย่างสร้างสรรค์ด้วยตัวของนักเรียนเองจนเกิดเป็นความคิดใหม่

จากการอภิปรายผลการวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้อัตนตรีตามแนวคิดของดาลโครซที่ส่งเสริมความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์นั้น เป็นกิจกรรมการเรียนรู้อัตนตรีที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้อัตนตรีไทยตามแนวคิดของดาลโครซ ตามหลักการแนวคิดและทฤษฎีการปฏิบัติเนื่องจากเป็นการเรียนรู้จากทฤษฎีและการปฏิบัติควบคู่กัน มีการใช้กิจกรรมการเรียนรู้อัตนตรีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาใช้ ในการจัดการเรียนการสอน และผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อัตนตรีจาก การฝึกฝนด้วยตนเอง ซึ่งนั่นเป็นการเพิ่มทักษะทาง ดนตรีไทยของผู้เรียนและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนแล้วเชื่อมโยงความรู้วิชาดนตรีไทยของนักเรียน กับการเรียนวิชาดนตรีไทย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อัตนตรีตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ดังนี้

1.1 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อัตนตรี ผู้สอนสามารถบริหารจัดการเรื่องเวลาให้มีความยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อัตนตรี เพื่อให้มีความเหมาะสมกับกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน ให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดประสงค์ในแต่ละขั้นตอนได้อย่างเต็มที่

1.2 กิจกรรมการเรียนรู้อัตนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ ผู้สอนควรให้อิสระในการบรรเลงดนตรี ที่แปลกใหม่ เพราะนักเรียนมักจะกังวลในการบรรเลงดนตรีแบบเดิมจนเกินไป ครูควรสร้างบรรยากาศให้สบาย โดยการบอกกล่าวกับนักเรียนถึงจุดประสงค์ของการบรรเลงดนตรีที่ให้ความชัดเจน

1.3 กิจกรรมการเรียนรู้อัตนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้อัตนตรีที่แตกต่างไปจากการเรียนการสอนทั่วไป ที่นักเรียนได้เคยเรียนมา นั่นคือ นักเรียนจะได้ฝึกการปฏิบัติดนตรีไทยจากปกติที่นักเรียนจะเป็นผู้รับจากครูโดยส่วนใหญ่ ดังนั้น ครูผู้สอนต้องคอยช่วยชี้แนะนักเรียนเรื่อยในการเรียน ๆ เพื่อกระตุ้น ให้ผู้เรียนได้นำเอาความรู้เดิมที่เคยเรียนมาออกมาใช้ในการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย ที่เกิดเป็นการเอาความรู้เดิมออกมาใช้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดัลโครซ เป็นกิจกรรมที่นักเรียนจะได้สร้างสรรค์ การบรรเลงดนตรีไทยด้วยตนเอง จึงควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม และใช้ความรู้ ทางเทคโนโลยีมาใช้ในการช่วยออกแบบ เพื่อให้ง่ายต่อการออกแบบการเขียนบันทึก โน้ต และสร้างสรรค์ การบรรเลงดนตรีไทย ที่จะส่งเสริมการทำงานร่วมกันของนักเรียนในรูปแบบของ การบรรเลงดนตรีอย่างสร้างสรรค์เป็นวงที่มีเครื่องดนตรีที่หลากหลาย

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรจะศึกษาแนวทางการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ทั้ง ดนตรีไทยผสมดนตรีสากล ซึ่งเป็นการแสดงด้านดนตรีที่มีความน่าสนใจ และมีความทันสมัยถูกใจผู้ฟัง ซึ่งจะเป็นผู้สืบสานดนตรีต่อไปและเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพในอนาคตของผู้เรียน

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยบูรณะ

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2544). *คู่มือหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กิตานนท์ มลิทอง. (2543). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมวิชาการ. (2544). *เอกสารเพื่อการพัฒนาหนังสืออันดับ 1 การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: การศาสนากรม.
- กรมศิลปากร. (2541). *ระบบการวัฒนธรรมและคุณภาพมาตรฐาน*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- กรมศิลปากร. (2560). *70 ปี ครองราชย์ 70 ภาพประวัติศาสตร์ในรัชสมัย*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการกรมวิชาการ. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว).
- กาญจนา ภาสุพันธ์. (2531). *ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย อาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 8* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- กึ่งกาญจน์ สิริสุคนธ์. (2550). *รูบริค รูบริคการให้คะแนน*. กรุงเทพฯ: กลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอน และประเมินผล สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- กึ่งแก้ว อารีรักษ์. (2548). *การจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบหลากหลาย*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- กิติมา ปรีดีดิถก. (2529). *ทฤษฎีบริหารองค์การ*. กรุงเทพฯ: ชนะการพิมพ์.
- กิตยวดี บุญเชื้อ. (2540). *ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
- เกรียงศักดิ์เจริญ วงศ์ศักดิ์. (2546). *ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี.
- เกษมสันต์ ตราชู. (2564). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- จิราณวัฒน์ ชันธจันทร์. (2562). ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนดนตรีลูกทุ่งโดยใช้รูปแบบการสอนดนตรีลูกทุ่งสำหรับวงดนตรีลูกทุ่งในโรงเรียนมัธยมศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จิราภรณ์ บุญประเสริฐ. (2550). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ไฟฟ้า กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (การศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ฉลองชัย ทศนโกวิท. (2563). การสร้างสรรค์บทเพลงขับขานประสานเสียง “สร้างปัญญา ศรัทธา ความดี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 12(2), 79-112.
- ชนาธิป พรกุล. (2542). แดทสรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชม ภูมิภาค. (2524). เทคโนโลยีทางการสอน และการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2545). เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษาหน่วยที่ 8 – 15 (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. วารสารศิลปการ ศึกษาศาสตร์, 5(1), 1-20.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). การจัดการเรียนรู้แนวใหม่. นนทบุรี: สหมิตรพรีนติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชัยศักดิ์ ลีลาจรัสกุล. (2542). ชุดกิจกรรมคานาคณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาการจัดคานาคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป.
- ชาญชัย อินทรประวัตติ. (2547). การพัฒนาคุณภาพชีวิต. นครราชสีมา: โรงพิมพ์เอเชียสาส์น.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2560). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2533). เทคโนโลยีการศึกษา: ทฤษฎีและการวิจัย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ฉานตัญญู ไล่ทอง. (2560). ความพึงพอใจและความเข้าใจด้านจังหวะของนักเรียนวงโยธวาทิตระดับ ประถมศึกษาหลังจากการร่วมกิจกรรมตามแนวคิดคาร์ล ออร์ฟ. คณะครุศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ณรุทธ์ สุทธจิตติ. (2561). ดนตรีศึกษาหลักการและสาระสำคัญ (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2534). สาระดนตรีศึกษา. แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2536). *พฤติกรรมการสอนดนตรี*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2537). *กิจกรรมดนตรีสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2541). *จิตวิทยาการสอนดนตรี*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2561). *สาระดนตรีศึกษาแนวคิดสู่แนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2540). *สาระดนตรีศึกษาแนวคิดสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2545). *สาระดนตรีศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพงษ์ เจริญพิทย์. (2542). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์: ทัศนะแบบองค์รวม*. กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์ลิฟเพรส.
- ณัฐพงษ์ เจริญพิทย์. (2541). *ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์: ทัศนะแบบองค์รวม. เล่ม 1-2*. กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์ลิฟเพรส.
- ณิชพร แก้วสถิตย์. (2563). *การศึกษาการสร้างสรรคงานเพลงเพื่อสะท้อนสังคมของวงเยนา. ปริญญา นิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- दनัย ไชโยธธา. (2534). *พื้นฐานทางสังคมวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ดวงรัตน์ วุฒิปัญญารัตนกุล. (2555). *ผลของการใช้กิจกรรมดนตรีและเคลื่อนไหวตามแนวคิด ดาลโครซที่มีต่อความสามารถทางสติปัญญาของเด็กอนุบาล*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เดชาชัย สุจริตจันทร์. (2549). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีเรื่องการอ่านโน้ตสากลเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนตามวิธีสอนของโคคายกับวิธีสอนปกติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- ทัศนีย์ มโนสมุทร. (2546). *พฤติกรรมการสอนคณิตศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนดาราวิทยาลัย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2542). *การสอนภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- ทศนา แคมมณี. (2544). *วิทยาการด้านการคิด*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ทศนา แคมมณี. (2543). *14 วิธีสอน สำหรับครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แคมมณี. (2543). *การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโมเดลชิป และนวัตกรรม เพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เทพรัตน์ พานิชย์. (2553). ผลของการใช้กิจกรรมดนตรีตามแนวคิดของออร์ฟ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับปฐมวัยโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) เขตวัฒนา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธวัชชัย นาควงษ์. (2542). การสอนดนตรีสำหรับเด็กตามแนวของคาร์ล ออร์ฟ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธวัชชัย นาควงษ์. (2543). การสอนดนตรีสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธวัชชัย นาควงษ์. (2544). โคดายสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียนปีการศึกษา 2559. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2558). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2557. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรณ. (2544). การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการประเมินตามสภาพจริง (พิมพ์ครั้งที่ 4). เชียงใหม่: เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- นภาพร พิภมี. (2553). ผลของกิจกรรมดนตรีที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะของ นักเรียนโรงเรียนวัดยาง สุธธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิชาพิชญ์ พลະบุรี. (2562). การพัฒนาสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method) สำหรับเด็กปฐมวัย (ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บันลือ กัณพงษ์. (2535). ผลการสอนดนตรีสากลขั้นพื้นฐาน โดยกระบวนการเรียนรู้ภาษา ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). หลักการวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชู ไทยตระกูลพานิช. (2541). ความพึงพอใจของผู้อยู่อาศัยในอาคารชุดราคาถูกต่อระบบการให้บริการด้านสาธารณูปโภคส่วนกลาง (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2536). สถิติวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: พิมพ์เพรส.

- ประพัฒน์ จำปาไทย. (2524). *ความพึงพอใจของนิสิตต่อกระบวนการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์. (2561). *การศึกษาเพื่อสร้างชุดการสอนคีย์บอร์ดเบื้องต้นโดยใช้วิธีการของโคดาไล THE CREATIVITY OF THE BASIC KEYBOARD METHOD USING KODALY METHODOLOGY*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). *การพัฒนาการคิด*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ประไพ ฉลาดคิด. (2548). *องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ 2551*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ประสานมิตร.สมบุญรณ์ พรธรรณภาพ, และชัยโรจน์ ชัยอินคำ. (2518). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ปราณี กองจินดา. (2549). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และทักษะการคิดเลขในใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบชิปปาโดยใช้แบบฝึกหัดที่เน้นทักษะ การคิดเลขในใจกับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้คู่มือครู*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน).พระนครศรีอยุธยา (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ปาริชาติ สังข์ขาว. (2551). *ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้บริการห้องสมุด มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- เผชัญญ์ กิจระการ. (2544). *การวิเคราะห์ประสิทธิภาพสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา*. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 7, 44-72.
- พงษ์ลดา ธรรมพิทักษ์กุล. (2545). *ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนดนตรีสากลขั้นพื้นฐานตามแนวคิดของ Kodaly ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรณธิดา สายตา. (2553). *ทักษะการรับรู้ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกสมาธิก่อนกิจกรรมเสริมประสบการณ์* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พันธ์ ทองชุมนุม. (2547). *การสอนวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, และเพยาว์ ยินดีสุข. (2548). *วิธีวิทยาการสอนวิทยาศาสตร์ทั่วไป*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

- พริยาภรณ์ เลขธรากร. (2561). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการบรรเลงเพลงเชิงสร้างสรรค์สำหรับนิสิตดุริยางคศาสตร์สากล* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุริยางคศาสตรบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2551). *คู่มือการเปลี่ยนผ่านการศึกษาตามหลัก "สัตตคิลลา" Manuals Stasia for education*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). *การวัดผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ภนิดา ชัยปัญญา. (2541). *การวัดความพึงพอใจ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภูมิ พระรักษา. (2549). *การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสังคม เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาวิทยาศาสตร์ และศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2544). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เมธาวี นิยมสุข. (2562). *การจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสากล ตามแนวคิดของดัลโครซเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทางดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2552). *วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ. (2543). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ลักขณา สริวัฒน์. (2549). *การคิด*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วราภรณ์ ระบาลเลิศ. (2552). *ความพึงพอใจของครูผู้สอนในโรงเรียนเมืองพัทยา 6* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วราภรณ์ ศรีวิโรจน์. (2558). *หลักการจัดการเรียนรู้ Principles of Learning Management*. เพชรบุรี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- วไลพร คุโณทัย. (2530). *หลักการสอน. กรมการฝึกหัดครู*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- วิญญู ทรัพย์ยะประภา. (2547). *กิจกรรม ดนตรี-นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ศรีจันทร์ วิชาตรง. (2542). *หลักภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏพระนคร

- ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์. (2539). *ทฤษฎีและกระบวนการเรียนวิชาดนตรี*. นครปฐม: สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาวิชาการดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมชาย อมระรักษ์. (2542). *ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย*. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สมชาย อมระรักษ์. (2542). *ทฤษฎีดนตรีสากลเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมบูรณ์ พรรณภาพ, และชัยโรจน์ ชัยอินคำ. (2518). *จิตวิทยาการศึกษา*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- สมพงศ์ เกษมสิน. (2523). *การบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง, และอัญชลี โพธิ์ทอง. (2542). *เอกสารการบรรยายกระบวนการวิชา EA 733 การบริหารบุคลากรและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2553). *วิธีวิทยาการประเมิน : ศาสตร์แห่งคุณค่า (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สาคร ธรรมศักดิ์. (2541). *ผลการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิซึม แบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2555). *แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). *แนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์ กระทรวงศึกษาธิการ 2549 ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำลี รักสุทธี. (2544). *เทคนิควิธีการจัดการเรียนและเขียนแผนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *แผนพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. รายงานการวิจัยนำร่องการใช้หลักสูตร*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). *การเรียนรู้เพื่อพัฒนา 4H*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

- สิธมนันต์ แยก ยานเดิม. (2549). *การศึกษาบริบทของสังคมที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในคณะศิลปกรรมศาสตร์ ของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริญากร สดแสงจันทร์. (2547). *การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบโครงงาน เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สิริวรรณ สุวรรณอาภา. (2543). *เอกสารการสอนชุดวิชาการเรียนการสอน Learningteaching system (พิมพ์ครั้งที่ 14)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุจิตต์ เพียรชอบ. (2523). *หลักสูตรและแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สุชีรา ภัทรายุทธวรรณ์. (2548). *คู่มือการวัดทางจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ: เมดิคัลมีเดีย.
- สุเทพ เมฆ. (2531). *ความพึงพอใจในบรรยากาศการเรียนการสอนของนักเรียนและครูโรงเรียนอาชีวศึกษา เอกชน ประเภทพาณิชยกรรมในเขตการศึกษา 12 (ปริญญาโทปริญญาโทมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุพัตรา ทวางศ์. (2552). *การพัฒนาแบบทดสอบฉบับย่อ Wechsler สำหรับกลุ่มเด็กถูกสงสัยเป็นโรคสมาธิสั้น*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สุวนันท์ พุ่งสาคร. (2562). *การพัฒนาความสามารถการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย ตามแนวคิดของดัลโครซ (Dalcroze) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2544). *คู่มือการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: ชุมชน สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- เสริมศักดิ์ บุตรทอง. (2547). *การจัดการเรียนรู้ของครูสังคมศึกษาเพื่อเสริมสร้างสันติภาพสำหรับ ผู้เรียนช่วงชั้นที่ 4 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โสภณ ลาวรรณ์. (2556). *การวิเคราะห์เพลงมอญประจำบ้านกรณีศึกษา ครูประถม นักปี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต)*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อดิศักดิ์ พงษ์พูลผลศักดิ์. (2535). *การควบคุมคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม.
- อรรวรรณ บรรจงศิลป์. (2538). *การแสดงดนตรีในระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารี พันธุ์มณี. (2546). *จิตวิทยาสร้างสรรค์การสอน*. กรุงเทพฯ: ไยใหม่เอ็ดดูเคท.
- อารี เพชรมุด. (2530). *มนุษย์สัมพันธ์ในการเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เนติกุลการพิมพ์.

- อารี รังสินันท์. (2532). *ความคิดสร้างสรรค์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ธารการพิมพ์.
- อารี สันทรวี. (2543). *พหุปัญญาและการเรียนแบบรวมมือ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แวนแกว.
- อิเกะซะวะ จิชิโระ. (2544). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- อุทัย ศาสตรา. (2553). *การศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอกของครูประสิทธิ์ ถาวร ศิลปินแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทัย ศาสตรา. (2561). *การสร้างสรรคต้นตริไทย: แนวคิดและแนวทางการเรียนการสอน โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ
- อุทัยพรรณ สุดใจ. (2544). *ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการของ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย จังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุทุมพร จามรมาน. (2541). *การประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษาตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล. (2545). *กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา: แนวคิดสู่ปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: บุ๊คพ้อยท์.
- Amabile, T. M. (1983). The social psychology of creativity: A componential conceptualization. *Journal of personality and social psychology*, 45(2), 357.
- Anderson, R. D. (1970). *Developing children's thinking through science. (No Title)*. Englewood Cliffs: Prentice – Hall.
- Beauchamp, George A. (n.d.). *Curriculum Theory. 4 ik; Itasca*. Illinois: F.E Peacock
- Bridges. (1994). *Traffic and politics: the construction and management of Rochester Bridge, AD 43-1993* edited by Nigel Yates and James M. Gibson. N.P.: n.p.
- Cokhy,L, Abramson R.M., Gillespie, A.E., Wood, D. and York, F. (2001). *Teach the twenty - first century*. New Jersey: Prentice - Hell.
- Cronbach, L. J. (1976). Equity in selection: Where psychometrics and political philosophy meet. *Journal of Educational Measurement*, 13(1), 31–41
- De Bono, Edward. (1982). *Lateral Thinking: A Text book of Creativity*. Harondswort: Penquin Book. for Supervision and Curriculum Development. Forum.
- G.A. Fifield. (1980). Participatory Music Experiences for Chilsren Age Three. Four and Five. *Dissertating Abstracts International*, 41.

- Gagné, R. and Briggs, L.J. (1974). *Principles of Instructional Design*. New York: Holton, Rinehart & Winston.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York. McGraw-Hill Book
- Guilford, J.P. (1956) *The Structure of Intellect*. Psychological Bulletin.
- James L. Gibson, John M. Ivancevich, & James H. Donnelly. (2000). *Organizations: Behavior Structure Process*. Boston: McGraw-Hill.
- M. F., Carver, C. S., & Bridges, M. W. (1994). *Distinguishing optimism from neuroticism (and trait anxiety, self-mastery, and self-esteem)*. A re- evaluation of the Life Orientation Test. Journal.
- Madsen. (1977). *Development of the Self-Directed Learning*. Readiness.
- Marshall, J.C. & Loyde, W. H. (1971). *Classroom Test Construction*. Massachusetts: Addison - Wesley.
- Mead, V. H. (1994). *Dalcroze Eurhythmics in Today' s Music Classroom*. New York: Schott Music
- Mertler, Craig A. (2001). Designing scoring rubrics for your classroom. *Practical Assessment, Research, and Evaluation*, 7, 25.
- Morse, N. C. (1958). *Satisfaction in the White Collar Job*. Ann Arbor. Michigan: University of Michigan.
- Shelly, M. W. (1975). *Responding to Social Change*. Pennsylvania. Dowden: Huntchisam
- Stromberg, M. F. (1984). *Selecting an instrument to measure quality of life*. N.P.: Oncology Nursing.
- Vroom, H Victor. (1964). *Work and Motivation*. Now York: Wiley and Sons Inc.
- Wang. (2007). *GPTCCC: An instrument for measuring group package tour service*. N.P.: Tourism Management.
- Wiggins, G., & McTighe, J. (1998). *Understanding by Design*. Alexandria, VA: Association

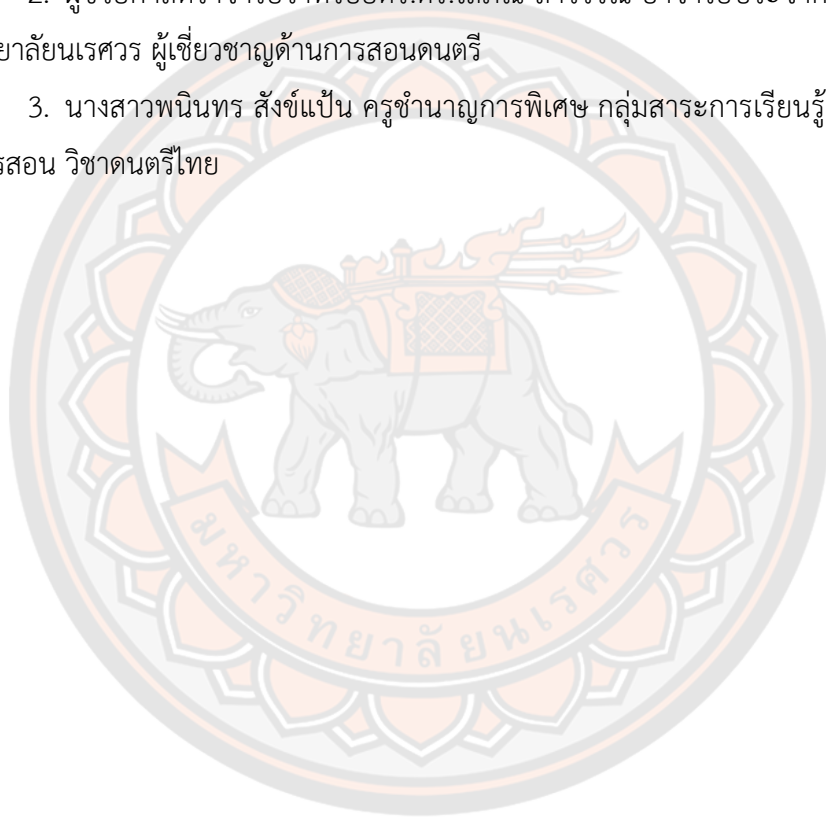
ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการ
บรรเลง ดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน
ดังนี้

1. ดร.พริยามภรณ์ เลขาธรากร อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ว่าที่ร้อยตรี.ดร.โสภณ ลาวรรณ อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนดนตรี
3. นางสาวพนินทร สังข์แป้น ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะผู้เชี่ยวชาญ
ด้านการสอน วิชาดนตรีไทย

ภาคผนวก ข กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ

1. กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ

ขั้นที่ 1 การฟังเพลงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในบทเพลง

ขั้นที่ 2 การฟังเพลงจะช่วยให้นักเรียนแต่ละคนมีการตอบสนองต่อเสียงด้วยการบรรเลงดนตรี

ขั้นที่ 3 ผู้เรียนสามารถแก้ไข หรือคิดทำนองเพลงขึ้นมาใหม่อย่างสร้างสรรค์

ขั้นที่ 4 ผู้เรียนสามารถทำให้การบรรเลงดนตรีนั้นมีความแปลกใหม่และสร้างสรรค์

2. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดของดาลโครซ

กิจกรรมตามแนวคิดของดาลโครซตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มี 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การฟังเพลงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในบทเพลงและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมองและระบบประสาท

ขั้นที่ 2 การตอบสนองต่อเสียงด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายทั้งกล้ามเนื้อประกอบเสียงเพลง ที่ผู้เรียนได้ยินเป็นการให้นักเรียนเคลื่อนไหวตามจังหวะในบทเพลง

ขั้นที่ 3 การแก้ไขการตอบสนองและการแสดงออกด้วยการสังเกตและแก้ไขการเคลื่อนไหว ที่ถูกต้องตามครูผู้สอน เป็นการให้นักเรียนได้ฝึกอ่านตัวโน้ตเพื่อรู้จักตัวโน้ตทั้งหมดมีเสียงไต่บ้าง

ขั้นที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ทางดนตรีในการนำเสนอประสบการณ์ทางดนตรีที่ผู้เรียนได้รับ เป็นการให้นักเรียนลงมือเล่นเครื่องดนตรีตามบทเพลงในโน้ตสากลโดยนักเรียนจะอ่าน โน้ตและเล่นตามตัวโน้ตบนบทเพลง

กิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมตามแนวคิดของดาลโครซตามแนวคิดของดาลโครซ

บทบาทนักเรียน	บทบาทครู
<p>ขั้นที่ 1 การฟังเพลงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในบทเพลงและสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างสมอง และระบบประสาท</p>	
<p>นักเรียนร่วมกันแยกแยะการฟังที่เป็นอัตรา จังหวะต่าง ๆ โดยผู้สอนเปิดเพลงที่เป็นที่มี ทำนองง่าย ๆ มีอัตราจังหวะ ช้า ปานกลาง เร็ว และนักเรียนจะสามารถแยกแยะอัตราจังหวะที่ได้ ยิน ได้โดยทันที</p>	<p>ครูนำเสนอโดยการสาธิตการบรรเลงเพลง เพื่อให้เกิดความสนใจในบทเพลงและสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างสมองและระบบประสาท เพราะการฟังเป็นการนำเข้าสู่บทเรียน ด้วยการ ให้นักเรียนได้ฟังเสียงบทเพลงต่าง ๆ ซึ่งมีอัตรา จังหวะ ที่แตกต่างกัน ฟังเพื่อจดจำอัตราจังหวะ ให้เข้าใจ</p>
<p>ขั้นที่ 2 การตอบสนองต่อเสียงด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายทั้งกล้ามเนื้อประกอบเสียงเพลง ที่ ผู้เรียนได้ยิน</p>	
<p>นักเรียนตอบสนองต่อการได้ยินด้วย การ บรรเลงตามเสียงเพลงที่ครูผู้สอนเปิดให้ผู้เรียน ที่ ได้ยิน และบรรเลงอย่างแปลกใหม่สร้างสรรค์แต่ ยังขาดในหลักการที่ถูกต้อง ครูผู้สอนยังไม่ให้ คำแนะนำ</p>	<p>ครูผู้สอนยกตัวอย่างเพลงเพื่อให้ผู้เรียน มี ความแปลกใหม่และหลากหลายในการฟังเพลง เพื่อให้ผู้เรียนฝึกการฟังเพลง</p>
<p>ขั้นที่ 3 การแก้ไขการตอบสนองและการแสดงออกด้วยการสังเกตและแก้ไขการเคลื่อนไหว ที่ ถูกต้องตามครูผู้สอน</p>	
<p>นักเรียนเรียนรู้และนำหลักการจัดการเรียน การสอนที่ครูผู้สอนแนะนำมาปรับใช้ในการ บรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์</p>	<p>ครูผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะการแก้ไขการบรรเลง เครื่องดนตรีด้วยการสอนโดยใช้หลักการ การ บรรเลงดนตรีที่ถูกต้องเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ หลัก ในการบรรเลงดนตรีไทย</p>
<p>ขั้นที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ทางดนตรีในการนำเสนอประสบการณ์ทางดนตรีที่ผู้เรียนได้รับ</p>	
<p>นักเรียนบรรเลงดนตรีตามความคิด สร้างสรรค์ของผู้เรียนและมีการบรรเลง อย่างแปลกทำนองเพลง จากทำนองเพลงเดิม</p>	<p>ครูผู้สอนมีหน้าที่สังเกต และคอยให้คำแนะนำ ผู้เรียนในการบรรเลงดนตรี</p>

ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้ใช้สำหรับผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมในองค์ประกอบต่าง ๆ ของกิจกรรม การเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 การประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ กรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ระดับความเหมาะสมตามความคิดเห็นของท่าน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ และโปรดระบุข้อความลงในช่องว่าง

ตอนที่ 1 การประเมินความเหมาะสมในองค์ประกอบต่าง ๆ ของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด ของดาลโครซ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาและแสดงความคิดเห็นสำหรับเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกิจกรรม การเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซ กรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเหมาะสมตามความคิดเห็นของท่าน ซึ่งมี 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
-----	---------------	--------------	-----------	------	--------------------------

		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	<p>ขั้นที่ 1 การฟังเพลงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในบทเพลง เป็นการนำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนวิชาดนตรี เพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจ ในการเรียนและนักเรียนจะสามารถแยกแยะอัตรา จังหวะเพลงที่ฟังได้ทันที</p>	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
2	<p>ขั้นที่ 2 การฟังเพลงจะ ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนมีการตอบสนอง ต่อเสียง ด้วยการบรรเลงดนตรี ตามเสียงที่ได้ยินผู้เรียน หรือการ บรรเลงดนตรีอย่างสร้างสรรค์การ ตอบสนองเป็นการให้นักเรียน บรรเลงตามจังหวะที่ครูผู้สอน บรรเลงในบทเพลงตัวอย่าง</p>	5	5	5	5	0	มากที่สุด
3	<p>ขั้นที่ 3 ผู้เรียนสามารถแก้ไข หรือ คิดทำนองเพลงขึ้นมาใหม่อย่าง สร้างสรรค์ไปจากทำนองเดิม และ บรรเลงอย่างถูกหลักการในการ บรรเลงดนตรี</p>	5	4	5	4.67	0.58	มากที่สุด
4	<p>ขั้นที่ 4 ผู้เรียนสามารถทำให้การ บรรเลงดนตรีนั้นมีความแปลกใหม่ และสร้างสรรค์ และเลือกเครื่อง ดนตรีที่เหมาะสมกับตนเองในการ บรรเลง</p>	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
5	<p>กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด ของดาลโครซเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการบรรเลงดนตรี ไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เน้นให้ นักเรียนได้ฝึกความคิดสร้างสรรค์ ทางดนตรีและการสร้างทำนอง</p>	5	5	5	5	0	มากที่สุด

ที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
	เพลงใหม่						
6	กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด ของดาลโครซเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการบรรเลงดนตรี ไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เน้นให้ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติเครื่อง ดนตรีจริง	5	5	5	5	0	มากที่สุด
7	กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด ของดาลโครซเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการบรรเลงดนตรี ไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ส่งเสริมให้ นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ทางดนตรี	4	4	5	4.67	0.58	มากที่สุด
8	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตาม แนวคิดของดาลโครซเพื่อ เสริมสร้างความสามารถในการ บรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปใช้ในการเรียนวิชาดนตรีไทยใน ระดับที่สูงขึ้น	5	5	5	5	0	มากที่สุด
9	กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด ของดาลโครซมีความเหมาะสมกับ วัยและความสามารถของผู้เรียน	5	4	5	4.67	0.58	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม				4.81	0.90	มากที่สุด

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้เชี่ยวชาญ

ตำแหน่ง.....

แผนประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถใน
การบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ วิชาศิลปะ (ดนตรี) รหัส ศ21102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2564 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ทฤษฎีการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย เรื่อง ทฤษฎีและ
แนวความคิดการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

เครื่องดนตรีไทยแต่ละประเภทมีวิธีการปฏิบัติที่แตกต่างกันซึ่งมีพื้นฐานในการฝึกเป็นสิ่งสำคัญที่จะคอยต่อยอดไปสู่การฝึกฝนในเทคนิคขั้นสูงและสามารถสร้างสรรค์ทางดนตรีได้อย่างดีและบรรเลงดนตรีไทยออกมาอย่างมีคุณภาพโดยหลักการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทยอย่างถูกต้อง จะใช้วิธีการยูริธึมมิกส์ เพื่อการเตรียมตัวให้ผู้เรียนพร้อมที่จะเรียน

2. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

2.1 มาตรฐาน

มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่านดนตรี ถายทอดความรู้สึก ความคิดตอดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

2.2 ตัวชี้วัด

ศ2.1 ม.1/3 รู้จักหลักการบรรเลง และร้องเพลง และเครื่องดนตรีไทยบรรเลง ประกอบการร้องเพลงด้วยบทเพลงที่หลากหลายรูปแบบ

ศ2.1 ม.1/5 แสดงความคิดเห็นที่มีต่ออารมณ์ของบทเพลงที่มีความเร็วของจังหวะและความดัง - เบา แตกต่างกัน

ศ2.1 ม.1/6 เปรียบเทียบอารมณ์ความรู้สึกในการฟังดนตรีไทยแต่ละประเภท

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนเข้าใจหลักการและทฤษฎีการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทยตามขั้นตอนของดัลโครซได้ (K)

2. ผู้เรียนรู้และเข้าใจทฤษฎีในการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทยอย่างถูกต้องตามทฤษฎีของดัลโครซ (P)

3. ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดัลโครซด้วยความสนใจ ความตั้งใจ มีความรับผิดชอบ (A)

4. สาระการเรียนรู้

4.1 สาระการเรียนรู้จากแกนกลาง

1. ทฤษฎีการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย

2. หลักการบรรเลงดนตรีไทยอย่างถูกต้อง

5. สมรรถนะสำคัญที่จะเกิดกับผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ซื่อสัตย์สุจริต
2. มีวินัย
3. ใฝ่เรียนรู้
4. รักความเป็นไทย

7. การวัดและการประเมินผล

ตัวชี้วัด	วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
ศ2.1 ม.1/3 รู้จักหลักการบรรเลง ร้องเพลง และเครื่องดนตรีบรรเลงประกอบการร้องเพลง ด้วยบทเพลงที่หลากหลายรูปแบบ	1. สังเกตจากการถามและการแสดงความคิดเห็น ของนักเรียน	1. แบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนรายบุคคล	1. การประเมินผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนรายบุคคล เกณฑ์ผ่านการประเมิน ต้องไม่มีช่องปรับปรุง
ศ2.1 ม.1/5 แสดงความคิดเห็นที่มีต่ออารมณ์ ของบทเพลงที่มีความเร็วของจังหวะและความ ดัง - เบาแตกต่างกัน	2. จากการตรวจการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้		2. การประเมินผลจากการสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ต้องผ่านเกณฑ์การประเมิน คือ เกินร้อยละ 50
ศ2.1 ม.1/6 เปรียบเทียบอารมณ์ ความรู้สึก			

8. กิจกรรมการเรียนรู้ ชั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั้นที่ 1 ชั้นการฟังเพลงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในบทเพลงและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมองและระบบประสาทของผู้ฟัง

ครูผู้สอนนำเข้าบทเรียนด้วยการกล่าวทักทายนักเรียน และเปิดเพลงเพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลาย และเพื่อให้นักเรียนเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ แล้วเริ่มการทบทวนความรู้เดิมในรายวิชาดนตรีไทย เป็นการดึงความรู้เดิมของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม ของนักเรียน โดยครูผู้สอนใช้วิธีการสนทนาซักถามให้ผู้เรียนเล่าประสบการณ์เดิม และพูดถึงบทเรียน ที่จะเรียนกันในเรื่องทฤษฎีการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย

ขั้นที่ 2 ขั้นสรุป

1. ครูผู้สอนจะทำการเปิดเพลงแขกบรเทศ เกา ที่มีความยาวเพลงทั้งหมด 3 ท่อน มีความยาวเพลงทั้งหมด 15 นาที โดยเปิดให้ผู้เรียนฟังท่อนละ 5 นาที โดยในระหว่างการฟังจะให้ผู้เรียนเขียนประเด็นที่สงสัยคนละ 3 ข้อเพื่อหาข้อสรุปท้ายกิจกรรม
2. ครูผู้สอนจะกระตุ้นการฟังของนักเรียนว่าเพลงแขกบรเทศที่ได้ฟังไปนั้นมีอัตราจังหวะอะไรบ้าง และเพลงแขกบรเทศใช้หน้าทับอะไรในการตีกำกับจังหวะเพลง และเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงมีเครื่องดนตรี ชนิดใดบ้าง
3. จากนั้นครูผู้สอนให้นักเรียนตอบคำถาม โดยครูผู้สอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมตอบคำถามที่ครูถามจากการศึกษาการฟังเพลงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในบทเพลงและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมองและระบบประสาทของผู้ฟังและทำกิจกรรมร่วมกัน
4. จากนั้นครูผู้สอนคอยเสริมในเรื่องของหลักการบรรเลงดนตรีและทฤษฎีการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย โดยพูดในสิ่งที่ขาดหายไป และให้ผู้เรียนศึกษาจากเอกสารความรู้เพิ่มเติมจากนั้นครูผู้สอนพูดในเรื่องที่จะเรียน ในชั่วโมงถัดไป

ขั้นที่ 3 การสรุปบทเรียน

1. ครูผู้สอนให้นักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง ทฤษฎีและแนวความคิดการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย โดยครูคอย ให้ความรู้เสริมในส่วนที่นักเรียนไม่เข้าใจหรือสรุปไม่ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้การสรุป และจัดระเบียบความรู้ การสรุปความรู้ที่ได้รับทั้งหมด
2. จากนั้นผู้สอนสรุปเรื่องใจความสำคัญของทฤษฎีและแนวความคิดการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทยและการฟังดนตรีไทยเข้าด้วยกันเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างถูกต้องและสมบูรณ์ขึ้น ตลอดจนเป็นการเชื่อมความรู้อีกกับใหม่เข้าด้วยกันทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่ และจัดสิ่งที่เรียนให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย ผู้สอนควรให้ผู้เรียนสรุปประเด็นสำคัญของเพลงที่ผู้เรียนได้ยิน และหลักการปฏิบัติเครื่องดนตรีที่ถูกต้อง

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

9.1 สื่อการเรียนรู้

1. สื่อสื่อ YouTube

2. สื่อ power point
3. เอกสารใบความรู้

9.2 แหล่งเรียนรู้

1. ห้องสมุดโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี
2. ห้องดนตรีไทยโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี

ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของหัวหน้าสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

- เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้
- แผนการจัดการเรียนรู้แผนนี้ควรปรับปรุงเกี่ยวกับ

.....

.....

ลงชื่อ

(นางสาวพนินทร สังข์แป้น)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี

ปัญหาที่ควรแก้ไข/พัฒนา

.....

.....

.....

วิธีดำเนินการแก้ไข/พัฒนา

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(นายชินวัตร อ่อนสุน)

ครูผู้สอนวิชาศิลปะ (ดนตรี) โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ วิชา ศิลปะ (ดนตรี) รหัส ศ21102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2564 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 หลักการฟังและวิเคราะห์เพลงไทย เรื่อง หลักการฟัง
และวิเคราะห์เพลงไทย เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

ดนตรีที่บรรเลงเพื่อความบันเทิงให้ความสุขแก่ผู้ฟังทุกเพศทุกวัย ปัจจุบันดนตรีเป็นอาชีพและธุรกิจทางด้านบันเทิงหลักการฟังและวิเคราะห์เพลงไทยหลักการฟังดนตรีไทยนั้นจะเป็นประโยชน์ที่ได้จากการฟัง ดนตรีไทย

2. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 มาตรฐาน (วิชาพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลาง)

มาตรฐาน ศ 2.1 เขาใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่านดนตรี ถายทอดความรู้สึก ความคิดตอดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน

2.2 ตัวชี้วัด (วิชาพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลาง)

ศ2.1ม.1/5 แสดงความคิดเห็นที่มีต่ออารมณ์ของบทเพลงที่มีความเร็วของจังหวะ และความดัง - เบา แตกต่างกัน

ศ2.1ม.1/6 เปรียบเทียบอารมณ์ ความรู้สึกในการบรรเลง และฟังดนตรีแต่ละประเภท

ศ2.1ม.1/7 นำเสนอตัวอย่างเพลงที่ตนเองชื่นชอบ และอภิปรายลักษณะเด่นที่ทำให้งานนั้นน่าชื่นชม

ศ2.1ม.1/8 ใช้เกณฑ์สำหรับประเมินคุณภาพงานดนตรีหรือเพลงที่ฟัง

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายการเปรียบเทียบองค์ประกอบของหลักการฟังดนตรีได้อย่างถูกต้อง (K)
2. ผู้เรียนสามารถจัดโสตประสาทการฟังดนตรีได้รู้จักหลักการฟังเพลงไทยและวิเคราะห์ เพลงไทย (P)

3. ปฏิบัติกิจกรรมระหว่างเรียนด้วยความสนใจ ความตั้งใจ ความรับผิดชอบ (A)

4. สาระการเรียนรู้

4.1 สาระการเรียนรู้จากแกนกลาง

1. หลักการฟังและวิเคราะห์เพลงไทย
2. หลักการฟังและวิเคราะห์เพลงสากล
3. การฟังเพลงไทยประเภทต่าง ๆ

4. การฝึกการวิเคราะห์เพลงไทยประเภทต่าง ๆ

4.2 สารการเรียนรู้ท้องถิ่น

การฟังดนตรีพื้นบ้าน

5. สมรรถนะสำคัญที่จะเกิดกับผู้เรียน (ตามแผนการจัดการเรียนรู้)

[] ความสามารถในการสื่อสาร

[/] ความสามารถในการคิด

[/] ความสามารถในการแก้ปัญหา

[] ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

[/] ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ที่ปรากฏจากการเรียน)

6.1 [] รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 6.2 [] ซื่อสัตย์สุจริต 6.3 [/] มีวินัย

6.4 [/] ใฝ่เรียนรู้ 6.5 [] อยู่อย่างพอเพียง 6.6 [/] มุ่งมั่นในการทำงาน

6.7 [] รักความเป็นไทย 6.8 [/] มีจิตสาธารณะ

7. การวัดและการประเมินผล

ตัวชี้วัด	วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
ศ2.1ม.1/6 เปรียบเทียบอารมณ์ ความรู้สึกในการ บรรเลง และฟังดนตรี แต่ละประเภท	1. สังเกตจากการถาม และการแสดงความ คิดเห็นของนักเรียน 2. จากการตรวจการ วัดและประเมินผลการ เรียนรู้ประจำหน่วย	1. แบบสังเกต พฤติกรรมของผู้เรียน รายบุคคล 2. แบบสังเกต พฤติกรรมของผู้เรียน รายกลุ่ม	1. การประเมินผลการ สังเกตพฤติกรรมของ ผู้เรียน รายบุคคล เกณฑ์ผ่านการประเมิน 2. การประเมินผลจาก การสังเกตพฤติกรรม
ศ2.1ม.1/7 นำเสนอตัวอย่างเพลง ที่ตนเองชื่นชอบ และ อภิปรายลักษณะเด่น ที่ ทำให้น่าสนใจชื่นชม	การเรียนรู้ 3. จากการตรวจ ใบ กิจกรรม		การเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่ม ต้องผ่านเกณฑ์ การประเมิน คือ เกิน ร้อยละ 50

8. กิจกรรมการเรียนรู้ ชั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นที่ 2 การตอบสนองด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายทั้งกล้ามเนื้อ ประกอบเสียงที่ผู้เรียนได้ยิน

ครูผู้สอนนำเข้าบทเรียนด้วยการกล่าวทักทายนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ และให้นักบททวนความรู้เดิมที่เรียนมาในช่วงเวลาที่แล้ว เพื่อเป็นการดึงความรู้เดิมของผู้เรียนในเรื่องหลักการฟังดนตรี เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของตน โดยครูผู้สอนใช้วิธีการการสนทนาซักถามให้ผู้เรียนเล่าประสบการณ์เดิม หรือให้ผู้เรียนแสดงโครงความรู้เดิม และพูดถึงบทเรียนที่จะเรียนกันในวันนี้ในเรื่องหลักการฟังและวิเคราะห์เพลงไทย

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

ครูให้ความรู้เรื่อง หลักการฟังและวิเคราะห์เพลงไทย โดยจะใช้รูปแบบการสอนแบบ โขเพลง เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ถึงหลักการฟัง และวิเคราะห์เพลง และให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน เพื่อศึกษาความรู้เรื่อง หลักการฟังและวิเคราะห์เพลงไทยจากนั้นสรุปออกมาเป็นแผนผังความคิดโดยให้นักเรียนสังเคราะห์ออกมา เป็นเพลงที่ตนเองสนใจครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในกลุ่ม เรื่อง หลักการฟังและวิเคราะห์เพลงไทยโดยนักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร สื่ออินเทอร์เน็ต นำผลงานที่ได้มาร่วมกันอภิปรายหน้าห้องเรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

ครูผู้สอนให้นักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง หลักการฟังและวิเคราะห์เพลงไทย โดยครูคอยให้ความรู้เสริม ในส่วนที่นักเรียนไม่เข้าใจหรือสรุปไม่ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การสรุปความรู้ที่ได้รับทั้งหมด ทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่ และจัดสิ่งที่เรียนให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป ถึงหลักการฟังและวิเคราะห์เพลงไทยและครูเสริมความรู้นอกเหนือจากสิ่งที่นักเรียนสรุป จากนั้น ครูซักถามประเด็นที่นักเรียนสงสัยเกี่ยวกับหลักการฟังและวิเคราะห์เพลงไทย จากนั้นให้นักเรียนมีการฝึก การฟังเพลงและวิเคราะห์เพลงในเพลงที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเพื่อฝึกทักษะการฟังที่ดีให้กับผู้เรียน

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

9.1 สื่อการเรียนรู้

- 9.1.1 สื่อ YouTube
- 9.1.2 สื่อ power point
- 9.1.3 เอกสารใบความรู้

9.2 แหล่งเรียนรู้

- 9.2.1 ห้องสมุดโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี
- 9.2.2 ห้องดนตรีไทยโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี

ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของหัวหน้าสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

- เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้
- แผนการจัดการเรียนรู้แผนนี้ควรปรับปรุงเกี่ยวกับ

.....

.....

ลงชื่อ

(นางสาวพนินทร สังข์แป้น)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี

ปัญหาที่ควรแก้ไข/พัฒนา

.....

.....

.....

วิธีดำเนินการแก้ไข/พัฒนา

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(นายชินวัตร อ่อนสุน)

ครูผู้สอนวิชาศิลปะ (ดนตรี) โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ วิชา ศิลปะ (ดนตรี) รหัส ศ21102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2564 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การฟังเพลงและการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์
เรื่อง การฟังเพลงและการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ เวลา 4 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

ดนตรี เป็นศิลปะแขนงหนึ่งของไทยที่ได้มีการสืบทอดและเผยแพร่จนเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง รูปแบบและเอกลักษณ์ของการขับร้องและการบรรเลงดนตรีไทย จะมีลักษณะเฉพาะที่แสดงถึงความเป็นไทยอย่างชัดเจนซึ่งผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีไทยได้กำหนดและถือปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน

2. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

2.1 มาตรฐาน

มาตรฐาน ศ 2.1 เขาใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่านดนตรี ถายทอดความรู้สึก ความคิดตอดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน

2.2 ตัวชี้วัด

ศ2.1 ม1/3 ร้องเพลงและใช้เครื่องดนตรีบรรเลงประกอบการร้องเพลงด้วยบทเพลงที่หลากหลายรูปแบบ

ศ2.1 ม1/5 แสดงความคิดเห็นที่มีต่ออารมณ์ของบทเพลงที่มีความเร็วของจังหวะและความดัง - เบาแตกต่างกัน

ศ2.1 ม1/6 เปรียบเทียบอารมณ์ ความรู้สึกในการ ฟังดนตรีแต่ละประเภท

ศ2.1 ม1/7 นำเสนอตัวอย่างเพลงที่ตนเองชื่นชอบ และอภิปรายลักษณะเด่นที่ทำให้งานนั้นน่าชื่นชม

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. การบรรเลง การอ่าน เขียนโน้ตดนตรีไทยในอัตราจังหวะต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ตามแนวคิดของดาลโครซ (K)

2. สามารถเข้าใจหลักการบรรเลงดนตรีอย่างสร้างสรรค์ โดยเน้นเทคนิคการแสดงออก และคุณภาพของการแสดงได้อย่างสร้างสรรค์ (P)

4. สาระการเรียนรู้

4.1 สาระการเรียนรู้จากแกนกลาง

1. การปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย
2. เรียนรู้การปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย

4.2 สารการเรียนรู้ท้องถิ่น

5. สมรรถนะสำคัญที่จะเกิดกับผู้เรียน

1. ความสามารถในการคิด
2. ความสามารถในการแก้ปัญหา

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 6.1 ซื่อสัตย์สุจริต
- 6.2 มีวินัย
- 6.3 ใฝ่เรียนรู้
- 6.4 มุ่งมั่นในการทำงาน
- 6.5 รักความเป็นไทย
- 6.6 มีจิตสาธารณะ

7. การวัดและการประเมินผล

ตัวชี้วัด	วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
ศ2.1 ม1/5 แสดงความคิดเห็นที่มีต่ออารมณ์ของบทเพลงที่มีความเร็วของจังหวะและความดัง - เบาแตกต่างกัน	1. สังเกตจากการถามและการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน 2. จากการตรวจการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วย	1. แบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนรายบุคคล	1. การประเมินผล การสังเกตพฤติกรรม ของผู้เรียนรายบุคคล เกณฑ์ผ่านการประเมิน 2. การประเมินผลจากการสังเกตพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรม
ศ2.1 ม1/6 เปรียบเทียบอารมณ์ความรู้สึกในการ ฟังดนตรีแต่ละประเภท	3. จากการตรวจใบกิจกรรม		กลุ่ม ต้องผ่านเกณฑ์การประเมิน คือ เกินร้อยละ 50

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นตอนที่ 3 การแก้ไขการตอบสนองและการแสดงออกด้วยการสังเกตและแก้ไขการเคลื่อนไหว ที่ถูกต้องตามครูผู้สอน

ครูผู้สอนนำเข้าบทเรียนด้วยการกล่าวทักทายนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ และให้นักเรียนทบทวนความรู้เดิมที่เรียนมาในช่วงที่ว่างที่แล้ว เพื่อเป็นการดึงความรู้เดิมของผู้เรียนในเรื่องทฤษฎี การปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย และพูดถึงบทเรียนที่จะเรียนกันในวันนี้ในเรื่อง การเรียนรู้การบรรเลงเพลงไทย โดยสาธิตการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย จำนวน 5 ชนิด คือ ซอด้วง ซอด้วง กระจับปี่ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ข้องวงใหญ่ และอธิบายถึงความแตกต่างของเครื่องดนตรีไทยแต่ละชนิดว่ามีลักษณะการบรรเลงที่แตกต่างกันอย่างไร

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

1. ครูเปิดวิดีโอทัศน์การบรรเลงเพลงที่ครูเห็นว่าเหมาะสมให้นักเรียนร่วมกันชมและฟัง แล้วช่วยกันวิจารณ์ตามหลักการหรือตามวิธีการที่จะต้องสังเกตว่ามีเสียงของเครื่องดนตรีที่บรรเลงในเพลงตรงตามหลักการหรือไม่ โดยครูคอยให้คำแนะนำ และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามโดยจะมีการเปิดสื่อการสอน Youtube (เรื่องการสาธิตการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย) ให้นักเรียนศึกษา

2. ผู้เรียนดูการสาธิตจากครูผู้สอนในการบรรเลงเพลงตัวอย่าง คือเพลง ตับลาว โดยในการบรรเลงจะมี 2 รูปแบบ คือ การบรรเลงตามใจครูผู้สอน และการบรรเลงแบบมีหลักการ เพื่อให้ นักเรียนหาความแตกต่าง ของการบรรเลงทั้ง 2 ลักษณะ และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามในประเด็นต่าง ๆ

3. โดยในการจัดการเรียนการสอนช่วงที่ 2 ครูผู้สอนให้นักเรียนบรรเลงดนตรีตามจังหวะที่ครูผู้สอนบรรเลงตามที่ได้ยิน จากนั้นให้นักเรียนระดมความคิดว่าทั้ง 2 การบรรเลงนี้ มีความเหมือนหรือแตกต่างกันตรงไหน โดยสรุปมาเป็นข้อแตกต่างระหว่างทั้ง 2 การบรรเลง และให้ผู้เรียนบรรเลงในรูปแบบที่ถูกต้อง ตามหลักการ

4. ครูผู้สอนจะใช้รูปแบบ ยูริซิมมิคส์ และโซเฟจ โดยการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเครื่องดนตรี เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาทั้งในการบรรเลงดนตรีไทย หรือความแตกต่างในการบรรเลงดนตรีไทย และให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการคิดทำนองเพลงขึ้นมาใหม่ ที่มีความแปลกใหม่จากเดิมอย่างสร้างสรรค์

5. ครูผู้สอนสรุปถึงการบรรเลงดนตรีไทยทั้ง 2 การบรรเลงโดยสรุปให้เห็นถึงความแตกต่าง จากนั้น พูดอธิบายถึงการบรรเลงเดี่ยว เพราะในการเรียนการสอนในครั้งต่อไปครูผู้สอนจะมีการสอนในเรื่อง ของการบรรเลงเพลงเดี่ยว

ขั้นที่ 3 การสรุปบทเรียน

1. ครูผู้สอนให้นักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง การบรรเลงดนตรีไทย โดยครูคอยให้ความรู้เสริมในส่วนที่นักเรียนไม่เข้าใจหรือสรุปไม่ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้การสรุปและจัดระเบียบความรู้ การสรุปความรู้ที่ได้รับทั้งหมด

2. นักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง การบรรเลงดนตรีไทย โดยครูคอยให้ความรู้เสริมในส่วนที่นักเรียนไม่เข้าใจหรือสรุปไม่ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การสรุปความรู้ที่ได้รับทั้งหมด ทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่ และจัดสิ่งที่เรียนให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป ถึงการเรียนรู้การบรรเลงเพลงไทยและครูเสริมความรู้นอกเหนือจากสิ่งที่นักเรียนสรุปจากนั้นครูซักถามประเด็นที่นักเรียนสงสัยเกี่ยวกับการบรรเลงดนตรีไทย

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

9.1 สื่อการเรียนรู้

1. การบรรเลงดนตรีไทย (กรมศิลปากร)
2. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. สื่อ YouTube
4. สื่อ power point
5. การเรียนรู้การบรรเลงเพลงไทย
6. เครื่องดนตรีไทย

9.2 แหล่งเรียนรู้

1. ห้องสมุดโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี
2. ห้องดนตรีไทยโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี

ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของหัวหน้าสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

- เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้
- แผนการจัดการเรียนรู้แผนนี้ควรปรับปรุงเกี่ยวกับ

.....

.....

ลงชื่อ

(นางสาวพนินทร สังข์แป้น)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี

ปัญหาที่ควรแก้ไข/พัฒนา

.....
.....
.....
วิธีดำเนินการแก้ไข/พัฒนา
.....
.....
.....

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ วิชา ศิลปะ (ดนตรี) รหัส ศ21102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การเรียนรู้ด้วยการต่อเพลงและการบรรเลงดนตรีไทย เรื่อง การเรียนรู้ด้วยการต่อเพลงและการบรรเลงดนตรีไทย เวลา 6 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

การปฏิบัติเครื่องดนตรีไม่ว่าจะเป็นดนตรีไทยหรือดนตรีต่างชาติใดก็ตาม ย่อมต้องมีเทคนิคการบรรเลง ที่ผู้ฝึกหัดต้องหมั่นฝึกซ้อมอยู่เสมอ ยิ่งฝึกหัดมากเท่าใดก็ตามคุณภาพของการบรรเลงยิ่งสูงขึ้นเท่านั้น ผู้เล่นดนตรีทุกคนจึงต้องพยายามศึกษาค้นคว้าและฝึกหัดอยู่เสมอ ในที่นี้ขอเสนอเทคนิคการบรรเลงบางประการเพื่อใช้ฝึกหัดต่อไป

2. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

2.1 มาตรฐาน

มาตรฐาน ศ 2.1 เขาใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่านดนตรี ถายทอดความรู้สึก ความคิดตอดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน

2.2 ตัวชี้วัด

ศ2.1 ม1/3 ร้องเพลงและใช้เครื่องดนตรีบรรเลงประกอบการร้องเพลงด้วยบทเพลงที่หลากหลายรูปแบบ

ศ2.1 ม1/5 แสดงความคิดเห็นที่มีต่ออารมณ์ของบทเพลงที่มีความเร็วของจังหวะและความดัง - เบาแตกต่างกัน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถมีความเข้าใจในการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทยได้ (K)
2. นักเรียนมีความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ ตามเพลงที่ครูตั้งให้ (P)
3. นักเรียนปฏิบัติเครื่องดนตรีไทยเพลงที่มีความสร้างสรรค์ได้ 1 เพลงจากเพลงทำนองหลัก (A)

4. สาระการเรียนรู้

4.1 สาระการเรียนรู้จากแกนกลาง

การปฏิบัติเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ

4.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

5. สมรรถนะสำคัญที่จะเกิดกับผู้เรียน (ตามแผนการจัดการเรียนรู้)

- [] ความสามารถในการสื่อสาร
 [/] ความสามารถในการคิด
 [/] ความสามารถในการแก้ปัญหา
 [] ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
 [/] ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ที่ปรากฏจากการเรียน)

- 6.1 [] รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 6.2 [] ซื่อสัตย์สุจริต 6.3 [/] มีวินัย
 6.4 [/] ใฝ่เรียนรู้ 5.5 [] อยู่อย่างพอเพียง 5.6 [/] มุ่งมั่นในการทำงาน
 6.7 [] รักความเป็นไทย 5.8 [/] มีจิตสาธารณะ

7. การวัดและการประเมินผล

ตัวชี้วัด	วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
ศ2.1 ม1/3 ร้องเพลงและใช้เครื่องดนตรีบรรเลงประกอบการร้องเพลงด้วยบทเพลงที่หลากหลายรูปแบบ	1. สังเกตจากการถามและการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน 2. จากการตรวจการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้	1. แบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนรายบุคคล โดยมีแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน	1. การประเมินผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนรายบุคคล เกณฑ์ผ่านการประเมิน 2. การประเมินผลจากการสังเกตพฤติกรรม
ศ2.1 ม1/5 แสดงความคิดเห็นที่มีต่ออารมณ์ของบทเพลงที่มีความเร็วของจังหวะและความดัง - เบา	3. จากการตรวจใบกิจกรรม		การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ต้องผ่านเกณฑ์การประเมิน คือ เกินร้อยละ 50

8. กิจกรรมการเรียนรู้ ชั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

ชั้นที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ทางดนตรีในการนำเสนอประสบการณ์ทางดนตรีที่ผู้เรียนได้รับ

ครูผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการกล่าวทักทายนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ และให้นักทบทวนความรู้เดิมที่เรียนมาในชั่วโมงที่แล้ว เพื่อเป็นการดึงความรู้เดิมของผู้เรียนในเรื่องหลักการฟังดนตรี เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของตน โดยครูผู้สอนใช้วิธีการทำให้ผู้เรียนทบทวนหลักการบรรเลงดนตรี จากนั้น

ครูผู้สอนเริ่มต่อเพลงแขกบรเทศในท่อนที่ 1-2 ให้กับผู้เรียนและคอยให้คำแนะนำในหลักการบรรเลงที่ถูกต้องให้กับผู้เรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

1. ครูผู้สอนให้นักเรียนลงมือบรรเลงเครื่องดนตรีตามบทเพลงแขกบรเทศ โดยนักเรียนจะอ่านโน้ตและบรรเลงตามตัวโน้ตบนบทเพลงนั้นที่แสดงออกมาอย่างสร้างสรรค์และเป็นทำนองที่แตกต่างไปจากทำนองเพลงเดิม

2. เมื่อนักเรียนเลือกเครื่องดนตรีแล้วจากนั้นครูผู้สอนจะทำการต่อเพลงในทำนองหลักให้ผู้เรียนก่อน จากนั้น ให้ผู้เรียนไปคิดทำนองที่สร้างสรรค์ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างสรรค์และบรรเลงเครื่องดนตรีด้วยตนเอง ดังการปฏิบัติดังนี้

2.1 ครูผู้สอนทำการต่อเพลงให้ผู้เรียนในท่อนที่ 1 ในบรรทัดที่ 1 จากนั้นครูคอยแนะนำการปฏิบัติให้ได้เสียงที่มีคุณภาพทำหลาย ๆ ครั้ง จนนักเรียนเกิดความคล่องแคล่วในการบรรเลงเครื่องดนตรี

2.2 ครูผู้สอนทำการต่อเพลงให้ผู้เรียนในท่อนที่ 1 ในบรรทัดที่ 2 จากนั้นครูคอยแนะนำการปฏิบัติให้ได้เสียงที่มีคุณภาพทำหลาย ๆ ครั้ง จนนักเรียนเกิดความคล่องแคล่วในการบรรเลงเครื่องดนตรี

2.3 ครูผู้สอนทำการต่อเพลงให้ผู้เรียนในท่อนที่ 1 ในบรรทัดที่ 3 จากนั้นครูคอยแนะนำการปฏิบัติให้ได้เสียงที่มีคุณภาพทำหลาย ๆ ครั้ง จนนักเรียนเกิดความคล่องแคล่วในการบรรเลงเครื่องดนตรี

2.4 ครูผู้สอนทำการต่อเพลงให้ผู้เรียนในท่อนที่ 1 ในบรรทัดที่ 4 จากนั้นครูคอยแนะนำการปฏิบัติให้ได้เสียงที่มีคุณภาพทำหลาย ๆ ครั้ง จนนักเรียนเกิดความคล่องแคล่วในการบรรเลงเครื่องดนตรี

2.5 ครูผู้สอนทำการต่อเพลงให้ผู้เรียนในท่อนที่ 1 ในบรรทัดที่ 5 จากนั้นครูคอยแนะนำการปฏิบัติให้ได้เสียงที่มีคุณภาพทำหลาย ๆ ครั้ง จนนักเรียนเกิดความคล่องแคล่วในการบรรเลงเครื่องดนตรี

2.6 ครูผู้สอนทำการต่อเพลงให้ผู้เรียนในท่อนที่ 1 ในบรรทัดที่ 6 จากนั้นครูคอยแนะนำการปฏิบัติให้ได้เสียงที่มีคุณภาพทำหลาย ๆ ครั้ง จนนักเรียนเกิดความคล่องแคล่วในการบรรเลงเครื่องดนตรี

2.7 ครูผู้สอนทำการต่อเพลงให้ผู้เรียนในท่อนที่ 1 ในบรรทัดที่ 7 จากนั้นครูคอยแนะนำการปฏิบัติให้ได้เสียงที่มีคุณภาพทำหลาย ๆ ครั้ง จนนักเรียนเกิดความคล่องแคล่วในการบรรเลงเครื่องดนตรี

2.8 ครูผู้สอนทำการต่อเพลงให้ผู้เรียนในท่อนที่ 1 ในบรรทัดที่ 8 จากนั้นครูคอยแนะนำการปฏิบัติให้ได้เสียงที่มีคุณภาพทำหลาย ๆ ครั้ง จนนักเรียนเกิดความคล่องแคล่วในการบรรเลงเครื่องดนตรี

2.9 จากนั้นครูได้ให้ผู้เรียนฝึกการฟังและวิเคราะห์บทเพลงที่ปฏิบัติเพลงที่มีลักษณะใด โดยให้ผู้เรียน ฝึกการจินตนาการถึงบทเพลง และเรียนสรุปเป็นความเข้าใจ

2.10 ครูผู้สอนมีการสุ่มตัวแทนนักเรียนบรรเลงดนตรีตามความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

1. ครูผู้สอนให้นักเรียนร่วมกันสรุป เรื่อง การบรรเลงเครื่องดนตรีไทย โดยครูคอยให้ความรู้เสริมในส่วน ที่นักเรียนไม่เข้าใจหรือสรุปไม่ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การสรุปความรู้ที่ได้รับทั้งหมด ทั้งความรู้เดิม และความรู้ใหม่ และจัดสิ่งที่เรียนให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย

2. จากนั้นให้นักเรียนซักถามประเด็นที่สงสัยในการปฏิบัติเครื่องดนตรี

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

9.1 สื่อการเรียนรู้

1. การบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์
2. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. สื่อสื่อ YouTube
4. สื่อ power point
5. เครื่องดนตรีไทย
6. โน้ตเพลง

9.2 แหล่งเรียนรู้

1. ห้องสมุดโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี
2. ห้องดนตรีไทยโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี

ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของหัวหน้าสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

- เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้
- แผนการจัดการเรียนรู้แผนนี้ควรปรับปรุงเกี่ยวกับ

.....

.....

ลงชื่อ

(นางสาวพนินทร สังข์แป้น)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี

ปัญหาที่ควรแก้ไข/พัฒนา

.....

.....

.....

วิธีดำเนินการแก้ไข/พัฒนา

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(นายชินวัตร อ่อนสุน)

ครูผู้สอนวิชาศิลปะ (ดนตรี) โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี

ตาราง 16 แสดงผลการตรวจสอบความเหมาะสมของแผนประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน

ที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1	สาระสำคัญ			
	- สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	0	มากที่สุด
	- สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	0	มากที่สุด
	- มีความถูกต้อง ชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.33	0.58	มาก
	- มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	5	0	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.83	0.19	มากที่สุด
2	มาตรฐาน/ตัวชี้วัด			
	- ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องหลักการบรรเลงดนตรีไทย อย่างสร้างสรรค์	4.67	0.58	มากที่สุด
	- กิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรีของดาลโครซส่งเสริมหลักการฟังและการวิเคราะห์แก้ไขการฟังดนตรี	4.67	0.58	มากที่สุด
	- มาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ผล การเรียนรู้ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง	4.67	0.58	มากที่สุด
	- มาตรฐานและตัวชี้วัดสอดคล้องกับพฤติกรรม การเรียนรู้แนวการวัดและประเมินผลและภาระงาน/ชิ้นงาน	5	0	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.67	0.58	มากที่สุด
3	จุดประสงค์การเรียนรู้			
	- จุดประสงค์การเรียนรู้สามารถระบุพฤติกรรมของ ผู้เรียนชัดเจน สามารถวัดได้ชัดเจน	5	0	มากที่สุด
	- จุดประสงค์การเรียนรู้สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ ครบถ้วน			
	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม ครบถ้วนทุก ขั้นตอน ตามวิธีการสอน	4.67	0.58	มากที่สุด

ที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
	- จุดประสงค์การเรียนรู้สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ ครบถ้วน	4.00	0.00	มาก
	เฉลี่ย	4.55	0.19	มาก
4	สาระการเรียนรู้			
	- สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ แกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานปีพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง ปี พุทธศักราช 2560)	5	0	มากที่สุด
	- กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้และ ระดับชั้นของนักเรียน สาระการเรียนรู้ตรงกับ ความสามารถของผู้เรียน	5	0	มากที่สุด
	เฉลี่ย	5	0	มากที่สุด
5	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน			
	- สอดคล้องกับสมรรถนะการเรียนรู้วิชาดนตรีไทย	5	0	มากที่สุด
	- สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของ ดาลโครซในการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทย	5	0	มากที่สุด
	เฉลี่ย	5	0	มากที่สุด
6	คุณลักษณะอันพึงประสงค์			
	- ถูกต้องตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง ปีพุทธศักราช 2560)	5	0	มากที่สุด
	- สอดคล้องตามเนื้อหาของกิจกรรมการเรียนรู้ ตาม แนวคิดของดาลโครซ	5	0	มากที่สุด
	เฉลี่ย	5	0	มากที่สุด
7	การวัดและประเมินผล			
	- ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
	- ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรม การเรียนรู้อย่างครอบคลุม			

ที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
	- เครื่องมือที่ใช้วัดสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
	- เกณฑ์การประเมินสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน	5	0	มากที่สุด
	- ประเมินความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนอย่างครอบคลุม	4.67	0.58	มากที่สุด
	- ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้อย่างครอบคลุม	4.67	0.58	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.60	0.46	มากที่สุด
8	การจัดกิจกรรมเรียนรู้			
	- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	0	มากที่สุด
	- กิจกรรมการเรียนรู้ได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะทางวิชาดนตรีไทย	5	0	มากที่สุด
	- กิจกรรมการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีไทย	5	0	มากที่สุด
	- ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้และนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	4.33	0.58	มาก
	- ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับวัย และความสามารถของผู้เรียน	4.33	0.58	มาก
	เฉลี่ย	4.73	1.16	มาก
9	สื่อและแหล่งการเรียนรู้			
	- เหมาะสมกับวัยและความสามารถของนักเรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
	- ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้วิชาดนตรีไทย	4.67	0.58	มากที่สุด
	- ใ้บทความรู้เนื้อหาถูกต้องครบถ้วนตามสาระการเรียนรู้	5	0	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.83	0.29	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม	5.30	0.34	มาก

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้เชี่ยวชาญ
(.....)
ตำแหน่ง.....

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบวัดความสามารถการบรรเลงดนตรีไทยอย่าง
สร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน

**แบบประเมินความสอดคล้อง
ของแบบวัดความสามารถการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)**

คำชี้แจง

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบวัดความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่าง
สร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ท่านซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญได้
กรุณาพิจารณา ความสอดคล้องของแบบวัดความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1ขอให้ท่าน ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
และกรุณาเขียนข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป โดย
ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบวัดสอดคล้องกับเนื้อหาที่ระบุไว้
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบวัดสอดคล้องกับเนื้อหาที่ระบุไว้
- 1 หมายถึง แบบวัดไม่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ระบุไว้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่เสียสละเวลา ให้ความอนุเคราะห์ในการประเมิน
ความสอดคล้องของแบบวัดความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ ในครั้งนี้

นายชินวัตร อ่อนสุน

ผู้วิจัย

เกณฑ์การวัดทักษะความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1

รายการ ประเมิน	ระดับเกณฑ์การให้คะแนน				
	5	4	3	2	1
1. การ บรรเลงอย่าง มีความแปลก ใหม่จาก ทำนองเดิม	มีความชำนาญใน เพลงที่บรรเลง อย่างดีมาก และ สามารถบรรเลง เพลง 2 รอบ	มีความชำนาญ ในเพลงที่บรรเลง อย่างดี โดย บรรเลงไม่ผิด โน้ต เพลง 1 รอบ	มีความชำนาญ ในเพลงที่ บรรเลง โดย บรรเลงผิดโน้ต	มีความชำนาญ ในเพลงที่ บรรเลงโดย บรรเลงผิดโน้ต รวมแล้ว ไม่เกิน 1 หน้า	ไม่มีความ ชำนาญในเพลง ที่ตนเองบรรเลง ไม่มีการคิดแตก ทำนองเพลง โดยบรรเลง ผิด โน้ตและ ไม่ สร้างสรรค์
2. การ บรรเลงดนตรี อย่างไม่ผิด โน้ตเพลง	มีความคล่องแคล่ว ในการแสดงอย่าง ดี ไม่ผิดตัวโน้ต	มีความ คล่องแคล่ว ความมั่นใจ และ ไม่ดูโน้ต ในการ บรรเลง	มีความ คล่องแคล่ว และความมั่นใจ ในการบรรเลง แต่ดูโน้ต	มีความ คล่องแคล่ว ใน การบรรเลง แต่ ไม่มีความมั่นใจ ในการบรรเลง	ไม่มีความ คล่องแคล่ว ใน การบรรเลง และเล่นผิดโน้ต ที่บ้านทีก
3. การ บรรเลงดนตรี อย่างถึง บทบาทของ เพลง	สามารถบรรเลง เพลงได้อย่างอิสระ ใส่ความเป็นตัว ของตัวเองเข้าไป ในบทเพลง ฟัง แล้วแตกต่างจาก ทำนองหลัก	สามารถบรรเลง เพลงอย่างอิสระ และแตกต่างจาก ทำนองหลัก	สามารถบรรเลง เพลงอย่าง อิสระ ตา เครื่องหมาย ต่าง ๆ ในเพลง แต่ยึดตามแบบ ของทำนอง หลัก	สามารถบรรเลง เพลงอย่างไม่มี อิสระ แต่ยังยึด ตามทำนอง หลัก	ไม่สามารถ บรรเลงเพลง อย่างอิสระ
4. การ ประยุกต์การ บรรเลง	มีขั้นตอนในการ เรียนและ อย่าง ชัดเจน เข้าใจ ใน ระบบประยุกต์ใช้ ในตอนเรียนได้ เป็นอย่างดี	มีขั้นตอนการ เรียนอย่าง ชัดเจน เข้าใจใน ระบบแต่ยังไม่ ประยุกต์ใช้ในการ เรียนไม่ได้	มีขั้นตอนการ เรียนและอย่าง เป็นระบบนำไป ประยุกต์ใช้ใน การเรียนไม่ได้	มีขั้นตอนการ เรียนแต่ยังไม่ มีขั้นตอนในการ ซ้อมอย่างเป็น ระบบ	ไม่มีขั้นตอนใน การเรียนและ ไม่สามารถ เข้าใจระบบ ของการเรียน

ตาราง 17 แสดงผลการประเมินความสอดคล้องความสามารถการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน

องค์ประกอบ ในการวัด ความคิดสร้างสรรค์ใน การบรรเลงดนตรีไทย	ระดับการให้คะแนน	ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. การบรรเลงดนตรี อย่างมีความคิด สร้างสรรค์	5 มีความชำนาญในเพลงที่ บรรเลงอย่างดีมาก และ สามารถบรรเลงเพลง 2 รอบ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	4 มีความชำนาญในเพลง ที่ บรรเลงอย่างดี โดย บรรเลง ไม่ผิดโน้ต เพลง 1 รอบ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	3 มีความชำนาญในเพลงที่ บรรเลง โดยบรรเลง ผิดโน้ต	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	2 มีความชำนาญในเพลงที่ บรรเลง โดยบรรเลง ผิดโน้ต รวมแล้ว ไม่เกิน 1 หน้า	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	1 ไม่มีความชำนาญในเพลง ที่ตนเองบรรเลง ไม่มีการคิด แต่ทำนองเพลงโดย บรรเลงผิดโน้ตและไม่ สร้างสรรค์	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2. การบรรเลงดนตรี อย่างไม่ผิดโน้ตเพลง	5 มีความคล่องแคล่ว ในการ แสดงอย่างดี ไม่ผิดตัวโน้ต	1	0	1	0.67	ใช้ได้
	4 มีความคล่องแคล่ว ความ มั่นใจและไม่คูโน้ตในการ บรรเลง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	3 มีความคล่องแคล่ว และ ความมั่นใจ ในการบรรเลง แต่คูโน้ต	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	2 มีความคล่องแคล่ว ในการ บรรเลง แต่ไม่มีความมั่นใจ ในการบรรเลง	1	1	1	1.00	ใช้ได้

องค์ประกอบ ในการวัด ความคิดสร้างสรรค์ใน การบรรเลงดนตรีไทย	ระดับการให้คะแนน	ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
	1 ไม่มีความคล่องแคล่วใน การบรรเลง และเล่นผิดโน้ต ที่บันทึก	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3. การบรรเลงอย่างถึง อารมณ์ของบทเพลง	5 สามารถบรรเลงเพลงได้ อย่างอิสระ ใส่ความเป็นตัว ของตัวเองเข้าไปในบทเพลง ฟังแล้วแตกต่างจากทำนอง หลัก	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	4 สามารถบรรเลงเพลง อย่างอิสระและแตกต่างจาก ทำนองหลัก	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	3 สามารถบรรเลงเพลง อย่างอิสระ ตามเครื่องหมาย ต่าง ๆ ในเพลงแต่ยึดตาม แบบของทำนองหลัก	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	2 สามารถบรรเลงเพลง อย่างไม่มีอิสระ แต่ยังยึด ตามทำนองหลัก	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	1 ไม่สามารถบรรเลง เพลง อย่างอิสระ	1	0	1	0.67	ใช้ได้
4. การประยุกต์การ บรรเลง	5 มีขั้นตอนในการเรียนและ อย่างชัดเจน เข้าใจ ในระบบ ประยุกต์ใช้ในตอนเรียนได้ เป็นอย่างดี	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	4 มีขั้นตอนการเรียนอย่าง ชัดเจน เข้าใจในระบบแต่ยัง นำไปประยุกต์ใช้ในการเรียน ไม่ได้	1	0	1	0.67	ใช้ได้
	3 มีขั้นตอนการเรียนและ อย่างเป็นระบบนำไปประยุกต์ ใช้ในการเรียนไม่ได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	2 มีขั้นตอนการเรียน แต่ยังไม่	1	1	0	0.67	ใช้ได้

องค์ประกอบ ในการวัด ความคิดสร้างสรรค์ใน การบรรเลงดนตรีไทย	ระดับการให้คะแนน	ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ไม่มีขั้นตอนในการซ้อมอย่าง เป็นระบบ						
1 ไม่มีขั้นตอนในการเรียน และไม่สามารถเข้าใจระบบ ของการเรียน						
		1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 18 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 คนจากครูผู้สอนวิชาดนตรีไทยเฉลิมขวัญสตรี จำนวน 2 คน

นักเรียน	คะแนนจากผู้ประเมิน	คะแนนจากผู้ประเมิน	Inter-rater
----------	--------------------	--------------------	-------------

คนที่	คนที่ 1	คนที่ 2	
1	14	15	
2	15	15	
3	15	16	
4	16	16	
5	16	15	
6	17	17	0.73
7	17	18	
8	15	16	
9	17	17	
10	18	17	

**คะแนนเต็ม 20 คะแนน

ตาราง 19 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจที่ใช้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านการประเมินความสอดคล้องแบบวัดความพึงพอใจ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	เนื้อหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรี					
	1.1 กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับ จุดประสงค์ การเรียนการสอน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	1.2 เนื้อหาของกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาดนตรี เหมาะกับระดับความรู้ความสามารถของ นักเรียน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	1.3 ผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจและ ทักษะตามเนื้อหาและ กิจกรรมการเรียนรู้ วิชาดนตรี	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	1.4 ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการ ทำกิจกรรม ไปใช้ในการเรียนวิชาดนตรีในระดับที่สูงขึ้นได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2	กิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรีของดลโครช					
	2.1 กิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรี ของดล โครชการสอนสอดคล้อง กับจุดประสงค์การ เรียนการสอน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	2.2 กิจกรรมการเรียนรู้วิชาดนตรี ของดลโค รชสนุกและมีน่าสนใจ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	2.3 กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนา ความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ทาง ดนตรีของผู้เรียน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3	การจัดการเรียนการสอน และประเมินผล การเรียนรู้					
	3.1 ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน ที่เรียน ด้วยกิจกรรมของดลโครช	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	3.2 ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ ด้วยตนเองและเน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	3.3 นักเรียนได้ฝึกทักษะการบรรเลงดนตรี อย่างสร้างสรรค์และแปลกใหม่	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	3.4 การประเมินผลมีการประเมินผลของ นักเรียนเป็นรายบุคคล	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	3.5 การประเมินผลมีความครอบคลุมเนื้อหา ที่เรียน	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
4	สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และระยะเวลา ในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ มีความเหมาะสม					
	4.1 สื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้มีความเหมาะสม กับกิจกรรมการเรียนรู้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	4.2 เครื่องดนตรีมีความเพียงพอ ต่อผู้เรียน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	4.3 ระยะเวลาการจัดการเรียน มีเวลา เพียงพอในการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1.00	ใช้ได้

จากการหาความเชื่อมั่นของแบบวัดความพึงพอใจของกิจกรรมและแผนประกอบการจัด
กิจกรรม การเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทย
อย่างสร้างสรรค์ พบว่าจำนวนของแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์มีทั้งหมด 4 ข้อ

ตาราง 20 แสดงคะแนน ก่อนเรียน และหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วย
กิจกรรม การเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการ
บรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์

นักเรียน คนที่	คะแนนก่อนเรียน (20) คะแนน Pre-test	คะแนนหลังเรียน (20) คะแนน Post-test	คะแนนผลต่าง D
-------------------	---------------------------------------	--	------------------

นักเรียน คนที่	คะแนนก่อนเรียน (20) คะแนน Pre-test	คะแนนหลังเรียน (20) คะแนน Post-test	คะแนนผลต่าง D
1	15	18	3
2	12	18	6
3	14	19	5
4	17	17	0
5	17	20	3
6	14	20	6
7	15	19	4
8	14	18	4
9	14	18	4
10	14	20	6
11	14	20	6
12	14	20	6
13	15	16	1
14	12	19	7
15	13	16	4
16	13	17	5
17	17	17	0
18	17	18	1
19	13	18	5
20	17	20	3
21	15	18	3
22	15	18	3
23	15	20	5
24	15	18	3
25	14	17	3
26	14	18	4
27	14	19	5
28	14	18	4
29	16	18	2
30	14	18	4

Paired Samples Statistics

ทฤษฎีการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย คะแนนความเข้าใจการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย (20)	15	15	15	13	13	15	14	16	17	133	73.89	-
หลักการเรียนรู้การบรรเลงเพลงไทย คะแนนความเข้าใจหลักการเรียนรู้ การบรรเลงเพลงไทย (20)	15	15	15	15	16	14	15	16	14	135	75.00	-
การเรียนรู้บทเพลงในอัตราจังหวะต่าง ๆ หลักการบรรเลงดนตรี ความเข้าใจ บทเพลงในอัตราจังหวะ ต่าง ๆ (20)	16	14	16	16	17	17	17	16	16	145	80.56	-
หลักการบรรเลงดนตรี หลักการบรรเลงดนตรี ความเข้าใจหลักการบรรเลงดนตรี (20)	15	14	17	17	17	17	13	15	14	137	76.11	-
การบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ (20)	16	16	16	16	16	16	16	16	16	144	80.00	-
คะแนนทดสอบหลังเรียน (20)	15	15	15	17	20	19	17	16	17	151	-	83.89
รวมเฉลี่ย $E_1 / E_2 = 77.11 / 83.89$												

จากตาราง พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 E_1 เท่ากับ 77.11 แสดงว่าประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซโดยภาพรวมมีประสิทธิภาพ 77.11 เป็นไปตามเกณฑ์ 75/75

ภาคผนวก ง ภาพประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถ ในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 1 การฟังเพลงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในบทเพลงและสร้างความสัมพันธ์ ระหว่าง
สมอง และระบบประสาท

ภาพ 3 การจัดการเรียนการสอนขั้นตอนที่ 1

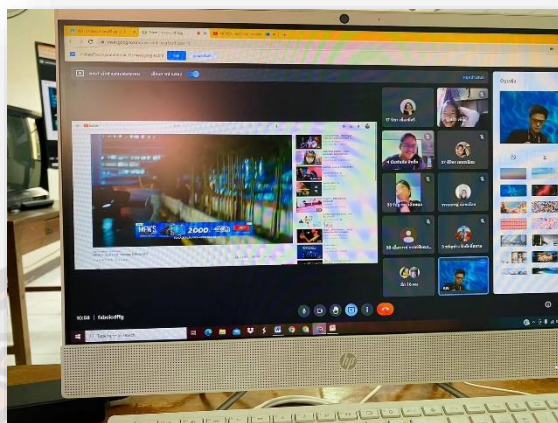
ที่มา: ชินวัตร อ่อนสุน, 24 กันยายน 2564

ภาพ 4 การจัดการเรียนการสอนขั้นตอนที่ 1

ที่มา: ชินวัตร อ่อนสุน, 24 กันยายน 2564

ขั้นตอนที่ 2 การตอบสนองต่อเสียงด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายทั้งกล้ามเนื้อประกอบเสียงเพลงที่ผู้เรียนได้ยิน

ภาพ 5 การจัดการเรียนการสอนขั้นตอนที่ 2

ที่มา: ชินวัตร อ่อนสุ่น, 24 กันยายน 2564

ภาพ 6 การจัดการเรียนการสอนขั้นตอนที่ 2

ที่มา: ชินวัตร อ่อนสุ่น, 24 กันยายน 2564

ขั้นตอนที่ 3 การแก้ไขการตอบสนองและการแสดงออกด้วยการสังเกตและแก้ไขการเคลื่อนไหวที่ถูกต้อง

ภาพ 7 การจัดการเรียนการสอนขั้นตอนที่ 3

ที่มา: ชินวัตร อ่อนสุ่น, 24 กันยายน 2564

ภาพ 8 การจัดการเรียนการสอนขั้นตอนที่ 3

ที่มา: ชินวัตร อ่อนสุ่น, 24 กันยายน 2564

ขั้นตอนที่ 4 การใช้สัญลักษณ์ทางดนตรีในการนำเสนอประสบการณ์ทางดนตรีที่ผู้เรียนได้รับ

ภาพ 9 การจัดการเรียนการสอนขั้นตอนที่ 4

ที่มา: ชินวัตร อ่อนสุ่น, 24 กันยายน 2564

ภาพ 10 การจัดการเรียนการสอนขั้นตอนที่ 4

ที่มา: ชินวัตร อ่อนสุ่น, 24 กันยายน 2564

ภาคผนวก จ ตัวอย่างใบงานเพลงการสร้างสรรค์การบรรเลงเพลงแขกประเทศ

--- ซ	- ลลล	--- คี	ลลลล	- ซซซ	- ล - คี	- มีรีคี่	- ท - ล
--- ร	--- ม	--- ซ	--- ล	- คี - รี	มีรีคี่	--- ซ	คี่ลซม
- ซ - ค	- ร - ม	คี่ลซม	- ร - ค	รมซล	คี่ซลคี่	ซลคี่รี	มีคี่รีมี
ซดรม	- ซ - ล	- รีคี่	- ซ - ม	- ซ - คี	-- รี มี	- ลซม	- ร - ค
--- ม	- มมม	- ซ - ม	- ร - ค	ซดรม	- ร - ค	ซมรด	- ท - ล
- รีคี่	คี่ลซม	- ร - ม	- ซ - ล	-- คี่	คี่ลซม	ซมลซ	ลมซร
--- ม	- มมม	คี่ลซม	- ร - ค	รมซล	คี่ซลคี่	ซลคี่รี	มีคี่รีมี
ซดรม	- ซ - ล	- รีคี่	- ซ - ม	- ซ - คี	-- รี มี	- ลซม	- ร - ค

การวิเคราะห์โครงสร้างของเพลง ในเพลง 1 ท่อนจะมีทั้งหมด 8 บรรทัด ใน 8 บรรทัดจะมี 8 ห้องเพลง ใน 8 ห้องเพลงจะมี 4 ตัวโน้ต ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน คือ การเติมตัวโน้ตไปในห้องเพลงให้มีความแปลกใหม่ แต่ในการเติมนั้นยังคงเสียงของลูกตกหลักในห้องเพลงไว้ มีการกำหนดเสียงสูงเสียงต่ำด้วยสัญลักษณ์